DIDACI
JOSEPHI ABADII
MEXICANI

INTER ACADEMICOS ROBORETANOS

AGIOLOGI.

DE DEO, DEOQUE HOMINE
HEROICA.

EDITIO TERTIA POSTUMA

Ex Auctoris MSS. auctior, & correctior.

PARS SECUNDA.

CÆSENÆ MDCCLXXX.

Apud Gregorium Blasinium sub Signo Palladis
Superiorum Permissu.

PARS SECUNDA.

DEUS HOMO.

Fecit potentiam in brachio suo.
Lucæ 1. v. 51.

CARMEN XXII.

Uando librabat terras, cælosque tetendit
Admiranda adeo mensura, pondereque usus
Omnipotens; jam majus opus tum mente fovebat
Arcana, fieri nemo quod posse putaret,
Non homo, non aliquis felicior incola cæli.
(a)Majus opus, cui majores impendere vires

Dispensatio sacramenti absconditi a sæculis in Deo. Ad Eph. 3. v. 9.

(a)*Supereminens magnitudo virtutis ejus in nos.* Ad Eph. 1. v. 19.

Debebat, cui ſolicitus, tot ſæcula retro
Jam proludebat, vel tum cum condidit orbem.
Scilicet humano veſtiri corpore, & alvo
Virginis includi quem totus non capit orbis,
Et fieri Puer, atque Infans Deus ipſe parabat.
(*a*)Ergone deſcendens cælo immutabile Numen,
Mutabit vultus, pueri & puer induet artus,
Ut nos, mortales, fragileſque? Stupeſcite cæli.
Jam quater implerat millenos orbibus orbes
Sol, poſtquam noſtri primi, infauſtique Parentes
Humanam ſecum ſtirpem, & genus omne ſuorum
Nunquam lugenda ſatis involvere ruina.
(*b*) Femina cauſſa mali tanti, cantamine vafri
Serpentis, portentificoque implexa veneno,
(*c*)Quando inconceſſa decerpſit ab arbore pomum
Fœdifragum, obtruſitque etiam importuna Marito.
At Pater Omnipotens jamtum miſeratus iniquam
Stragem (quandoquidem totum ſubverterat orbem
Femina) femineo ex utero, volventibus annis,
(*d*)Ultorem magnum promiſerat, & fore Matrem,
Quæ

(a) *Ergone credibile eſt, ut habitet Deus cum hominibus ſuper terram?* 2. Paral. *6.* v. 18.
(b) *Serpens Hevam ſeduxit aſtutia.* 2. ad Cor. 11. v. 3.
(c) *Et tulit de fructu illius & comedit: deditque viro ſuo, qui comedit.* Gen. 3. v. *6.*
(d) *Inimicitias ponam inter te, & mulierem, & ſemen tuum, & ſemen illius: ipſa conteret caput tuum.* Ib. v. 15.

Quæ ſerpentinos victrix contunderet aſtus,
Quæ pede contereret caput exitiale *Draconis*.
Nec ſemel hoc. Iterum, atque iterum promiſſio facta
Magna hæc *Thariadæ* Patri: de ſemine quondam
Illius tandem venturum in luminis auras,
(*a*)Qui commune malum, ſtirpique hærentia damna
Verteret in melius, genitivaque ſigna, luemque
Antiquam ablueret, qui ſanctum redderet orbem.
Jeſſiadæ hæc iterata eadem promiſſio Regi eſt
(*b*)Terque quaterque: thronum æternum, imperiumq. futurum
Venturi Regis, qui mirando ordine rerum
Jeſſiadæ Dominus, Rexque ipſe, & Filius eſſet.
Et jam tempus erat promiſſa exſolvere. Virgo
Ipſa futura Dei Genitrix, contempta, humiliſque
Ipſa ſibi, hæc reputans tum forte oracla; beatam
Dicebat, Matremque Dei, quæcumque furura
Eſſet, adorabat, trepidans, ſubmiſſaque vultu:
Inſciaque ipſa ſuos admirabatur honores.
Ecce autem inſolita circum late omnia complens
Luce, immortalem ſpirans de vertice odorem,

(a) *In te benedicentur omnes cognationes terræ*. Gen. 12. v. 3. *Benedicentur in ſemine tuo omnes gentes terræ*. Gen. 22. v. 18.

(b) *Thronus David erit ſtabilis coram Domino in ſempiternum*. 3. Reg. 2. v. 45. *Ponam in ſæculum ſæculi ſemen ejus, & thronum ejus ſicut dies cæli*. Pſ. 88. v. 30.

Improvisus adest coram celer actus ab alto
(*a*)Angelus, e septem primis, septemque supremis,
Qui propius solio assistunt, solioque propinquant
Omnipotentis: & ille prior sic farier orsus:
Salve ingens cæli decus, ingens gloria gentis
Humanæ, in quam cælestis, divinaque cælo
Descendens, pleno cumulata est Gratia cornu.
Te Deus adlegit cunctis de Matribus unam
Inter quotquot erunt, quot sunt, quot & ante fuerunt,
Cui sobolem daret ipse suam. Castissima sancto
(*b*)Dona geres utero, & paries, qui Filius idem
Excelsi Patris est, nomenque vocabis Iesum.
Ille Patris *David* sedem, imperiumque tenebit
Æternum, imperium magnum, sine fine futurum.
Audiit, & pavitans, penitusque exterrita Virgo:
(*c*)Qui fieri hæc? Virum ego nullum. Nec plura loquuta;
Con-

(a) *Missus est Angelus Gabriel a Deo .... ad Virginem desponsatam viro cui nomen erat Joseph de domo David, & nomen Virginis Maria. Et ingressus Angelus ad eam dixit: Ave gratia plena: Dominus tecum: Benedicta tu in mulieribus*. Luc. 1. a v. 26. ad 28.

(b) *Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen ejus Jesum. Hic erit magnus, & filius Altissimi vocabitur, & dabit illi Dominus Deus sedem David Patris ejus, & regnabit in domo Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis*. Ib. a v. 31. ad 33.

(c) *Dixit autem Maria ad Angelum: quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco*. Ibid. v. 34.

Conticuit. Roseo Alipotens hæc addidit ore:
(*a*)Exue, Diva, metus: sanctis te desuper auris
Spiritus afflabit, requiescet Spiritus in te
Sanctus, & omnipotente implebit viscera fœtu.
Sancta manens, intacta manens, gravidabere Verbo,
Ingenitique Patris soboles, erit & tua proles.
Ne dubita: nam vera audis: en sanguine juncta,
Et cognata tibi *Elisabeth* jam mense laborat
Sexto, fertque utero puerum, nova pignora Matris;
Quamlibet infœcunda, etiamque effœta senili
Ætate. Usque adeo nil non facile Omnipotenti est.
His firmata animum Regina, humilisque etiamnum
(*b*)Ipsa sibi: Ecce ancilla, inquit, Domini: omnia fiant
Ut dixti. Dixit vixdum, simul annuit illa;
Totum sponte sua cælum inclinavit, ab altoque
Ad nos descendit Deus, Æternique Parentis
Unica progenies, & inenarrabile Verbum.
Qui Patri æquævus, fuit ante exordia rerum,
Anteque quam ridens orbi lux prima niteret,
Quem maria, & terræ, cælique volubilis orbes

(a) *Et respondens Angelus dixit ei: Spiritus Sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque, & quod nascetur ex te sanctum vocabitur filius Dei*. Ibid. v. 35.

(b) *Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum*. Ibid. v. 38.
Inclinavit cælos, & descendit. Ps. 17. v. 10.

Auctorem agnoſcunt, cui, quod ſunt, omnia debent;
Quique infinita majeſtate omnia complet;
Vult ſimilis noſtri fieri, & conjungere ſummis
Infima, & in nobis habitare, & filius eſſe
Feminæ: & humanam, carnemque, animamque cooptans
Ipſe ſibi, & pueri exiguos collectus in artus,
Virginea totum ſe incluſit, & abdidit alvo.

Primi exemplo hominis, ſtatura, & viribus æquis
Vir fieri extemplo potuit: neque carcere cingi
Materno, ullius neque Matris filius eſſe.
Anguſtari utero tamen, ut nos, parvulus infans
Maluit. At nos ſopiti, & quaſi ſenſibus orbi
Tunc fuimus: neque tunc habiles ſentire, neq. arcta
Faſtidire uteri clauſtra, aut horrere tenebras.
Ille autem ſenſu vigil, excelſaque, Deoque
Digna vel jamtum mente, & ratione vigebat:
Hactenus & Vir erat jamtum: Infantemque, Virumque
(a)Femina (quod Vates cecinit) circumdedit alvo.
(b)O bene! Roraſtis cæli jam, tuque tuliſti
Virgineo tellus de germine Servatorem!
Exoptatus adeſt tot retro ætatibus ille
Humano Vindex Generi promiſſus, & Ultor.

(a) Sic

(a) *Creavit Deus novum ſuper terram. Femina circumdabit virum.* Jer. 31. v. 22.

(b) *Rorate cæli deſuper, & nubes pluant juſtum: aperiatur terra, & germinet Salvatorem.* Iſ. 45. v. 8.

(*a*)Sic nos dilexit Deus, ut parilem sibi prolem
Unigenam dederit, quo nil dare majus habebat.
(*b*)Qui tribus appendit digitis, & sustinet orbem,
Quas habet immensas vires huc contulit omnes,
Brachii & extenti huc congesta potentia tota est.
Conscia tu tanti mysterii, & æmula cæli
(*c*)Parva domus, semper jam deinde vocabere *Sancta*
Jure tuo. Totus te orbis, te *Vesper*, & *Ortus*,
Austerque, & *Boreas*, & te colet ultima tellus.
Litore ab extremo maris, ignoto procul orbe
Ex alio venient, properabuntque undique gentes
Portantes manibus vota, & donaria plenis.
(*d*)In terram vultu proni tua limina tangent,
Et pretiosa tibi cumulabunt munera Reges.
Cuncta cadent, & falce sua *Capitolia*, & urbes
Affliget: Mundi miracula proruet ætas
Omnia, relliquiasque etiam, cineresque vorabit
Ingluvie; at te suspiciet, venerabitur unam

Te;

(a) *Sic enim Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret*. Jo. 3. v. 16.

(b) *Appendit tribus digitis molem terræ*. Isa. 40. v. 12.

(c) *Domum tuam Domine decet sanctitudo in longitudinem dierum*. Ps. 92. v. ult.
Nationes ex longinquo ad te venient, & munera deferentes adorabunt in te Dominum. Tob. 13. v. 14.

(d) *Et erunt Reges nutritii tui, & Reginæ nutrices tuæ: vultu in terram demisso adorabunt te*. Isa. 49. v 2 3.

Te; nec mordaci violare, aut tangere dente
Audebit delens, conſumenſque omnia tempus.
Quin avulſa tuis, abreptaque fundamentis,
Aligerumque choris ſubtus tendentibus alas,
Pennatis innixa humeris, & nubila tranans,
Et mare velivolum, nimboſaque culmina, montes
Subtus deſpiciens, iterumque, iterumque per auras;
Perque iter inſuetum, liquidumque per aera vecta,
Ad maris *Adriaci* occiduum, atque hoc nomine felix
Litus, frondoſas *Piceni* ad litoris oras
Conſiſtens; oculos cæcis, aureſque reduces
Surdis, & vita defuncta cadavera vitæ
Reſtitues, ac portentis impleveris orbem.
Facta renarrabunt quæ ſuſpendentur ad aras,
Nequa dies memori portenta tot eximat ævo,
Artis *Apelleæ* memores, pictæque tabellæ.

PRINCEPS PACIS.

Orietur in diebus ejus justitia, & abundantia pacis.

Psal. 71. v. 7.

CARMEN XXIII.

Et jam Luna suas novies pudibunda latebras
Intrarat, noviesque iterum se fulgida cælo
Extulerat, fratris totis tota obvia flammis;
Cum paritura venit quo oracula sancta vocabant
(*a*)In *Bethlem* Virgo. Ignorans hæc omnia *Cæsar*
Implebat, tuleratque edictum *Augustus*, ut orbis
Accenseretur. Compostus pace quierat
Totus in obsequium Pueri. Sopiverat arma,
Ne sua, ne circum streperent cunabula, jamque
(*b*) Pacis venturus Rex tranquillaverat orbem.
(*c*) Venerat & describi una cum conjuge sancta

In

(a) *Et tu Bethleem Ephrata parvulus es in millibus Juda: ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israel, & egressus ejus ab initio, a diebus æternitatis.* Mich. 5. v. 2. *Exiit edictum a Cæsare Augusto ut describeretur universus orbis.* Luc. 2. v. 1.

(b) *Et erit iste pax.* Mich. 5. *Non sumet gens adversus gentem gladium, & non discent ultra belligerare.* Mich. 4. v. 3.

(c) *Ascendit autem & Joseph a Galilea de civitate Na-*

za-

In *Bethlem Joseph:* siquidem de sanguine *David*;
Deque antiquorum Regum stirpe ortus uterque.
Pauperie tamen obscuri, hospitioque recepti
(*a*)Nullo sunt. Quin rejecti, passimque repulsi,
Ut mos pauperibus fieri: aspernarier omnes.
Spelunca ima fuit silvestribus horrida dumis,
Atque intus topho, & viridi multo obsita musco:
Illuc Pastores, cælo densissimus imber
Cum ruit, accelerare gradum, abscondique solebant,
Tutarique gregem sera jam nocte bubulci,
Cum tandem fessi repetebant tecta, casasque.
Atque erat hospitium hoc cælo, hæc cunabula Regi
Regum venturo. Quam sunt contraria nostris,
Quamque arcana Dei, quantumque impervia nobis
Consilia! Umbriferas nox alta tetenderat alas,
Jamque fere cæli medium transcenderat axem,
Alta, manu, indicens, faciensque silentia terris;
Cum carne indutus manifeste apparuit Infans
Factus, qui *Verbum* Patris est, cum Regia Virgo,
(*b*)Virgo manens, nullo nixu, nullo ægra dolore,
Edi-

---

zaret in Judæam in civitatem David, quæ vocatur Bethleem: eo quod esset de domo, & familia David, ut profiteretur cum Maria desponsata sibi uxore prægnante. Luc. 2. v. 4. & 5.

(a) *In propria venit, & sui eum non receperunt.* Jo. 1. v. 11. *Non erat eis locus in diversorio.* Luc. 2. v. 7.

(b) *Porta hæc clausa erit: non aperietur, & vir on tran-*
nsibit

Edidit Infantem divinum, Hominemque, Deumque.
Quam ſolet intemerata manens, illæſaque ubique,
Quin & pura magis fœtu, partuque futura,
De cælo allapſam transfundere limpida lucem
Cryſtallus. Vos naſcenti, vos plaudite ſancto
Aligeri Puero, Puerique applaudite Matri,
Ac puero, & Matri mecum vos dicite carmen.
Salve vera Dei ſoboles, & Virginis idem
Proles. Præcipue nunc admirabile nomen,
Conſiliumque tuum, tuaque alta potentia nunc eſt,
(*a*)Cum vili in ſtabulo, tanquam puer ultimus orbis,
Naſceris ignotus: cum dat cunabula fœnum:
Cum vix ſunt panni, & puerilia lintea Matri;
Nec ſatis ut non te crudelia frigora lædant:
Cum tacitæ e teneris lacrimæ labuntur ocellis:
Cum lac dulce trahens labris, & ab ubere pendens,
Languidulus dormis, vagiſque tenellulus Infans.
Ut vult, nec poſſunt tam parvula brachia Matrem
Amplecti! Ut *Mater* conatus dicere; vixdum
Dimidiatam iterat vocem, balbutit & ore!
Ut gremio inſurgit ridens, pedibuſque tenellis
Inſi-

ſibit per eam: quoniam Dominus Deus Iſrael ingreſſus eſt per eam, eritque clauſa. Ezech. 44. v. 2.

(a) *Parvulus enim natus eſt nobis, filius datus eſt nobis, & vocabitur nomen ejus Admirabilis, Conſiliarius, Deus fortis.* Iſa. 9. v. 6.

Insistens; Matri mille oscula dulcia figit!
Hæret in obtutu Matris Puer; illa modestos
Attollens oculos, oculis respondet amori.
Salve Auctor, salve Rex pacis: te veniente
Clauduntur belli portæ: dudum exsul ab orbe
Alma redit tandem quam formosissima vultu
(*a*)Pax: in vomerem, & in falcem conflabitur ensis
Barbarus: in stabulo cum *Pardo* accumbet eodem
(*b*)*Hædus*, cumque *Lupis* impune morabitur *Agnus*:
Et simul una ibunt, simul herbida pascua carpent
Innocui inter oves, interque armenta *Leones*.
(*c*)Horrida pestiferis habitata draconibus antra;
Et *Junci* & *Calami*, & *Nardi* beneolentis aristis
Frondescent: vulgo *Assyrium* prorumpet *Amomum*,
(*d*)De ruidis oleum saxis, & limpida mella
Distillata fluent, & lactea flumina current.
Salve sancta Parens, sola & tu Virgo, Parensque.
Ancillam te humilem, non plus, tu te ipsa vocabas?
Ute-

(a) *Et conflabunt gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces*. Isa. 2. v. 4.

(b) *Habitabit lupus cum agno, & pardus cum hædo accubabit: vitulus, & leo, & ovis simul morabuntur.... Et leo sicut bos comedet paleas*. Isa. 11. v. 6. & 7.

(c) *In cubilibus, in quibus prius dracones habitabant, orietur viror Calami, & Junci*. Isa. 35. v. 7.

(d) *Et erit in die illa: Stillabunt montes dulcedinem, & colles fluent lacte*. Joel. 3. v. 18.

Utere jam tandem, dulci utere nomine *Matris*.
Natura attonita, & confuſa, alteque ſilente
Mater es: Auctorique tuo quam cœpit inire
Huic noſtræ ſimilem vitam Puero alma dediſti.
Exhauſit ſeſe Omnipotens, Altiſſimus in te:
Quique poteſt nutu pulchros mage cudere Soles
Millenos alios, melioraque ſidera, & orbes;
Nec poterit deinceps, nec jam conabitur unquam
Majorem te, nec meliorem ſiſtere Matrem.
Salve iterum Mater divina, puerpera Virgo.
(a)Tu *Rubus* ille ardens illæſus: tu quoque es illud
(b)*Vellus* rore madens, circum ſitientibus agris;
Rurſus & intactum medio agro vellus ab imbre.
(c)Tu Domini excelſus *Mons* es, qui vertice cælum
Contingens, prætergrederis toto ordine magnos
Te ſuper extollens, ſuperanſque cacumine montes.
(d)Tu Spes, tuque illa *Eliæ Nubecula* parva,
Quæ totum ſubito cælum circumtulit alvo.
(e)Tu de *Jeſſæa* radice es myſtica virga,
De qua prorupit tandem flos candidus ille,

(a) Quem

(a) Exod. 3. v. 3.
(b) Judic. 6. v. 37.
(c) *Erit in noviſſimis diebus præparatus mons Domini in vertice montium*. Iſa. 2. v. 2.
(d) Reg. 18. v. 44.
(e) *Egredietur virga de radice Jeſſe, & flos de radice ejus aſcendet*, Iſa. 11. v. 1.

(*a*)Quem ſuſpirantes, votis, lacrimiſque vocabant
Æterni colles, veteres, ſanctique Parentes.
(*b*)Tu Thalamus, de quo Dominus proceſſit, & inſtar
Sponſi, mortalem non dedignatus amictum;
Humanam æterno ſobolem ſibi fœdere junxit.
(*c*) Agnovit *Bos*, & rudis ipſe agnovit *Aſellus*
Numen: & officioſi procubuere, & anhelo
Ore, anima, algentem Puerum recreantque foventque.
Paſtores huc o celeres, pleniſque caniſtris
(Quandoquidem ridet, fert & nunc omnia tellus)
Ferte citi flores, & circumfundite florem
Mexiceum, florum regem, florum decus ingens:
Nam geſtat ſecum noſtræ argumenta ſalutis,
Tergeminos alto capitatos vertice clavos,
Cuſpide obarmatos imo, & ferrugine tinctos
Triſti: ſurgentem in medio arrectamque columnam
Marmoream: & quaſi vibratum, intortumqne flagellum.
Et ſpiſſe circumtextam, implexamque coronam:
Quinaque ſanguineis magnis exſtantia guttis
Vul-

(a) *Deſiderium collium æternorum*. Geneſi 49. verſiculo 26.
(b) *Tanquam ſponſus procedens de thalamo ſuo*. Pſ. 18. verſ. 5.
(c) *Cognovit bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe Domini ſui*. Iſa. 1. v. 3.

Vulnera. Flos equidem Puero gratiſſimus hic eſt.
Interea canta tua tu, *Cumæa Sybilla*,
Carmina, quæ rerum ignarus male carmina torſit
Neſcio quis; ſed erat, memini, bonus ille Poeta:
„ *Magnus ab integro ſæclorum naſcitur ordo.*
„ *Jam nova progenies cælo deſcendit ab alto.*
„ *Te duce ſiqua manent ſceleris veſtigia noſtri*
„ *Irrita, perpetua ſolvent formidine terras.*
„ *Occidet & ſerpens, & fallax herba veneni*
Occidet. Hæc rerum tantarum ignarus, & audax
Sacrilego rapuit furto, cantuque Poeta.
Tu Virgo, tu diva Parens, fera colla tumentem
Porro calcaſti, contriviſtique *draconem*.
Nec vero potuit *draco* teter, & improbus ille
Te morſu fœdare, tibive aſpergere virus
Immane, & ſaniem horrendam, latebroſa venena,
Queis necdum natos mortales implicat omnes.
Dicite io! ingeminate & io! Male ſaucius *anguis*
Ad caput illiſum pavitantes vix plicat orbes.
Ad mala, quæ nobis primæ hærent ſemina culpæ,
Tu Mater Virgo, tuus & dulciſſimus Infans
Divina, & præſens eſtis medicina ſaluti.
Nobiſcum Deus eſt, cæloque æterna Parentis
Bis genita, & nova progenies deſcendit ab alto.
Servati, & memores hoc nos ab cardine rerum
Venturos deinceps, noſtroſque putabimus annos,
Et novus hinc oritur, ſæclorum & vertitur ordo.

(a)Aurea nunc ibit; subsidet decolor ætas.
Ignotoque etiam surget gens aurea mundo.

SU-

(a) *Benedicentur in ipso omnes tribus terræ : omnes gentes magnificabunt eum* , Psal. 71. vers. 17. *Et dicam non populo meo , Populus meus es tu : & ipse dicet, Deus meus es tu.* Ose. 2. vers. ult.

SUPER OMNE NOMEN.

Donavit illi nomen, quod est super omne nomen, ut in nomine JESU omne genuflectatur, cælestium, terrestrium, & infernorum.

Ad Philip. 2. v. 9. & 10.

CARMEN XXIV.

ERgone tam tenero, primos & luminis haustus
Orso vix Puero quærendum sanguine nomen?
Ne puer o! ne tu antecape, & ne præripe tempus:
Cum ter plus denis jam tres exegeris annos,
Explebis tua vota, tuoque cruore madebis:
Atque etiam extincto tibi jam, postremus ab imo
Diffluet, immiti ferro actus, pectore sanguis.
Hæc Puer hæc equidem jamnum suspirat, & ardet;
Sed mora longa nimis visa est, & ponere gestit
Dura rudimenta, optatæ præludia mortis.
Et qui nec prisco ritu, nec lege tenetur;
Sponte tamen subdit sese, legique severæ
Obsequitur. Nonne exemplo instaurare videtur
Ipse suo legem hanc nobis? Delere parabat.
(a)Delevit: sanctis & nos, pro sanguine tingi
Jussit aquis, & virtutem, vimque addidit undis,

(a) *Qua libertate Christus nos liberavit*, Ad Gal. 4. v. ult.

Tergere manantem clam prima ab origine labem:
Quæ tulit ille tener dura Infans vulnera, cultros
Abſtulit, amovit. Sed enim ſibi parcere non vult;
Sanguine quæſitum ſibi vult & nomen Iesu.
Nomen de cælo miſſum, quod nuntius Ales
(a)Ante etiam attulerat, divinus quam foret Infans
Virginea incluſus divinæ Matris in alvo.
Qui priſci Heroes cognomina tanta tulere,
Myſtica (magnus honor!) fuerant proludia Dii
Quondam venturi Infantis, qui munera ſolus
Tam magni, ac prorſus divini nominis implet:
(b)Nam ſolus Puer hic ſalvos nos fecit Iesus;
Nec fuit in Puero hoc vacuum, aut umbratile nomen.
Tu, Puer, Æterna Æterni es *Sapientia* Patris,
(c)*Splendorque*, ac *Virtus*, prorſuſque ſimillima *Imago*.
(d)Tu *Primogenitus* rerum: te propter eundem
Eruta de nihilo ſunt quæ ſunt cumque creata.

(a) Na-

(a) *Quod vocatum eſt ab Angelo, priuſquam in utero conciperetur*. Luc. 2. v. 21.

(b) *Ipſe enim ſalvum faciet populum ſuum*. Matth. 1. verſ. 21.

(c) *Splendor gloriæ, & figura ſubſtantiæ ejus, portanſque omnia verbo virtutis ſuæ*. Ad Hebr. 1. v. 3.

(d) *Primogenitus omnis creaturæ. Quoniam in ipſo condita ſunt univerſa in cælis, & in terra, viſibilia, & inviſibilia .... omnia per ipſum, & in ipſo creata ſunt*. Ad Coloſſ. 1. v. 15. & 16.

(*a*)Nativo imperio tu es *Rex*, & *Legifer* orbis:
(*b*)Tu *Via*, tu *Veri exemplar*, tu *Vita* perennis:
(*c*)Tuque tenebrosi *Lux* es puriſſima Mundi.
(*d*)Tu *Paſtor bonus* es; tu idem mitiſſimus *Agnus*,
Hoſtiaque, averſum noſtra ob commiſſa Parentem
Concilians, & manſuram per ſæcula pacem.
(*e*)*Sanctus Sanctorum* quoque tu, æternuſque *Sacerdos*.
(*f*)Tu quoque es *Emmanuel*, & *Adonai*: nomina magna,
Quæ ſemel accumulat, ſimul aggerat omnia nomen
Divinum, JESUS. Nil nomine dulcius hoc eſt.
Dulce magis quam ſtipat apis quæ florea mella:
Quam matutinus ros eſt ſitientibus herbis:
Quam ſopor aſſiduo feſſis, duroque labore:
Quam lux ſeſe oculis captum flenti indita rurſus:
Quam litus, mediis qui jactabatur in undis
Naufragus, & jamjam languebant brachia, vires.
Quamque eſt improviſa ſalus, cum funera gnato,
Unigenæque ſuo Mater jam mœſta parabat.
Qui cæli convexa tenent, qui ſidera calcant,
Qui terras, quacumque ſuos Sol igneus orbes,

(a) *Dominus legifer noſter, Dominus Rex noſter*. Iſa. 33. verſ. 22.
(b) Joan. 14. v. 6.
(c) Joan. 8. v. 12.
(d) Joan. 10. v. 11. & Joan. 1. v. 29.
(e) Dan. 9. v. 24. & Pſ. 109. v. 4.
(f) Iſa. 7. v. 14. & Exod. 6. v. 3.

Exoriens, moriensque iterat, qui Sole carentes,
Informesque domos habitant, immitia regna
De genu adorabunt submissi hoc, quod super omne
(*a*)Scilicet est nomen, divinum nomen Iesu.
(*b*) Desuper effusum est oleum, ac mortalibus ægris
Una illud lucem fert almam, fertque medelam.
(*c*)Ad templi portam *Speciosam* nomine dictam
Æger homo, utroque & pede inutilis, inque ligatus
Materno ex utero, tristem, afflictamque trahebat
Vitam. Conspexit *Petrum*, intrantemque sodalem:
(*d*)Ac de more stipem miseram, victumque rogabat.
Aurum,atq.argentum mihi nullum est:quæ dare possum
(*e*)Hæc tibi do, dixit *Petrus*, atque in nomine Jesu
Surgere confestim, pedibusque incedere jussit.

(*a*) Et

(a) *Super omnem principatum, & potestatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen quod nominatur non solum in hoc sæculo; sed etiam in futuro*. Ad Eph. I. v. 21.

(b) *Oleum effusum nomen tuum*. Cant. I. v. 2.

(c) *Quidam vir, qui erat claudus ex utero matris suæ bajulabatur: quem ponebant quotidie ad portam templi quæ dicitur Speciosa*. Act. 3. v. 2.

(d) *Is cum vidisset Petrum, & Joannem incipientes introire in templum, rogabat ut eleemosynam acciperet*. Ibid. v. 3.

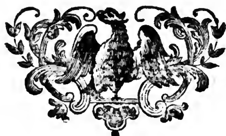
(e) *Petrus autem dixit: Argentum, & aurum non est mihi: quod autem habeo, hoc tibi do: In nomine Jesu Christi Nazareni surge, & ambula*.

(*a*)Et nihil addubitans urget, dextraque prehensum
Arrigit. Extemplo ille miser fundamina sensit
Firma pedum, solidasque bases: jam se regit ipse
Arduus: huc, illuc sese versatque, movetque,
Insultatque solo, ut vult, lætitiaque triumphans
Exsilit, & cursu potis est prævertere ventos.
Nomen ad hoc illa insana, atque infanda deorum
Colluvies, dominata olim imperiosa per orbem
(*b*)Corruet, atque avulsa suis de sedibus, aris
Subversis, totoque vicissim extorris ab orbe
Nusquam comparet. Traduntur inertia flammis
Idola, in cineresque abeunt ludibria ventis.
Fatidici celebrata adeo spiracula *Ditis*
Delphica muta silent, neque jam ructare vapores
Audent insanos: *Libycis* neque syrtibus *Hammon*
Corniger, aut quercus, *Dodonææve Columnæ*,
Aut usquam stygiæ pestes, Manesque profundi
Hiscere deinde audent, æterna silentia servant.

(a) *Et apprehensa manu ejus dextera allevavit eum, Et protinus consolidatæ sunt bases ejus, & plantæ. Et exiliens stetit, & ambulabat*. Ibid. a vers. 6. ad 8.

(b) *Et erit in die illa dicit Dominus exercituum: Disperdam nomina idolorum de terra, & non memorabuntur ultra, & pseudoprophetas, & spiritum immundum, auferam de terra*. Zach. 13. v. 2.

Hæc monſtra, has furias vinxit, contrivit Iesus:
Terribile hoc illis vel ſolo nomine Nomen;
(a)Nobis deliciæ, mel, nectar, vita, ſaluſque.

REX

(a) *Omnis qui invocaverit nomen Domini ſalvus erit.* Joel. 2. v. 32. & ad Rom. 10. v. 13.

REX GENTIUM.

Reges Arabum, & Saba dona adducent, & adorabunt eum omnes Reges terræ: omnes gentes servient ei.

Ps. 71. v. 10. & 11.

CARMEN XXV.

QUæ lux! Quæ tenebræ! Prisco verso ordine rerum;
Mortis, & umbrarum in regione inopina refulsit
Lux; ubi regnabat, lux insidiosa repente
Nox *Erebo* ex imo quas funderet extudit umbras.
Stella peregrina officiosa renidet *Eois*
Regibus, ac dulci, & vocali lumine, natum
Quem Gentes dudum exspectabant, nuntiat orbi:
(*a*)*Hæbræi* contra, quibus hæc & stella micabat
Pridem, promissus quibus & de Virgine Matre
(*b*)Filius; hunc nollent venisse, diemque perosi,
Avertunt oculos retro, seseque volentes
(*c*)Obcæcant miseri, propria & sua dona recusant.

Sce-

Habitantibus in regione umbræ mortis lux orta est eis; Isa. 9. v. 2.

Lux obtenebrata est. Isa. 5. v. ult.

(a) *Orietur stella ex Jacob*. Num. 24. 17. *Vide Benedi XIV. in festo Epiphan.*

(b) *Ecce Virgo concipiet, & pariet filium*. Isa. 7. v. 14.

(c) *Incrassatum est enim cor populi hujus, & auribus gra- viter*

Sceptrum de *Juda* exierat, prorsusque perempta
Spe reditus, manus ignota, atque aliena regebat
Sceptrumq.imperiumq.Atqui omnino hoc fore tempus,
(a)Quo Rex promissus, quo Rex venturus adesset,
Carmine, & Oraclo insigni morientis *Iacob*
Præmoniti, parvi pueri, & vix farier orsi,
Perque vias passim, per compitaque ore canebant.
Præterea arcanas jamtum *Danielis* abisse
(b)Hebdomades, componendo hæc Oracula primis;
Exacta annorum series, resque ipsa docebant.
Et tamen hunc adeo optandum, optatumque repente
Destituunt, coramque adstantem agnoscere Regem
Nolunt, spesque suas jugulant, ultroque recidunt.
Scilicet hæc soboles illa est, quæ perfida posthæc
Sacrilegam intendet vocem, & clamore nefando,
Nolumus hunc, dicent illi, *regnare super nos*.
Heu pietas! heu prisca fides, priscique Parentes!
(c)Quam vos degeneres nacti, infidosque nepotes!
Sideris interea ductu, & radiantis Olympi
Tergemini *Solymam* Reges venere. Necesse

Hoc

---

viter audierunt, & *oculos suos compresserunt*, *ne forte videant*. Act. 28. v. 27.

(a) *Non auferetur sceptrum de Juda*, & *dux de femore ejus*, *donec veniat qui mittendus est*. Gen. 49. v. 10.

(b) Dan. 9.

(c) *Generatio enim perversa est*, *infideles filii*. Deut. 32. v. 20.

Hoc erat, *Hebræis* nequa excuſatio, nequis
Perfidiæ infandæ color, obtentuſve maneret.
Percunctabantur: quænam cunabula nuper
Natum excepiſſent Regem? Titubatio nulla.
(*a*)In *Bethlem* naſci omnino debere, fatentur,
Teſtanturque uno ore omnes: meminereque Vatis,
Qui tam magnificos *Bethlem* aſſignabat honores.
Audiit, & varia confuſus imagine rerum
Herodes (quo non *Libycis* immanius antris
Prorupit monſtrum) furit; & quæ, fraudibus, aſtu,
Et laniena etiam infanda, male parta tenebat
Sceptra, ſibi e manibus labi, ad Puerumque reverti
Angitur, & cura infelix tabeſcit inani.
Ah miſer! haud equidem venit, ut mortalia demat
Regna; ſed ut nobis Puer hic cæleſtia donet.
Non aufert; dat regna Puer. Jam pelle timorem:
(*b*)Rex eſt pacificus: quam Regum tollere nemo,
Quam Regum dare nemo poteſt, fert munera pacis.
Iſta illi ſordent, poſſunt quæ crimine haberi,
Quæ tumet multo invaſiſti crimine regna.
Sed quid ago? Nullo poſſunt medicamine tolli.
Quæ

(a) *At illi dixerunt ei in Bethleem Judæ*. Matth. 2. v. 5.

(b) *Rex Salem, quod eſt Rex pacis*. Ad Hebr. 7. v. 2. *Pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat ego do vobis*. Joa. 14. v. 27.

Quæ ſuper adventu Regum, Regiſque ſupremi
Arcanæ *Herodem* curæque, iræque coquebant.
Diſſimulat tamen, ac frontem, vultumque ſerenat.
Ac veluti ambiguos *Serpens* dans corpore tortus,
Obliquat ſeſe contra quam fronte minatur;
Aut veluti humanam fingit vocem *Crocodilus*,
(*a*)Fingit, adorare Infantem, Numenque precari
Se quoque velle: inſtat multis, comperta doceri
De Puero; quæ vidiſſent ſibi cuncta referri
(*b*)Mandabat. *Bethlem* Reges contendere pergunt.
Stella quidem *Solymis*, quæ dedignata rebelles
Hebræos, vultum indignata averterat, effert
Splendida ſeſe iterum Cælo, lucemque coruſcam
Exhibet, anteparatque viam, & præcedit euntes.
Ad ſtabulum donec veniens, quaſi diceret: Ecce,
In ſtabulo hoc humili, hic eſt diviniſſimus Infans;
Grandius expandens jubar, inſtauranſque nitorem,
Conſtitit, atque ſuo jam munere functa quievit.
Tum vero unanimi plauſu, & fremitu æthera complens
Conſurgit clamor: ſtandi dant cornua cantu

Si-

(a) *Et mittens illos in Bethleem dixit: Ite, & interrogate diligenter de Puero, & cum inveneritis, renuntiate mihi, ut ego veniens adorem eum.* Matth. 2. v. 8.

(b) *Qui cum audiſſent Regem abierunt. Et ecce ſtella; quam viderant in oriente antecedebat eos, uſque dum veniens ſtaret ſupra, ubi erat Puer.* Ibid. v. 9.

Signum: respondent alte barritu *Elephanti*,
Hinnitu alipedes, & pectora, collaque in orbem
Circumvolventes, fræna spumantia mandunt.
(*a*) Nec mora prosternunt se, prosternuntque coronas
Reges ante pedes Pueri, tum forte sedentis
In gremio, & gemina impliciti inter brachia Matris
Virginis: & neque tam agrestis fastigia tecti
Mirantur, nec res inopes: hæc omnia Vates
Præcinuisse sciunt olim, & placuisse beatam
Pauperiem Regi. Dein mystica munera porgunt
Quisque suum: myrrha mortem, & crudelia quæque
Ultro amplexurum agnoscunt: rursusque *Sabæo*
Thure DEUM: Regemque auro, obsequioque fatentur.
(*b*) Plaudite quas oriens, & quas afflavit anhelis
Sol moriturus equis, una omnes plaudite gentes.
Vos designabant, pro vobis dona ferebant
Illi *Arabum* Reges: expressa in imagine jamtum
Vos hominem, Regem, atque DEUM coluistis IESUM
Nascentem. Vos tum stella, vos lumine sancto,

Vos,

(a) *Et intrantes domum invenerunt Puerum cum Maria Matre ejus, & procidentes adoraverunt eum: Et apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera aurum, thus, & myrrham*. Ibid. v. 11. *Dabitur ei de auro Arabiæ*. Ps. 71. v. 15.

(b) *Omnes gentes plaudite manibus, jubilate Deo in voce exultationis*. Ps. 46. v. 1.

Vos, cum vagitus primos dabat ille, vocabat.
Ignotus vobis olim Deus, ecce videndum
Exhibuit sese, & manifesto in lumine totus
(a) Est coram. Lux nunc estis; tenebræque fuistis.

S I.

(a) *Eratis aliquando tenebræ ; nunc autem lux in Domino*. Ad Ephes. 5. v. 8.

SIGNUM CUI CONTRADICETUR.

Ecce positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel, & in signum, cui contradicetur.

Lucæ 2. v. 34.

CARMEN XXVI.

AD templum, læva gestans, ad pectora pressum
Dulce onus infantem Puerum, dextraque gemellas
Lacteolasque ferens, Matrum de more columbas
Pauperiorum, it Virgo Parens, sine labe pudoris
Enixa, atque adeo non illi obnoxia legi.
It tamen, & quamvis communi lege soluti
(a) Et Puer, & Mater; legi ultro paret uterque,
Ut Puero est Mater, Matrique simillima proles.
Intranti occurrit cano venerabilis ævo,
Et pietate senex: quem Sanctus desuper aura
Spiritus allabens, pulchris impleverat olim
(b) Promissis: non ante, diem, non lumina morte
Clau-

(a) *Tulerunt illum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino .... Et ut darent hostiam ... par turturum, aut duos pullos columbarum*. Luc. 2. v. 22. & 24.

(b) *Nunc dimittis servum tuum Domine secundum verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei salutare tuum, quod parasti ante faciem omnium populorum, lumen ad* re-

Clauſurum, quam vidiſſet, quem ſæcula retro
Quem ſuſpirabant tot priſca oracula Vatum.
Ergo ubi adeſſe DEUM, propioraque numina ſenſit;
Irruit impatiens, Puerumque trementibus ulnis
Exceptum ſtringens arcte, amplexanſque ſubinde,
Et largo fletu ora rigans, incanaque menta,
Vaticinanſque, ut erat divino percitus œſtro:
Ægre has, multa inter rupit ſuſpiria, voces;
Ergone jam tandem veniſti, oculiſque meiſmet
Vidi ego te, expectata diu lux alma, ſaluſque
Orbis, & *Iſacidum* immortalis gloria gentis?
Hac ego defeſſam ætatem, triſtemque ſenectam,
Hac ſuſtentabam ſpe longæ tædia vitæ.
Magnifice impleſti tua tu promiſſa beata
(*a*)Summe Pater: nunc dimitte, & me corporis hujus
(Quando aliud nihil eſt, quod ſperem ultra) exue vinclis.
Et quam te memorem, Virgo, quæ ſola ſalutem
Tam ſuſpiratam peperiſti ſoſpita terris!
Ecce hic in vitam, in mortemque etiam, inque ruinam
Multorum Puer eſt poſitus, poſitus quaſi ſignum
In jaculum: ferroque huc, huc armata veneno
Spicula torquebunt. Contradicetur inique.

Tu

revelationem gentium, & gloriam plebis tuæ Iſrael. Ibid. a v. 29. ad 32.

(a) *Et dixit ad Mariam Matrem ejus: Ecce hic &c. Et tuam ipſius animam pertranſibit gladius.* Ibid. v. 35.

Tu quoque magna Parens, cladis pars magna futura es.
Tempus erit, tibi cum crudelis ad intima adactus
Viſcera, dilaniet, præcordiaque hauriat enſis.
Et fuit hæc poſtrema ſenis, poſtremaque cygni
(a)Vox; ac demittens quaſi concedentia ſomno
Lumina; mox placida, optataque ibi morte quievit.
Nec mora: facta fides jamtum dictiſque, miniſque.
Incaſſum opperiens Reges, ubi ſenſit ab illis
(b)Deluſum ſeſe *Herodes*; quos mente furores
Hactenus arcanos obduxerat, impius omnes
Effudit. Sicut ſtridens, tumiduſque repente,
Seque ipſo major, mille undique, & undique tela
Apparat, & furiis accenſus concutit *Hiſtrix*.
Aut tanquam latitans herboſo gramine tectus
Propter aquam; tandem calcatus, & improbus ira
Sibilat, & caput, & furialia pectora *Serpens*
Arduus in cælum attollens, late omnia tabo
Inficit exitiali, omneſque interficit herbas,
Et calice exortos flores vix, enecat omnes.
(c)Horrendum! Pueros annis retro inde duobus

(a) *Ita Menolog. Græcorum. Vide Benedict. XIV. in feſto Purificat.*

(b) *Tunc Herodes videns quoniam illuſus eſt a Magis, iratus eſt valde*. Matth. 2. v. *6*.

(c) *Et mittens occidit omnes pueros, qui erant in Bethleem, & omnibus finibus ejus a bimatu, & infra, ſecundum tempus quod exquiſierat a Magis*. Ibid.

In *Bethlem*, pagisque etiam, villisque propinquis
Natos transadigi, ferroque absumier omnes
Jussit, inundarique insontum sanguine cunas.
(*a*)Vox in *Rama* audita est, lamentatioque ingens
Rachel. Amissos primo ipso in limine vitæ
Perpetuum luget fœtus: & ab ubere raptos
Anxia conquirens frustra, solatia nulla
Audit, & immoritur luctu: quia nullibi jam sunt.
Barbare, crudelis, multoque immanior hydris,
Aspidibusque soporiferis, surdisque, & Hyæna
Sanguinolentior, & Crocodilo. Tantulane ætas,
Quæ Pœnos etiam potuit lenire Leones;
Visa tibi apta suo involvi, mergique cruore?
Impie mentis ubi es? Cælone indicere bellum
Audes? Cui cælum famulatur, sidera subsunt;
Huic tu sperasti immaturam arcessere mortem
Nolenti? Incassum furis. Hunc tu perdere ferro
Unum non poteris, quem demens, quem petis unum
Excidio tanto, Deus est, & cum volet ille,
Cumque ab Divino sibi credita munera Patre
(*b*)Implerit, surdisque aures, & lumina cæcis
(*a*) Im-

(a) *Vox in Rama audita est, ploratus, & ululatus multus: Rachel plorans filios suos, & noluit consolari, quia non sunt*. Ibid. vers. 18. & Jer. 31. vers. 15.

(b) *Aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt*. Is. 35. v. 5.

(*a*)Indiderit, tumuliſque vocata cadavera, magno
Imperio ſuperas iterum revocarit ad auras,
(*b*)Intuleritque novam lucem, nova fœdera mundo;
Tum demum, nam mortales ideo induit artus,
Tum jam ſponte ſua, omnes nos, veterumque Parentum
Antiquam labem largo lavet amne cruoris.
Nunc autem, morti, quantumlibet omnia vertas,
Quamvis millenos contra illum ſtrinxeris enſes;
Necdum maturus, necdum eſt obnoxius Infans.
At te jam viventem etiam ſibi pabula vermes
Obſcœni addicent: igniſque introrſus obortus
Viſcera conſumet, tundens: animamque ferinam
Efflabis, ſontes novus horror iturus ad umbras.
Interea fuge chare Puer, fuge Regia Virgo,
Inque ſinu abſcondens Puerum pluviæ inſcia regna,
(*c*)*Hermopolimque* pete. Hoc demiſſus ab æthere pennis
(*d*)Nuntius admonuit *Joſeph*, cui munia Patris
Ipſe gerenda dedit Pater, adlegitque futurum
Exſilio comitemque viæ, comitemque laboris.
I gemebunda Parens, i Virgo, aſſueſce dolori
Jam nunc, & gladio: nam te graviora manebunt

(a) *In reſurrectionem multorum*. Luc. 2. v. 34.
(b) *Dedi te in fœdus populi, in lucem gentium*. Iſa. 42. v. 6.
(c) *Vide Calmet*. Lib. 7. Hiſt. Vet. & Nov. Teſtam.
(d) *Accipe Puerum, & Matrem ejus, & fuge in Ægyptum*. Matth. 2. v. 13.

Vulnera. Quæ nunc orta cito ſubſidet, & ultro
(*a*)Ponet tempeſtas: ex *Ægyptoque* vocatum
Infantem (utrumque hoc oracula ſancta canebant)
(*b*)Excipiet reducem *Galilæa*, & *Nazara* tellus.
Poſt ubi jam Pueri firmata adoleverit ætas,
Et bis jam ſenos dulces tecum egerit annos;
Rurſus inundabunt lacrimæ, & nova vulnera libans
Tentabit rurſus tua tum præcordia mucro.
Nam *Solymis* reditura domum, atque emenſa diei
Totum iter; ereptum ignaræ, amiſſumque dolore
Ingenti agnoſces Puerum: & veſtigia retro
Obſervata legens, ſcitaberis anxia: nunquid
Inter cognatos comes additus iverit ille?
Anne labore viæ feſſus, fortaſſe reſedit?
Sicubine abductus variarum errore viarum?
Jamque dies, alterque dies, claudentur, & alter,
Et totidem inſomnes inter ſuſpiria noctes;
(*c*)Cum tandem in templo, attonita auſcultante corona
Doctorum, invenies, priſcorum oracula Vatum
Percunctantem ultro, atque ignaros inde docentem,
Mel-

(a) *Ex Ægypto vocavi filium meum*. Ibid. v. 15.
(b) *Quoniam Nazaræus vocabitur*. Ibid. v. ult.
(c) *Et factum eſt poſt triduum invenerunt illum in templo ſedentem in medio Doctorum audientem illos, & interrogantem eos. Stupebant autem omnes, qui eum audiebant ſuper prudentia & reſponſis ejus*. Ibid. v. 46. & 47.

Melligeniſque alta irrumpentem in pectora dictis.
O ut tum, Mater, tibi jam, & qui munia *Joſeph*
Patris agit, converſi aberunt in gaudia luctus!
At majora manent te vulnera, & altius enſis
Viſcera tranſadiget: capulo tenus abditus olim
Hærebit totus. Neque tum cum conjuge ſancto
Fas, ut nunc, curam, aut partiri, Virgo dolorem:
Vera nimis, gravius ſenis in te dicta recurrent.

SUBDITUS ILLIS.

Et erat subditus illis.
Lucæ 2. v. 51.

CARMEN XXVII.

EN quid agam? Attonitus, præstetne silere, loquine?
Hæreo. Triginta annorum, quos egit IESUS
Carne DEUS nostra indutus (mirabile dictu!)
Hi sunt annales, duo verba hæc: *Subditus illis*.
Abditus ille domi, conclusus paupere tecto,
Obsequio (dicamne hoc?) servitioque Parentum
Intentus, neque præterea dum cognitus ulli;
(*a*)Filius esse humilis fabri, ac de millibus unus
Esse putabatur, manibusque perinde laborem
Ipse exercebat, quasi fabri filius esset,
Curvabatque humeros lignis, & ligna dolabat.
Nec putat indignum hoc manibus, quibus omnia jamtum
(*b*)Omnipotens dederat Pater, & fabrilia pensa
(*c*)Scilicet ille subit, per quem sunt omnia facta.
Usque adeo obscurus DEUS, ignotusque latebat!
Qualis

(a) *Nonne hic est fabri filius?* Matth. 13. v. 55.
(b) *Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus*. Joan. 13. v. 3.
(c) *Omnia per ipsum facta sunt*. Joan. 1. v. 3. *Quem constituit hæredem universorum, per quem fecit & sæcula*. Ad Hebr. 1. v. 2.

Qualis *Erythrææ*, qualis *Garamantidos* undæ
Egregium decus, obſcura latet abdita concha
Gemma, futura & honos olim, Regumque corona;
Et tamen illa jacet, meritos neque poſcit honores.
Aut veluti aſſurgens pater *Apenninus* ad auras,
Quantumvis toto miſcet ſe vertice cælo;
Nube peregrina, atque alio veſtitus amictu
Quantus erat fugit ex oculis: mera nubila cenſet
Aſpicere ignarus rerum procul uſque viator.
Quorſum me ſtupor abripuit? Viliſſima quæque
Ad rem infinitam fruſtra hæc componere tento.
Ipſum ipſi (hoc unum fas eſt) componere pergo.
(*a*) Præſepe excepit natum; miſerabilis infans
Eſſe videbatur, pauper, rerum omnium egenus;
Sed tamen eſſe DEUM teſtantur, & æthera cantu
(*b*)Cælicolæ complent, miſcentque, agitantque choreas:
(*c*)Paſtoreſque vocant parvi ad cunabula nati:
Et nova prorumpens, nova fundens ſidera cælum,
(*d*)Evocat, & ſtella ab regnis adducit *Eois*

(a) *Reclinavit eum in præſepio.* Luc. 2. v. 7.
(b) *Facta eſt cum Angelo multitudo militiæ cæleſtis laudantium Deum.* Ibid. v. 13.
(c) *Paſtores loquebantur ad invicem: Tranſeamus uſque Bethleem, & videamus hoc verbum quod factum eſt, quod Dominus oſtendit nobis.* Ibid. v. 15.
(d) *Ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in ſplendore ortus tui.* Iſa. 60. v. 3.

Ternos tergemina allaturos munera Reges.
(*a*)Vel tum, cum tanquam reus, & ſceleratus, & inter
Latrones geminos hinc inde, manuſque pedeſque
Confoſſus, mortem infamem amplectetur Iesus;
(*b*)Cum moriente, volet quoque Sol comes ire, morique:
Et gemitum dabit immenſum, & vix non ruet orbis:
Exſpirare, morique Deum vel ſaxa loquentur.
Nunc autem nuſquam apparet Deus. Undique totus
Delituit, ſpecie obſcura, obſcuriſque latebris
Abditus. Humanis nulla hic admixta refulgent
Prodigia. Indicio nullo Deus eminet. Unum hoc
Eminet, hoc unum præſefert: *Subditus illis*.
(*c*) Rex erat, & Regum ſupremus, & arbiter orbis.
At nuſquam Regum pompa illi, inſignia nulla.
Non ſceptrum, aut diadema gerit: non alta ſuperbo
Marmore, non oſtro conſtrata palatia ſurgunt.
Non illum crebræ excubiæ, denſæque phalanges
Circumſtant, aut armata ſtatione coronant.
Quocumque aſpicias, credas de millibus unum;
Non plus: ligna dolat: Matri officioſus obedit,
Ac *Joſeph*: totuſque apparet *Subditus illis*.

(*a*) Lux

(a) *Cum ſceleratis reputatus eſt*. Iſa. 53. v. ult.
(b) *Et erit in illa die, dicit Dominus: occidet Sol in meridie*. Amos 8. v. 9.
(c) *Habet in veſtimento, & in femore ſuo ſcriptum: Rex Regum, & dominus dominantium*. Apoc. 19. v. 16.

(*a*) Lux erat, & tenebras veniebat pellere mundo,
Et monstrare viam, divinum & spargere lumen:
Et narrare palam, & divina arcana docere
Abdita Philosophis, priscisque incognita sæclis.
Et quondam Puer hæc fecit, munusque Magistri
Egit, Doctorum toto admirante senatu.
At nunc abscondit radios, lucemque coercet
Intus, & immensum splendorem obnubit, obumbrat;
Perque annos bene ter denos, auditque, siletque,
Atque oculis hominum nihil est nisi *Subditus illis*.
Audisne? Hæc quoque habent divina silentia vocem,
(*b*)Esse humilem corde, ac mitem (quod nemo profecto
Philosophus) tunc exemplo; dein voce docebat.
(*c*)Esse Deo similes (proh quanta superbia, quamque
Insana!) humani generis voluere Parentes
Primi. Ex illo eadem vesana superbia fudit
Sese, ac fumosa, & tumida caligine circum
Mortales cinxit. Tristissima origo malorum
(*d*)Hæc erat. Huic Iesus exemplo, ac voce mederi;
Sed prius exemplo vult, exemploque Magistrum
Se

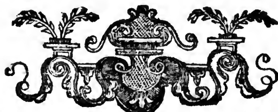
(a) *Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*. Joa. 1. v. 9.

(b) *Discite a me, quia mitis sum & humilis corde*. Matt. 11. v. 29.

(c) *Eritis sicut dii*. Gen. 3. v. 5.

(d) *Initium omnis peccati est superbia*, Eccl. 10. v. 15. *In ipsa, initium sumpsit omnis perditio*. Tob. 4. v. 14.

Se dat inauditæ, neque dum dictæ hactenus ulli
Doctrinæ: voluitque DEUS despectus haberi
Passim, & censeri quasi fabri filius esset.
Primus homo, oblitus se hominem, DEUS esse volebat.
At DEUS humana specie se, & corpore totum
(a)Abscondit: nec se esse DEUM meminisse videtur.
Hæc tulit ille illi primæ medicamina culpæ
Digna DEO. Nulla est prorsus medicabilis arte,
Si cui non tulerit tanta hæc medicina salutem.
Tu quis es, aut quorsum te effers, quorsumve superbis?
Ecce homo, & ecce DEUS submissus, *Subditus illis.*

LUX

(a) *In similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo.* Ad Philip. 2. v. 7.

LUX MUNDI.

Ego ſum Lux Mundi.
Joan. 8. v. 12.

CARMEN XXVIII.

IGnotus dudum; tandem *Jordanis* ad undas
Oſtendit ſeſe. Sed adhuc caligine luci
Permixta, vult luſtrari, vult flumine tingi:
Et jam ſe oſtendens, etiamnum ſe abdit Iesus:
Necdum, queis latuit totas bene diſpulit umbras.
Non ſecus ac cæli cum primi albeſcere tractus
Incipiunt, ſurgit ſenſim, nec tota repente
Lux oritur: nec tantum oculi perferre nitorem
Aſſueti tenebris poſſent. Affinia nocti
Obſcurum quid habent creperæ primordia lucis.
At cælum interea, ac de cælo audita ſonora
Vox, confeſſa Deum, tandem claravit Iesum,
Quæque illi ſupra caput adſtitit (almus ab alto
(*b*)Spiritus hac ſpecie veniens) delapſa columba.
Atque Deum Trinum, tum demum innotuit eſſe:
De cælo auditi primum Genituſque, Paterque.
Tan-

(a) *Venit Jeſus a Galilæa in Jordanem ad Joannem ut baptizaretur ab eo.* Matth. 3. v. 13.

(b) *Et deſcendit Spiritus Sanctus corporali ſpecie, ſicut columba in ipſum.* Luc. 3. v. 22. *Et ecce vox de cælis dicens: Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi complacui.* Matth. 3. v. ult.

Tantam lux oriens Jesus lucem attulit orbi.
Sensit *Jordanes* sua munera, nec capit ultra
Jam se, nec ripis, nec jam se continet alveo
Spumeus. Attollens viridi oblita cornua musco
Fervet, & arrectis, iterumque cadentibus undis,
Exultatque vadis, assentaturque, favetque.
Quos sibi laudari audierat jam spernit *Araxem*,
Et decantatum perplexa ab origine *Nilum*:
Spernit & *Euphratem*, & *Tigrim*, fastuque tumentem
(*a*)*Eridanum*, quamvis ausum se tollere cælo,
Quamvis fluviorum Regem se dicere suetum.
  Senserat exortam lucem, qui regna profunda
Torquet, & imperium tenebrarum, animasque nefandas:
Prorumpensque nigris, & noctipotentibus antris;
Extulit infandum caput in cælumque, Deumque.
Longa, procul monte abducto, noctesque diesque
Orando assiduus, tulerat jejunia Iesus.
(*b*)Et sentire famem voluit, voluitque docere
Nos, exemplo, hostem antiquum, immanemque domare.
Adstitit hic, lapidemque manu protendit, &: eja
Si Deus es (dubitabat enim) dic ut lapis iste
Sit jamnum panis. Scriptum est, subjunxit Iesus;
(*a*) Su-

(*a*) *Eridanus una e* constellationibus, *ut ajunt*, *cælestibus in parte Australi*.

(*b*) *Cum jejunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esuriit*. Matth. 4. v. 2. *Tentatum autem per omnia pro similitudine absque peccato*. Ad Hebr. 4. v. 15.

(a)Suſtentari hominem ſancto, quod manat ab ore
Divino, verbo; neque ſolo vivere pane.
Fractus erat; neque deſiſtit tamen improbus hoſtis.
Abreptum, excelſo templi ſummoque locavit
Vertice: & hinc inquit, pronum te mitte deorſum:
Quandoquidem cæli Aligeris Deus ipſe jubebit,
Ut ſcriptum eſt, te ſuſtineant, ne forte cruentes,
Offendaſve pedem ad lapidem. Sic ille maligne
Scripturas auſus primus corrumpere. Jesus
Errorem emendans: Dominum tentare nefas eſt,
(b)Inquit: & hoc etiam ſcriptum eſt. Sed perſtitit audax
Inſidiator: & ad Montis faſtigia raptum
Momento; oſtendens illi regna omnia Mundi:
Hæc tibi cuncta, inquit, dabo mox; ſi pronus adoras
(c)Me. Iesus vero: I retro, longeque recede
Perfide. Qui Deus eſt unus, Dominuſque ſupremus
Solus adorandus. Tum vero exterritus hoſtis:
Et caudam pavitantem utero, inter crura, pedeſque
Committens; caput obnubit, penituſque profundis,
Multa gemens ignominiam, ſeſe abdidit umbris.

(a) Tunc

(a) *Scriptum eſt, non in ſolo pane vivit homo; ſed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* Matt. 4. v. 4.

(b) *Rurſum ſcriptum eſt: Non tentabis Dominum Deum tuum.* Ibid. v. 7.

(c) *Vade Satana: ſcriptum eſt enim: Dominum Deum tuum adorabis, & illi ſoli ſervies.* Ibid. v. 10.

(*a*)Tunc autem Aligeris famulis, cælique miniſtris
Accitis; tandem jejunia ſolvit Iesus.
(*b*) Diſcipulos legit bis ſenos, retia tantum
Nectere, & aſſuetos indagine cingere piſces.
Non jam divitiis, atavíſve, aut artibus ullis
Ingenuis, non doctrinæ, ingeniive decoros
Fama, non ſuadæ, aut facundæ munere linguæ.
Hos tamen, hos Orbis fieri jubet ille Magiſtros:
(*c*)*Vos lux Mundi eſtis* dixit, fecitque perinde
Ac dixit. Vocem exaudivit, factaque lux eſt.
Obſcuri illi homines facti clariſſima Mundi
Lumina, divinæ ſparſerunt munera lucis
Undique: quæque diu, longe lateque per Orbem
Regnabant ubivis tenebras, noctemque fugarunt.
Qualis cæleſtes inter pulcherrimus ignes
Auroram increpitat ſeram, nitiduſque refulget
Lucifer; ille tamen rudis eſt, & terrea moles:
Totum ab Sole ſuum trahit ille, bibitque nitorem.
Quin deſperata penitus caligine merſis
(*d*)Ignotam primus lucem impertivit Iesus.

Nem-

(a) *Et ecce Angeli acceſſerunt, & miniſtrabant ei*. Ibid. verſ. 11.

(b) *Elegit duodecim*. Luc. 6. v. 13. *Erant enim piſcatores*. Matth. 4. v. 18.

(c) *Vos eſtis lux mundi*. Matth. 5. v. 14. *Dixit de tenebris lucem ſplendeſcere*. 2. ad Cor. 4. v. 6.

(d) *Ut aperires oculos cæcorum*. Iſa. 42. v. 7.

Nempe oculis, qui nativas, nimiumque ſequaces
Ex utero ſecum Matris traxere tenebras.
Qui nihil (ah!) poterant, præterquam flere, nec ullos
Guſtarant unquam jucundi luminis hauſtus;
Perpetuis vivi tenebris, quaſi morte ſepulti.
Tot retro ſæclis, quamvis excuſſerat umbras
Mortis nonnemo; nemo has excuſſerat umbras.
Cæcigenorum oculis ſuperaddere, & indere lucem,
(a)Uſque recenſendo prima inde ab origine Mundi,
Nulla unquam audierat tale hoc, nec viderat ætas.
Exigua hæc. Multo Iesus majora parabat
(b)Munera. Divino ut luſtraret lumine mentes
Venerat. Huic operi intentus (mirabile dictu!)
(c)Nec ſibi tam charæ Matris meminiſſe videtur.
Hoc agit, huic operi incumbit. Per caſtra, per urbes,
Qua ſe *Jordanes* fundit circumque, ſupraque,
Quaque *Paleſtinæ* contra, Mare litora torquet,
(d)Itque, reditque viam. In monte, in convallibus imis,
In templo, in triviiſque etiam, per compita ſæpe,
Per-

(a) *A ſæculo non eſt auditum, quia quis aperuit oculos cæci nati*. Joan. 9. v. 32.
(b) *Illuminare his qui in tenebris, & in umbra mortis ſedent, ad dirigendos pedes noſtros in viam pacis*. Luc. 2. v. 79.
(c) *Quæ eſt Mater mea?* Matth. 12. v. 48.
(d) *Et circuibat Jeſus omnes civitates, & caſtella docens in ſinagogis eorum, & prædicans*. Matth. 9. v. 35.

Perque vias passim lucem accenditque, docetque.
(*a*)Undique convenere omnes audire docentem,
Nec cibo ali finit interdum circumflua turba.
Ante chaos deforme erat orbis, & omnia densis
Obvolvebantur, turbabanturque tenebris.
Devenere homines fabri, artificesque deorum:
(*b*)Et qui dimidium lignum combusserat igni;
Lignum dimidium, manuumque opera ipsa suarum,
Degener, & tota obbrutescens mente, putabat
Esse deos. Vix *Philosophi*, vix unus, & alter
Agnorant Unum; sed turpiter hi quoque multa
(*c*)Numina adorabant. Ierant per devia cæci,
Cæcorumque duces fuerant cum *Socrate*, *Zeno*,
Pythagoras, *Plato*, *Aristoteles*, quæ nomina magna
Inflatis adeo crepitabat *Græcia* buccis.
Nam constare Deum, veluti nos, corpore quodam
Censebant; nec quid tandem, quid *Spiritus* esset,
Cognorant illi satis, aut confinia justi,
In-

(a) *Et sequebatur eum turba, & comprimebant eum*. Marc. 5. v. 24. *Ita ut non possent neque panem manducare*. Marc. 3. v. 20.

(b) *Medium ejus combussit igni.... reliquum autem ejus deum fecit*. Isa. 45. v. 16. *Opus manuum suarum adoraverunt*. Isa. 2. v. 8.

(c) *Cum cognovissent Deum; non sicut Deum glorificaverunt*. Ad Rom. 1. v. 21. *Et coluerunt, & servierunt creaturæ potius quam Creatori*. Ibid. v. 25.

Injuſtique, unus potuit ſat cernere quiſquam.
Nemo unus regere, & recte componere mores
Evaluit. Quæ recta quidem bene multa docebant,
Turpibus, & crebris erroribus inceſtabant.
Ac veluti manibus puerorum turbo, flagello
Percitus, incertis ſubſultans ſaltibus errat,
Et redit unde abiit, rurſuſque repente recedit,
Ancipitemque trahit gyrum erro, ſtareque neſcit:
Sic inconſtantes, variique, leveſque feruntur
Philoſophi, nuſquam tandem conſiſtere certi.
Nunc animos nullo perimi, neque poſſe reſolvi
Interitu, nullis cum conſtent partibus, ajunt:
Mox autem ſuper hoc titubant, miſereque vacillant.
Nunc humana regi cura, certoque deorum
Conſilio, nunc conſilium intercedere nullum,
Nec curare Deum credunt mortalia quenquam,
Sed ſurdi immoto volvi omnia tramite fati;
Aut contra inſtabili temere impelli omnia caſu.
Et modo condemnant, modo laudant qui ſibi mortem
Conſcivere ipſi, fugerent ut tædia vitæ;
Nunc ſuper hoc titubant, ſolita & vertigine rapti,
Ambiguos ſemper circumvolvuntur in orbes.
(a) *Philoſophis* puer eſt, & anus ſapientior illis
Omnibus, ex quo Orbi vox eſt audita Magiſtri

(a) *Univerſos filios tuos doctos a Domino*, Iſa. 54. v. 13.

(a)Divini. Ille novi ſanxit pia fœdera amoris:
(b)Infenſoſque ipſos inimicos juſſit amari;
Quos odiſſe erat & virtus, & gloria quondam
Barbara; nec ſatis eſt adeo ignoviſſe. Magiſter
Vult, bene item factis odia, & malefacta rependi.
Rurſus, quod fieri paſſim ſine more ſolebat,
(c)Edicto vetuit, dein vincla jugalia ſolvi.
Crimen adulterii admitti (exſecrabile crimen!)
(d)Vel ſolo intuitu, ſolaque cupidine mentis,
Admonuit. Tantum potuit veſana nocere
Corde latens, ſoliſque oculis graſſata libido!
(e)Pauperibus cælum addixit, contraque negavit
Hoc fore divitibus facile, & proclivius eſſe
Addidit, intrare, & per acum tranſire *Camelum*.

(a) Diſ-

(a) *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, ſic ut dilexi vos.* Joan. 13. v. 34.

(b) *Diligite inimicos veſtros, & benefacite his qui oderunt vos.* Matth. 5. v. 44.

(c) *Qui dimittit uxorem ſuam, & alteram ducit mœchatur, & qui dimiſſam a viro ducit, mœchatur.* Luc. 16. v. 18.

(d) *Qui viderit mulierem ad concupiſcendam eam, jam mœchatus eſt eam in corde ſuo.* Matth. 5. v. 28.

(e) *Beati pauperes ſpiritu: quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.* Matth. 5. v. 3. *Facilius eſt camelum per foramen acus introire, quam divitem intrare in regnum cælorum.* Luc. 18. v. 25.

(*a*)Difcipulos omnes poft fe jubet ire, crucemque
Ferre humeris. Qui detrectans portare recufat;
Hunc negat effe fuum. Pleno vocat ore beatos
(*b*)Qui lugent, qui nil meriti, patiuntur acerba,
Et mala multa. Ingens cælo his eft, altaque merces.
Infligenti alapam porgi patienter, & ultro
(*c*)Vult aliam necdum percuffam verbere malam.
Interea, vult ille, fuos contemnere mortem
Impavidos: & non illos, qui perdere ferro
(*d*)Corpora, de fe ultro demum peritura; fed illum,
Qui potis eft animas etiam multare, timendum,
Cumque anima æternis corpus quoque tundere flammis.
(*e*)Edicit: *Mofis* cathedram, fedemque verendam,

(a) *Si quis vult poft me venire abneget femetipfum: & tollat crucem fuam quotidie, & fequatur me.* Luc. 9. v. 23. *Qui non bajulat crucem fuam, & fequitur me; non poteft meus effe difcipulus.* Luc. 14. v. 27.

(b) *Beati qui lugent.* Matth. 5. v. 5. *Beati eftis cum maledixerint vobis homines, & perfecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adverfum vos mentientes, propter me.* Ibid. v. 11. & 12.

(c) *Si quis te percufferit in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram.* Ibid. v. 39.

(d) *Nolite timere eos, qui occidunt corpus ... fed potius timete eum, qui poteft, & animam, & corpus perdere in gehennam.* Matth. 10. v. 28.

(e) *Super cathedram Moyfi federunt Scribæ, & Pharifæi.*

Vel cum Scriba aliquis sedet, indignusque sedere est.
(*a*)Vult: qui præcedit, majorque est, ceu minor esset,
Se gerere, & nullo inflari, aut turgescere fastu.
(*b*)Siquid cui dederit, siquid bene dextera fecit;
Non vult germanam, non vult id scire sinistram.
(*c*)Quodque unum, laudem, pompam virtutis amabant
Philosophi; condemnavit, longeque removit.
(*d*)Ille orare DEUM rite, assidueque precari
Nos docuit, nosque instituit (quod nemo suapte
(*e*)Auderet) non tam Dominum; quam dicere Patrem.
(*f*)Orbis non caperet libros, siquis modo posset
Scribere quæ docuit, quæ fecit & omnia JESUS.
Nox erat, & tenebris involverat omnia: flammæ
Sidereæ cælo vixdum, timideque micabant,

Cum

Omnia ergo quæcumque dixerint vobis, servate. Matth. v. 23. 2. & 3.

(a) *Qui major est in vobis fiat sicut minor, & qui præcessor est sicut ministrator.* Luc. 22. v. 26.

(b) *Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua.* Matth. 6. v. 3.

(c) *Attendite ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis.* Ibid. v. 1.

(d) *Oportet semper orare & non deficere.* Luc. 18. v. 1.

(e) *Sic ergo orabitis: Pater noster, qui es in cælis.* Matth. 6. v. 9.

(f) *Quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt libri.* Joa. ult. v. ult.

Cum Jesus tres discipulos, queis sæpe solebat
Plus indulgere, arcanos & credere sensus,
In montem secum abducit, de moreque Patrem
Orabat. Sed enim sublimis in aera raptus,
Fulgorem immensum, ingenitum, quamque intus alebat
Impulit, explicuitque, & tum prorumpere lucem
(a)Concessit: neque erat jam vultus, nec color idem.
Fusa videbatur nix undique texere vestem:.
(b)Instar Solis erat facies: lux undique totus.
Qualis erat tum demum apparuit. Alter, & alter
(c)Adstabant lateri Vates: qui scilicet olim
Captivam exemit vinclis, & duxit ab oris
Isacidum gentem *Phariis*, Regemque ferocem
Contumulavit aquis: & qui trepidantibus auris,
Flammigero excelsum vectus super æthera curru.
At sermo interea (quis tale hic?) de cruce, deque
(d)Complendo *Solymis* excessu. Gloria nempe
Hæc illi est, hæ deliciæ, hoc unum ardet, amatque.

(a) *Et facta est dum oraret species vultus ejus altera*. Luc. 9. v. 29.
(b) *Et resplenduit facies ejus sicut Sol ; Vestimenta autem ejus facta sunt alba sicut nix*. Matth. 17. v 2.
(c) *Et ecce apparuerunt eis Moyses, & Elias cum eo loquentes*. Ibid. v. 3.
(d) *Et dicebant excessum, quem completurus erat in Jerusalem*. Luc. 9. v. 31.

REX MANSUETUS.

Ecce Rex tuus venit tibi manſuetus.

Matth. 21. v. 5.

CARMEN XXIX.

ULtra quam dici fas; quam comprendere mente,
Manſuetus noſter Rex eſt, & mitis IESUS.
Filius ille *hominis* vulgo cognomine dici
Vult: nec ſupra hominem, quamquam eſt Altiſſimus, effert
Seſe. Affabilior nemo, manſuetior alter
Nemo fuit. Regum Rex eſt, atque Arbiter orbis;
Sed non majeſtas, non alta potentia frontem
(*a*)Aſperat, aut triſtem vultu, aſpectuque ſeverum
(*b*)Reddit. Non ille imperioſam attollere vocem,
Aut majeſtatem rigido portendere vultu,
Aut aliquem meritæ ſceleratum dedere morti
Qui mortis dominus, vitæque eſt. Hanc dedit ille
Multis; at nulli eripuit: nam venerat, Orbem
Pacare, & gravibus vinclis, & carcere vinctos
(*c*)In libertatem aſſerere, afflictiſque mederi,
Et

(a) *Non erit triſtis, neque turbulentus.* Iſa. 42. v. 4.
(b) *Non clamabit .... neque audietur vox ejus foris.* Ibid. v. 2.
(c) *Miſit me ut mederer contritis corde, & prædicarem capti-*

Et recreare, & lugentes solarier omnes.
Non autem damnare aliquem. Deprensa recenti
Femina adulterio (quod non nisi morte piandum,
Et quod terrendum, tumulandumque undique saxis
Crimen erat) vinclis religata adducitur: urgent
Accusatores duri, legemque nefandi
Ultricem ostentant sceleris, pœnamque reposcunt
Sancitam: lapides ultro, citroque minantur.
Et quid tum Judex? Arcana recondita quædam
Nescio quæ, digito, curvans se, in pulvere signat.
Et mox consurgens: Primus lapide impetat ille,
Qui sine peccato est vestrum. His quasi fulmine, verbis
Perculsi, aut quasi versa retro in se saxa redirent;
(*a*)Conticuere, abiere omnes. Conversus ad illam,
Et queis vincta manus (sic fama est) vincula solvens:
Qui te accusabant ubinam sunt? Nemone tandem
(*b*)Te condemnavit? Neque ego. I, resipisce periclo,

 I fal-

captivis indulgentiam, & clausis apertionem... ut consolarer omnes lugentes. Isa. *61*. v. 1. & 2. & Lucæ 4. v. 17. *Non enim misit Deus Filium suum in mundum, ut judicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum.* Joa. 3. v. 17.

(a) *Audientes autem unus post unum exibant... & remansit solus Jesus, & mulier in medio stans.* v. *9*. *Dixit ei: Mulier, ubi sunt qui te accusabant: nemo te condemnavit?* v. 10.

(b) *Neque ego te condamnabo. Vade, & jam amplius noli peccare.* v. 11.

I salva, i melior, veterumque extingue malorum
Famam, & conscelerari ultra, & peccare deinceps
Jam noli. Ut Rex, utque Auctor, dominusque supremus
Legis supplicio exemit, legemque refixit.
Festinabat iter *Solymam*, fessusque labore
Sidoniam ingrediens urbem, succedere tecto,
Et recipi hospitio, seraque recumbere nocte
(*a*)Poscebat. Sed inhumani repulere precantem:
Nec lassum veriti peregrinum, more ferarum,
Arcere, & tectum fesso, hospitiumque negare.
(*b*)Vellent discipuli, descendere fulmina cælo,
Absumique domos, & inhospita mœnia flammis.
Non tulit hoc dici, & justas pius obtudit iras
(*c*)JESUS: Nescitis, inquit, quo vos rapit ardor,
Quamque mei facit, absimiles, qui ferre salutem,
Qui servare animas veni; non perdere morte.
Sicubi quam possit lucrari, quidquid inepti
Censores contra obstreperent; neque limina adire;
Nec sceleratorum plerumque accumbere mensis
Horrescit. Quin *Zachæo* sese oggerit ultro,
Qui

(a) *Et non receperunt eum: quia facies ejus erat euntis in Jerusalem*. Luc. 9. v. 53.
(b) *Domine, vis dicamus, ut ignis descendat de cælo, & consumat illos?* v. 54.
(c) *Et conversus increpavit illos dicens: Nescitis cujus spiritus estis. Filius hominis non venit animas perdere, sed salvare*. v. 55. & 56.

Qui nempe infando, & male nato fœnore partas
Accumulabat opes. Sed amor ſatiatus habendi
Eſt, ſimul ac tantus ſucceſſit ſedibus hoſpes.
(*a*)Quæ fraude, & furto congeſſerat; omnia reddit
Quadrupla: dimidiata ſua impertitur egenis.
Tantum hoſpes potuit Jesus ſuadere bonorum.
At) mirum omnino hoc magis eſt (affabilis ipſis
Proſtibulis fuit: ut piceas extinguere flammas,
Eque volutabro, & graveolenti abducere cœno
Poſſet, & abjecti curam inſpirare pudoris.
Tempus erat, quo Sol medio ſublimis Olympo
Regnat, & excelſo de culmine fulminat æſtus
Urentes, nemorumque altorum contrahit umbras.
Fervet anhela dies; languent, ſitientibus agris,
Demittuntque caput flores: animalia paſſim
Strata jacent, patuliſque expirant naribus ignes,
Et cantu ceſſant, obmuteſcuntque volucres.
(*b*)Hac hora, ad puteum, propter *Samaritidos* urbis
Mœnia, longum iter emenſus, mediique diei
Sole fatigatus, tandem conſedit Iesus.
Venit & ad fontem vicina ex urbe, procaci
In-

(a) *Stans autem Zachæus dixit ad Dominum: Ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus: & ſi quid aliquem defraudavi reddo quadruplum. Ait Jeſus ad eum: Quia hodie ſalus domui huic facta eſt.* v. 8. & 9.

(b) *Jeſus ergo fatigatus ex itinere ſedebat ſic ſupra fontem. Hora erat quaſi ſexta.* Joan. 4. v. 6. *Venit mulier de Samaria haurire aquam.*

Inceſſu, altivoliſque oculis laſciva puella,
Dextra hydriam, tricaſque ferens, de more, ſiniſtra.
Hauſerat allatura domum, cum ſupplice voce
(*a*)Imploravit aquam Jesus. Aſt illa ſuperba,
(*b*)Quorſum *Judæus* mihi tu te ſiſtere coram
Audere, & potum petere a me? Si modo ſcires
(*c*)Qui ſum, qui poſco; tu a me, fortaſſe petiſſes:
Et tibi aquam meliorem iſta, vivamque dediſſem.
Multis hinc illinc ſermonibus, omnia tandem
Vicit, & in melius mitis mutavit Iesus.
Quæque lupanaris nuper ſpirabat odorem
Femina; longe alias caſto jam pectore flammas
(*d*)Excipiens, hydriamque ſuam, laqueoſque relinquens;
Egit præconem Chriſti, totamque per urbem
Diſcurrens; totam Chriſti inflammavit amore.
Tu multo felix mage M*agdalena Maria*.
Ut tu, hilares inter menſas, conviviaque, audax,
Et

(a) *Dicit ei Jeſus: da mihi bibere*. v. 7.

(b) *Dicit ergo ei mulier illa Samaritana: Quomodo tu Judæus cum ſis, bibere a me poſcis, quæ ſum mulier Samaritana? non enim coutuntur Judæi Samaritanis*. verſ. *9*.

(c) *Reſpondit Jeſus & dixit: Si ſcires donum Dei, & quis eſt qui dicit tibi: Da mihi bibere: tu forſitan petiſſes ab eo, & dediſſet tibi aquam vivam*. v. 10.

(d) *Reliquit ergo hydriam ſuam mulier ..... Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris*. v. 28. & *39*.

Et bene nunc effrons, irrumpis! Et omnia luctu
(*a*)Confundens, lacrimis oneras revoluta, rigaſque
Quos amplexa pedes Jesu: tergiſque capillis
Formoſis. Fruſtra tamen hoc: nam rurſus amaro
Flumine, & immenſo lacrimarum turbine inundas.
Nec te uſque hærentem pedibus, repetitaque dantem
Oſcula detrectat, neque dedignatur Iesus.
(*b*)Sed neque quos (frangens alabaſtrum, nequa ſuperſit
Gutta tibi) pedibus rurſum, capitique ſedentis
Iesu, theſauros pretioſos, nardi, & amomi,
Et caſiæ, & ſtactes manu utraque affundis odores.
Arguet hoc, & perjurus damnabit *Iudas*,
Diſcipulique alii ignari; at non linquet inultam
(*c*)Jesus te. Obtrectatores compeſcet, agetque
Pro te ſtans defenſorem: totumque per Orbem,
Et quacumque ſua expandit Sol lumina, magna
Præconum voce extolli hæc tua facta jubebit.
Perge modo, & jamjam moriturum (namque ſepultum
(*a*) Haud

(a) *Lacrimis cœpit rigare pedes ejus, & capillis capitis ſui tergebat, & oſculabatur pedes ejus, & unguento ungebat*. Luc. 9. v. 38.

(b) *Unguenti nardi ſpicati pretioſi, & fracto alabaſtro effudit ſuper caput ejus*. Marc. 14. v. 3.

(c) *Quid moleſti eſtis huic mulieri? opus enim bonum operata eſt in me... Amen dico vobis, ubicumque prædicatum fuerit hoc evangelium in toto mundo, dicetur & quod hæc fecit in memoriam ejus*. Matth. 26. v. 10. & 13.

(a)Haud poteris) nunc præverte, & nunc unge volentem:
Magna hæc Mansueti Regis documenta; sed ultra
Ecce aliud majus. Confossus, pendulus alta
De trabe: tormento, pœna, rituque latronum
Expirans inter sceleratos, undique sceptus
Hostibus; his ipsis ignosci postulat, & vult:
Excusans, ignorantes fecisse. Supremos
Hoc inter mortis gemitus poscitque, rogatque
(b)Patrem: dum rabidi insultant, & sævius hostes
(c)Impia inhumani obtrudunt convicia ad aurem.
Usque adeo clemens, ad portentumque benignus,
Usque adeo noster Rex est mansuetus Iesus!

B O-

(a) *Quod habuit hæc, fecit: prævenit ungere corpus meum in sepulturam.* Marc. 14. v. 8.

(b) *Crucifixerunt eum, & latrones, unum a dextris & alterum a sinistris: Jesus autem dicebat: Pater dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt.* Luc. 23. vers. 33. & 34.

(c) *Et stabat populus spectans, & deridebant eum.* v. 35.

BONUS PASTOR.

Ego ſum bonus Paſtor.

Joa. 10. v. 11. & 14.

CARMEN XXX.

ECquis hic eſt *Libani* veniens de vertice, tranans
Colles, tranſiliens montana cacumina Paſtor?
Rore madens, & lacteolus, rubicundus & ore,
Quo ſine nil dulce eſt quidquam, neque amabile quidquam.
Teſqua per horrida, per vepreta, per invia ſaxa,
Per ſcopuloſa, per & prærupta, per aſpera quæque,
Errabundam, quam ab ſeſe malus abſtulit error,
Quærit ovem. Et quamquam tam longo errore viarum
Feſſus; nec vultum meminit ſudore madentem
Tergere, nec Solis furias, æſtuſque veretur,
Nec gelidam noctem, matutinamque pruinam,
Nec torvis cælum involventes nubibus imbres.
Nil ſentit. Plenus curarum, plenus amoris,
Interea dum perditæ ovis veſtigia luſtrat;
Nul-

Ecce iſte venit ſaliens in montibus, tranſiliens colles. Cant. 2. v. 8. *Caput meum plenum eſt rore, & cincinni mei guttis noctium.* Cant. 5. v. 2.
Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex millibus. Ibid. v. 10.

Nullum horret, nullum non devorat ille laborem.
Sollicitum sic reddit amor. Quotcumque perirent,
Præcipitesque agerentur oves; non pauper, inopsve
Propterea fieret: millenis undique caulis
Sunt illi innumeri tuti cum matribus agni.
Pastorum princeps est, & ditissimus agri,
Atque ovium; sed ne pereat, sic anxius unam,
Tanquam sola foret, tanquam non amplius una
Illi esset, sic ingratam conquirit, amatque.
(a)Desertis alias, solisque in montibus omnes,
Tamquam si illarum foret immemor ille, reliquit.
Utque est cantandi, pastorum more, peritus,
Interdum dulci movet ore, & arundine carmen,
Si trahat errantem, si forte ad ovile reducat,
Illiciatque iterum sensim dulcedine cantus.
Et memini vocem, nuperque & verba tenebam:
(b)Vos omnes, quotquot mœsti, immersique dolore,
Quique humeris onus, & pondus portatis iniquum,
Et gemitis fessi, victique labore, venite
Illicet ad me omnes: feram ego solamen, opemque
Et tergam lacrimas, gemitusque silere jubebo.

(a) Ipse

(a) *Nonne reliquit nonaginta novem in montibus, & vir dit quærere eam, quæ erravit*. Matt. 18. v. 12.

(b) *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis & ego reficiam vos*. Matth. 11. v. 28.

(*a*)Ipſe humeros oneri ſupponam, voſque levabo,
Inque ſinu blande ipſe meo, gremioque fovebo.
Jordanis memini hæc illum ceciniſſe ſub antris,
Ac proceræ etiam ſcripſiſſe in cortice cedri
Sæpius: atque etiamnum non delebile carmen
Eminet. Eſt aliud ſcriptum hoc in cortice palmæ,
Et niſi me fallunt paſtores, ipſe canebat:
(*b*)Surge, veni, ſpecioſa veni, & mea caſta *Columba*:
Inque foraminibus petræ faciam tibi nidum,
Quo, *Milvo* prædone procul, ſecura quieſcas
(*c*)Oſtende o! faciem: tua fac ſonet auribus & vox:
Nam tua vox eſt quam dulcis, facieſque decora.
Currite *Idumææ* teneræ, caſtæque puellæ,
Ferteque Paſtori divino lilia plenis
(*d*)Fiſcellis, & narciſſos, calthaſque, roſaſque
Fragrantes, quibus ille ſuum ſoletur amorem.
Ferte & odorifera inter flores *Citria* mala:
Et ſuccum exprimite, & lymphis, & melle remixtum

Por-

(a) *In brachio ſuo congregabit agnos, & in ſinu ſuo levabit.* Iſa. 40. v. 11.

(b) *Surge amica mea, ſpecioſa mea, & veni: columba mea in foraminibus petræ, in caverna maceriæ:*

(c) *Oſtende mihi faciem tuam, ſonet vox tua in auribus meis: vox enim tua dulcis, & facies tua decora.* Cant. 2. v. 13. & 14.

(d) *Fulcite me floribus, ſtipate me malis.* Ibid. v. 5.

Porgite languenti; siquod fortasse levamen
Afferat, ardentemque hæc potio mitiget æstum.
(*a*) Pestis acerba, luesque infanda infecerat omnem,
Vastabatque gregem. Serpens vafer omnia circum,
Pascuaque, & fluvios, ipsaque in origine fontes
Arcano imbuerat tabo, imbueratque veneno.
Sæpe cadaveribus congesta cadavera, propter
Flumina, perque vias, perque agros fusa jacebant.
Præterea quasi non strages tanta hæc satis esset;
(*b*)Debacchabantur passim furesque, lupique.
Donec ab æthereo descendens vertice Pastor.
(*c*)Arcuit a stabulis furesque, luposque rapaces:
Sanavitque gregem, docuitque salubribus undis
Fonte novo, quem monstravit, quemque extudit ipse;
(*d*)Mortiferamque sitim, veteremque avertere pestem.
Nec satis hoc: oleo fragrantia balsama miscens,
Quam dederat salientis aquæ vitale lavacrum
Infirmis auxit, confirmavitque salutem.
Præsagivit, oves ductas errore, suamet

Spon-

(a) *Regnavit mors ab Adam usque ad Moysen etiam in nos*. Ad Rom. 5. v. 14. *In omnes homines mors pertransiit*. Ibid. v. 12.

(b) *In medio luporum*. Matth. 10. v. 16.

(c) *Salvabo gregem meum, & non erit ultra in rapinam*. Ezec. 34. v. 22.

(d) *Aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam*. Joan. 3. v. 14.

Sponte petituras mortali intincta veneno
Pabula, quaſque ater ſerpens afflaverat herbas.
Quique indignari, iraſcique perire volenti
Debuerat; tulit huic etiam medicamina morbo
Accerſito ultro: quædamque recondita verba
(*a*)Paſtores docuit, queis & depellere morbos,
Tabificamque luem confeſtim abſtergere poſſent.
Quin, ultra hæc, ne cui mala gramina deinde placerent,
Toxicaque illecebris pellacibus illita; ſanctam
(*b*)De cælo allatam Cererem, cerealia liba
Manducanda dedit, menſaſque paravit opimas,
Queis poſitæ in tuto conſtarent vita, ſaluſque.
Deinde ducturus oves meliora ad ovilia, ſurſum:
Siqua lateret adhuc fortaſſe recondita labes
Velleribus, ſiqua aut forſan veſtigia morbi
Præteriti; delere etiam, ſanctoque linitu
(*c*)Tergere, candoremque dedit renovare nivalem.
Et cum mortalem ſpeciem, mortalia membra
Induerit, mortem exoptans, animamque daturus
Pro grege; Paſtores, queis danda vicaria cura,
(*d*)Suffecit, qui nempe gregis detergere ſordes,

(a) *Quæcumque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta, & in cælo.* Matth. 18. v. 18.
(b) *Panem de cælo dedit eis manducare.* Joan. 6. v. 31. *Ut ſi quis ex ipſo manducaverit non moriatur.* Ib. v. 50.
(c) *Et ſi in peccatis ſit remittentur ei.* Jacob. 5. v. 14.
(d) *Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos.* Joan. 20.

Cæleſtemque etiam cælo deducere panem,
Sicuti erant docti, verbis, ac voce valerent.
Cumque videret agi in præceps pecudeſque, gregeſque
Impulſos ſtimulis ſine lege furentis amoris;
Protinus inſtabilem, variumque, vagumque refigens;
Firmavit quæ nutabant ſocialia jura,
(a) Manſuramque fidem, & ſanctiſſima fœdera ſanxit.
(b) Siquis erit, qui te, Paſtor dulciſſime Jesu,
Non amet; ille odium mortalibus omnibus, ille
Fomes inextinctis, tenebroſiſque ignibus eſto.

TRIUM.

(a) *Præcipio non ego, ſed Dominus uxorem a viro non diſcedere*. 1. ad Cor. 7. v. 10.

(b) *Siquis non amat Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum; ſit anathema, Maran-Atha*. 1. ad Cor. 16. v. 22.

TRIUMPHUS.

Ecce Rex tuus venit ſedens ſuper pullum aſinæ.

Joan. 12. v. 15.

CARMEN XXXI.

DEſine (connivet quamquam tibi ſubditus orbis)
Deſine, *Roma*, tuos jactare ſuperba triumphos,
Quoſque triumphales agis ad *Capitolia* currus,
Victriceſque tuas ad cælum tollere pompas.
En major *Solymis* ſupereminet, itque triumphus.
Non Reges hic (infandum!) poſt terga revincti
Squalentes luctu: non auri immenſa talenta
Captiva, aut captivæ urbes: non pompa ſuperba,
Pompa cruenta, volens hominum data millia morti;
Nec lugubre rubent, neq. rorant ſanguine palmæ.
Omnia lætitiam ſpirant hic, omnia rident.
Ecce venit Rex manſuetus, venit & ſine pompa,
Pullo *aſini* inſidens: nam ſic prædixerat, olim
Venturum, totis quingentis amplius annis
(*a*)Retro, hæc vaticinans præſago carmine Vates.
Frons, oculi, major mortali gratia vultus,
Omnia divini portendunt ſigna decoris.
Nudus erat vertex: per dorſum a vertice crines,
Cincinnique ibant ſinceri: miſſa fluebat

(a) Zachar. 9. v. 9.

Ad talos, ſine ſutura, contextaque gyro
(*a*)Uno perpetuo, violaſqne imitata colore
Veſtis, quam parvo Puero properaverat olim
Ipſa ſuis Mater manibus, noctеſque, dieſque
Incumbens operi: dein ſenſim creverat una
Cum Puero; neque tot lapſos dum ſenſerat annos.
Effudit ſeſe portis urbs. Quam ſolet alto
Fundere ſe, rupto cælo, ſpiſiſſimus imber.
Quacumque incedit, quacumque incedere tentat;
(*b*)Detractas humeris venienti ſternere veſtes
Certatim accurrunt omnes, ſeſeque viciſſim,
Utro uter obſequio impigrior, prævertere, certant,
Præripiuntque aliis alii ſortemque, vicemque.
Lilia, purpureaſque roſas ſuper undique plenis
Effundunt calathis, & inumbrant aera nimbo,
(*c*)Frondes de arboribus, palmas, oleaſque virentes,
Quiſque ſuum populatus iter, ſternuntque, feruntque
Præ manibus. Credas ipſas incedere ſilvas:
Quin ipſas videas ultro ab radicibus imis
Lauros, ultro etiam ſubmittere culmina palmas,
Et placide Regi clinare cacumina montes.

Tem-

(a) *Erat autem tunica inconſutilis, deſuper contexta per totum*. Joan. 19. v. 23.

(b) *Plurima autem turba ſtraverunt veſtimenta ſua in via*. Matth. 21. v. 8.

(c) *Alii autem cædebant ramos de arboribus, & ſternebant in via*. Ibid.

Tempus erit, cum submittent *Capitolia* frontem,
Cum septemgemini curvabunt se quoque colles.
(*a*)*Hosanna* Rex de excelso, sate sanguine *David*,
Clamore immenso ingeminant. Fremit undique plausus
Undisonus: longe valles, montesque resultant.
Pone sequebatur tanti pars magna triumphi
Lazarus. Hunc, nequeunt satiari corda, tuendo.
Exsequias nuper comitati, & funera testes:
(*b*)Nos exspiranti adstitimus, gelidumque cadaver
Lugubri extulimus planctu, obruimusque sepulchro.
Quatuor ille dies, totidem jam funere noctes
Mersus erat, graveolentemque exhalabat odorem,
Pestiferamque luem circum, mortemque, metumque.
(*c*)Sed tamen ad vocem, imperiumque jubentis Iesu
Exire, exivit, non stans, non viribus usus
Ille suis; sed qualis erat, tumuloque jacebat,

(a) *Turbæ autem, quæ præcedebant, & quæ sequebantur, clamabant dicentes: Hosanna Filio David: benedictus, qui venit in nomine Domini: hosanna in altissimis*. Ibid. v. 9.

(b) *Testimonium ergo perhibebat turba, quæ erat cum eo quando Lazarum vocavit de monumento, & suscitavit eum a mortuis*. Joan. 12. v. 17. *Jam fætet, quatriduanus est enim*. Joan. 11. v. 39.

(c) *Voce magna clamavit: Lazare veni foras. Et statim prodiit qui fuerat mortuus, ligatus pedes, & manus institis, & facies ejus sudario erat ligata*. Joan. 11. v. 43. & 44.

Subtentus dorſo totus, facieque ſupinus,
Sindoneque, & circum replicatis undique vinclis
Funereis; vittiſque immobilis, inque volutus.
Hæc illi. Nec multo alii diverſa ferebant:
(*a*)Ut juvenem Matri unigenam, melioribus annis,
Tum cum prima genis vernabat flore juventa,
Fato immaturo ereptum, feretroque repoſtum
Funereo, tangens feretrum revocaverit Orco,
Lugenti immenſa; improviſaque gaudia Matri.
(*b*)Ut flenti rurſum Matri, Patrique puellam
Reddidit: & tanquam ſomno, non morte jaceret:
Surge puella. Hoc uno, excuſſit funera, verbo.
Ut conſanguineos lethi, letumque ferentes
(*c*)Diſpulerit paſſim morbos, febreſque, tumentemque
Hydropem, inſanamque ſitim: infeſtæque *Dianæ*
Iras fulmineas pacarit, & arida membra,
Tabidaque implerit ſucco, impleritque vigore:
Sopitoſque diu, extricaverit illicet artus,

(*a*)Vix-

(a) *Defunctus efferebatur filius unicus Matris ſuæ .... Et acceſſit, & tetigit loculum. Et ait: Adoleſcens tibi dico, ſurge. Et reſedit qui erat mortuus*. Luc. 7. v. 12. 14. & 15.

(b) *Tenens manum ejus clamavit dicens: Puella ſurge: & reverſus eſt ſpiritus, & ſurrexit continuo*. Luc. 8. v. 54., & 55.

(c) *Obtulerunt ei omnes male habentes, & variis languoribus, & tormentis comprehenſos .... & lunaticos, & paralyticos, & curavit eos*. Matth. 4. v. 24.

(*a*)Vixque habiles desudando reptare, repente
Fecerit æquato celeres incedere gressu.
(*b*)Utque exsiccarit, compescueritque cruoris
Flumen vel furtim contacta lacinia vestis.
Utque loqui dederit, queis turpe, & inutile pondus
(*c*)Lingua hærebat iners: & respondere vocanti
Indociles, ac femineces animaverit aures:
(*d*)Extinctisque afflans oculis lucemque, diemque,
Nativas etiam plerumque absterserit umbras.
(*e*)Tumque, ut squamigera illuvie, sanieque nefanda
Corpora mundavit passim. Hæc tum pessima pestis
Regnabat; sed enim jamtum pene exsulat orbe.
Tartareas etiam pestes irrumpere passim
Corporibus miserorum, & iniquam ibi figere sedem
(*f*)Assuetas, quanto imperio procul egerit, utque

(a) *Claudi ambulant*. Matth. 11. v. 5. *Tunc saliet sicut cervus claudus*. Isa. 35. v. *6.*

(b) Luc. 8. v. 44.

(c) *Surdos fecit audire, & mutos loqui*. Marc. 7. vers. ult. *Aperta erit lingua mutorum*. Isa. 35. v. *6. & aures surdorum patebunt*. Ibid. v. 5.

(d) *Cæci vident*. Matt. 11. v. 5. *Ut aperires oculos cæcorum, & educeres de conclusione vinctum de domo carceris sedentis in tenebris*. Isai. 42. v. 7.

(e) *Leprosi mundantur*. Matth. 11. v. 5., & Luc. 7. vers. 22.

(f) *Obtulerunt ei multos dæmonia habentes, & ejiciebat spiritus verbo*. Matth. 8. v. 16.

(*a*)Auditus gemitus: *Veniſti* (heu!) *perdere tu nos?*
Undique conſurgit clamor: ſua munera quiſque
Oſtentans, ad ſeſe oculos rapiuntque, trahuntque.
Narrabant alii: vidiſſe per æquoris undas
(*b*)Tutum ire, & ſtabili calcantem cærula paſſu:
Et colluctantes ſolitum compeſcere ventos,
(*c*)Et facere irato tranquilla ſilentia ponto.
Seque fuiſſe inter convivas, ſeque bibiſſe
Quas (ſimul ac velle hoc ſeſe tacite innuit adſtans
Mater) mutavit generoſa in pocula lymphas.
Interea panes alii, Cereremque beatam
Oſtentant, plenas lances, plenoſque caniſtros.
Et: quinque hi panes fuerant; at juſſit Iesus
Turbæ hos ſufficere innumeræ, fuſiſque per herbam
Diſtribui; ſimul, ut voluit, ſimul omnia facta.
(*d*)Millia quinque hominum longeque, diuque retentam
Agreſtem, ſævamque ultro ingluviemque, famemque
Explevit: pueroſque etiam, imbellemque ſequentem
Tur-

(a) *Veniſti perdere nos?* Marc. 1. verſ. 24. & Luc. 4. v. 34.

(b) *Venit ad eos ambulans ſuper mare*. Matth. 14. v. 25.

(c) *Imperavit ventis & mari, & facta eſt tranquillitas magna*. Matth. 8. v. 16. Joa. 2. a v. 1. ad 11.

(d) *Et manducaverunt omnes, & ſaturati ſunt. Et tulerunt reliquias duodecim cophinos fragmentorum plenos: Manducantium autem fuit numerus quinque millia virorum, exceptis mulieribus, & parvulis*. Matth. 14. v. 20. & 21.

Turbam. Quantumvis magnas abſumere meſſes
Poſſent; at panes quinque haud potuere. Superſunt
Bis ſeni expletis grandes, plenique caniſtri:
Victa fames ſpolia hæc nobis pretioſa reliquit.
Hæc illi. Plauſus magis increbreſcit, & alta
Sidera pulſantur fremitu, inſtaurantque triumphum.

DEUS ABSCONDITUS.

Vere tu es Deus Abſconditus.

Iſa. 45. v. 15.

CARMEN XXXII.

CUM dilexiſſet ſibi quos delegit amicos;
Mirum, incredibile eſt quantum dilexit eoſdem
In finem vergens, & jam moriturus IESUS.
Qua nocte, horribili mox proditione nefandi
(*a*)Diſcipuli, tradendus erat cui venditus hoſti;
E cœna ſurgens, erat etſi perfidus ille
Inter bis ſenos; jubet illos uſque ſedere
Ordine quemque ſuo: celer ipſe, & plenus amore;
Mittit aquam in pelvim, circum ſibi candida cingit
Lintea, deque genu toto ore, & pectore pronus,
Sollicitis modo aquas manibus, modo lintea tractans;
Illorum ille lavare pedes; & tergere cœpit.
Hic admirari attonitus, blandeque precari,
Deinde etiam multa *Petrus* vi tendere contra.

(*a*) Tunc

(a) *In qua nocte tradebatur.* 1. ad Cor. 11. v. 23. *Cœna facta, cum diabolus jam miſiſſet in cor, ut traderet illum Judas Simeonis Iſcariotæ . . . ſurgit a cœna, ponit veſtimenta ſua, & cum accepiſſet linteum præcinxit ſe. Deinde mittit aquam in pelvim, & cæpit lavare pedes diſcipulorum & extergere linteo, quo erat præcinctus.* Joa. 13. a v. 1. ad 5.

(*a*)Tune lavare pedes: & me cessare quietum
Sperasti? Quorsum tu te demittere tantum?
(*b*)Tune mihi? Nunquam per me tibi tale licebit.
Nil agis o! tu sancte senex, frustraque repugnas.
Abluet ille pedes, dabit hæc tibi & ultima amoris
Pignora cara sui, frustraque moraris Amantem.
Et tamen hoc quantum est nihil est. Majora supersunt:
Majus amoris opus parat, & molitur IESUS.
Vos o! vos omnes accerso, & provoco, Amantes,
Quotquot in Orbe aliquando, nuncve, olimve fuistis.
Dicite, siquid amor magnum, & memorabile suasit
Moliri, vestros laudando expandite amores.
Congerite huc etiam quotquot vel Fabula mendax
Obstrepit, Historia aut siquos miratur Amantes.
Quam sunt momenti exigui! quam frigida sordent
Omnia, divino si componantur amori!
Sordent *Euryalus*, *Nisus*: *Pyladesque*, & *Orestes*:
Tyndaridæque, & *Atridæ* ambo: *Patroclusque*, & *Achilles*:
Frigent *Mausoli* cineres, quos miscuit omnes,
Vinoque, & mixtos lacrimis carissima conjux
Exhausit. Quam majus opus molitur IESUS!
Omnipotens ut erat, potuit plus, plus & amavit;
Ille intentatam ante viam tentavit, & alto

Quæ-

(a) *Et dicit ei Petrus: Domine tu mihi lavas pedes?* Ibid. v. *6*.
(b) *Non lavabis mihi pedes in æternum*. v. 8.

Quæsivitque sibi, invenitque in pectore sedem:
Ingeniosus, inaudito miraculo amoris,
(a)In panem, in vinum, extollens vocem omnipotentem;
Verbo transformat sese. Cibus esse videtur:
Et semet manibus gestat, se dividit ipse:
Infert sese in discipulorum pectora totus,
Quique Homo, quique Deus; totus sub imagine panis,
Qualis erat coram, & rursus sub imagine vini
Totus erat. Latebras interdum quærere Amantes,
Et furtim auscultare solent: placet usque latere,
(b)Clamque esse. Hunc morem sibi nunc adsciscit Iesus:
Nec putat indignum, nec dedignatur amare
Has tam humiles latebras: facilem de vite liquorem,
Et facilem, exiguam & Cererem. Ultro se abdidit ille
In mica, in puncto. Deus en *Absconditus* hic est.
Audax est; sed enim nunquam ausa est Fabula tantum.
Parce precor, Jesu. sine me o! mitissime Jesu,
Succensere tuo, si fas, audenter amori.
En quid agis? Necdum tu homines bene nosse videris;
Impium, & ingratum semper genus. Huncmet amorem
Christe tuum, tanquam vana esset fabula, multi,
Heu!

(a) *Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo.* Joa. 6. v. 56. & 57.

(b) *Respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos;* Cant. 2. v. 9.

Heu! multi excipient riſu, infandoque cachinno.
Credere portendent alii ſe, ibuntque frequentes
Templa: tuas paſſim proni ſternentur ad aras.
Te coram ſtabunt; ſtabunt ſed corpore coram;
(*a*)Mente tamen procul uſque aberunt, & nil minus illi,
Quam te, o dulcis Amor, ſecum tum mente revolvent.
Nonne vides? Alios vel tum meditantur amores,
Cum tua templa adeunt, & cum tua ſacra frequentant:
Unum nempe tuum illi obliviſcuntur amorem,
Contemnunt te unum. Tanquam viliſſima quæque
Tractarent; audent ſcelerati hæcmet tua ſacra
Polluere: & ſanctæ polluti accedere menſæ.
Ecce modo, immane hoc audet jam perfidus ille.
Quiſquis amat, ſaltem (minimum hoc eſt) ſperat amari.
Tu quid agis? Quorſumque tuos ſic perdis amores?
Sed nihil iſta movent Jesum: nam plus amat ille,
Quam ſumus ingrati, crudeles, perfidi, acerbi
Nos homines: neque amaſſe unquam nos pœnitet illum.
Scilicet ut mater furiatum, menteque captum,
Atque reluctantem gremio fovet anxia gnatum,
Deliciaſque ſuas vocat, & mille oſcula figit,
Perdita, blanditiaſque novas meditatur, & urget;
Ille oculos circum aſper volvens, torva tuetur,

Et

(a) *Appropinquat populus iſte ore ſuo, & labiis ſuis glorificat me; cor autem ejus longe eſt a me.* Iſa. 29. v. 13. Matth. 18. v. 8. & March. 7. v. 6.

Et ſputa, & ſpumas Matri male torquet in ora;
Sed necdum pueri Matrem, neque tædet amoris:
(*a*)Sic nos, multo etiam mage nos dilexit Iesus.
Digredi, & a nobis avelli, & corpore abeſſe
Non tulit; offenſæ potius, ſcelerique ſcienter
Perfidiæque protervorum, opprobriiſque patere
Maluit, & tacitus, præſenſque oblivia noſtra
Adſpicere, & graviora etiam, atque infanda ſubire;
Quæ rabidus contra furor, impietaſque parabant.
Gliſcit amando, & multiplici præſentia adeſſe
Vult; ubicunque volet, quoties & voce vocabit,
Et quoties: *hic eſt* dicet firmo ore Sacerdos
Innumerabilia accumulans portenta, ſuique
Oblitus, totuſque ſuo duntaxat amori
Intentus, noſtro ſeſe committit habendum
Arbitrio. Hæc eadem, quæ feci, & vos facite, inquit
(*b*)Quandocumque animus feret, & mihi amica voluntas:
Et memores eſtote mei. Quis talia fando
Explicet, aut verbis immenſum hunc æquet amorem?
Ecce & ego, quot ſunt hominum, indigniſſimus unus.
Vix ego, vix, inquam, tono dum ſanctiſſima verba;
Protinus & panis perit, & fit corpus Iesu,

Il-

(a) *Quomodo ſicut Mater blandiatur, ita ego conſolabor vos*. Iſa. *66*. v. 13.

(b) *Hoc facite in meam commemorationem*. Luc. 22. v. *19*. & 1. ad Cor. 11. v. 24.

Illicet, & vinum nullum eſt; ſed ſanguis Iesu:
Solaque jam ſupereſt mera vini, & panis imago.
Quantus amor! Quantus! Proh ſanctum nomen *Amoris*
Uſque profanatum! Nunc demum, quid ſit *amare*
Agnoſco. Solus nempe o! ſincerus amator
Tu Jesu, & *vere DEUS* alte *Abſconditus es tu*.

MŒROR:

Anxiatus eſt ſuper me ſpiritus meus : in me conturbatum eſt cor meum.

Pſ. 142. v. 4.

CARMEN XXXIII.

PRotinus exſurgens, in montem, ubi ducere noctes
Orando, inſomnes ſolitus, contendit Iesus.
Horridior ſolito nox, & mage nigra tegebat
Omnia. Terrorem augere, & ſtillare cruorem
Luna videbatur, funeſta, & lurida vultu.
Ibant diſcipuli pavidi, triſteſque, nefandam
Perfidiam *Judæ* edocti, taciti que Magiſtrum
Cuncti aſpectabant flentes, lacrimiſque dolorem
Explebant. Jesus illis ventura recenſens:
(*a*)Vos inquit, vos nocte iſta, ut Paſtore perempto,
Diſperguntur oves gregis, abſcedetis, & omnes
Conturbabimini, perterriti abibitis omnes.
Sed ne deſpondere animum: ipſe a morte reductus
Præ-

Egreſſus ibat ſecundum conſuetudinem in montem olivarum. Secuti autem ſunt illum & diſcipuli. Luc. 22. v. 39.

(a) *Omnes vos ſcandalizabimini in me in nocte iſta : quia ſcriptum eſt: percutiam paſtorem, & diſpergentur oves gregis. Sed poſtquam reſurrexero, præcedam vos in Galilæam.* Marc. 14. v. 27. & 28.

Præcedam vos in Galilæam, & ſemper amabo
Vos. Haud conſenſit *Petrus* his: animoſus, & audax,
Quoque erat ingenti erga JESUM abreptus amore:
(*a*)Quidquid agant alii; me nulla pericula, nulli
Terrores abs te avellent. Per tela, per hoſtes
Te ſequar. At JESUS: mox jam tu, ſcilicet ante
(*b*)Quam gallus cantet bis; ter me, *Petre*, negabis.
Petrus adhuc refragari, ſeſeque paratum
Aſſerere in gladios ruere, & contemnere mortem.
(*c*)Jamque propinquabant horto, de nomine dicto
Gethſemani: arboribus locus obſitus undique opacam
Lunam obſcurabat magis, addenſabat & umbras.
Et jam tempus erat, quo crudeliſſima quæque
Omnia, ut ardebat dudum, exhauriret IESUS.
(*d*)Hoc deſiderium, pro nobis quidquid acerbi eſt
Perferre, hæc illum ſitis inſatiabilis urit.
Carnifices poterant corpus laniare: dolores

(a) *Petrus autem ait illi: etſi omnes ſcandalizati fuerint in te: ſed non ego. Et ait illi Jeſus:*

(b) *Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte hac priuſquam gallus vocem bis dederit; ter me es negaturus. At ille amplius loquebatur: etſi oportuerit me ſimul commori tibi non te negabo.* Ibid. a v. 29. ad 31.

(c) *Tunc Jeſus venit cum illis in villam quæ dicitur Gethſemani.* Matth. 26. v. 36.

(d) *Quomodo coarctor, uſque dum perficiatur.* Luc. 12. verſ. 50.

Vulneraque aggerere, & probrosæ dedere morti;
Angorem tamen, & mœrorem afferre beatæ
Haud poterant animæ, Voluit tamen hunc quoque tantum,
Quantum nemo, unquam mortalis, sponte subire.
Ergo uno obtutu cuncta impendentia cernens
Tormenta, anticipansque animo, atque in imagine multo
Vividiore ipsis rebus, ludibria, probra,
Verberaque, & sputa, atque alapas, palmasque, pedesque
Multa vi, & ferro terebrandos, & paliurum
Hæsurum capiti, atque introrsum fustibus actum:
Hæsuramque hastam lateri, sævissimaque, ultra
Mortem, vulnera defuncto infligenda: sitimque
Viscera torrentem irridendam felle, & aceto;
Atque inimicorum rabiem, suspiriaque inter
(a)Postrema, irrisus, sannas, maledictaque ad aurem:
Quin etiam adstantemque cruci, absumptamque dolore
Aspiciens gladio trajectam pectora Matrem;
(b)Horruit, intraruntque animi penetralia mœror
Tetrior; & laniena ipsa crudelior angor,
Et pavor, immensumque & ineluctabile pondus,
(c)Et festinassent mortem, mortemque dedissent
Extemplo; nisi probrosæ se abducere morti

(*)No-

(a) *Omnes videntes me deriserunt me*, Ps. 21. v. 8.
(b) *Intraverunt aquæ usque ad animam meam*. Ps. 68. vers. 2.
(c) *Tristis est anima mea usque ad mortem*. Matt. 26. vers. 38.

(*)Nolens, atque avidus patiendi plura, vetasset
Ipse, uni falcem cui mors submittit, & arcum.
Longius ab reliquis: lapidis jactu ab tribus ipsis
(*a*)Discipulis mage dilectis avulsus, & illos
Exhortans, ut & orarent, laqueosque caverent
(*b*)Orando; sternens se in terram, cernuus ore
Oravit Patrem: si ita fert tua sancta voluntas,
Mortiferum hunc a me calicem devolve, necique
Eripe. Nec vero quod vellem ego; sed quod tu vis,
Id fiat. Totum oblitus, totumque videtur
Seposuisse DEUM, nequid non ille doloris
Sentiret, nequod sibimet solamen, opemve
Ferret. Sed rursus tanquam DEUS, omnia jamtum
Antevidens longe; vidit tot deinde futuros
Ingratos homines, qui quos tulit ille dolores
(*c*)Peccando augerent, rursumque affigere ligno
Tentarent furiosi illimet, pro quibus ibat

(*) Vetasset *utique a* vetavi. *Habet autem* vetavit *pro* vetuit *Ovid. Metam. L. X. v.* 387. *&* *Persius Sat.* 5. *v.* 90.

(a) *Avulsus est ab eis quantum jactus est lapidis*, Luc. 22. v. 41.

(b) *Procidit in faciem suam orans, & dicens: Pater si possibile est transeat a me calix iste. Veruntamen non sicut ego volo; sed sicut tu*. Matth. 26. v. 39.

(c) *Rursum crucifigentes sibimetipsis filium Dei, & ostentui habentes*: Ad Hebr. 6. v. 6.

Sponte animam tam crudeli demittere morti.
Insurrecturum contra se vidit *Arium*:
Nestorium in Matrem, *Helvidiumque*, & pessima monstra
Lutherum hinc, illinc *Calvinum*, tota trahentes
Mortiferis post se regna incantata venenis.
Vidit pejora ausuros, quos hæc tulit ætas
Philosophos: qui nil sanctum, intactumque relinquunt:
Divinosque etiam ridere & spernere libros,
Sacrilegumque insani audent stabilire tribunal,
Atque ibi Censores de Relligione sedere.
Vidit, quod peragebat opus tam grande salutis,
Atque suæ mortis pretium fore inutile multis!
Et pro centenis, centenis millibus, eheu!
Frustra effusurum sese cum sanguine vitam.
Hoc tetrum magis, hoc illi attulit infinitum
(*a*)Mœrorem: totisque undis maris obrutus ille est,
Tum jam sanguineus sudor prorumpere: guttæ
(*b*)Ubertim filo in terram stillare cruento.
(*c*)Et vestes saturare, & largis currere rivis
Undique, quæ revehunt vasis hinc inde cruorem
Exte-

(a) *Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me.* Ps. 68. v. 4.

(b) *Factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram.* Luc. 22. v. 45.

(c) *Quare rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torculari?* Isa. 63. v. 2.

Exterebratis præ mœrore, angoreque ruptis.
Heu! ego pars pœnæ tantæ, immensumque dolorem
Movi ego: nam sæpe in te ausus peccare protervus;
Et refricare tua, & rursum diducere sævus
Vulnera. Tu vero, tu nunc, charissime JESU,
Accipe quæ solæ lacrimæ, gemitusque supersunt.
(a)Labere, sancte Ales cælo, & solare jacentem.
Vult (mirum!) DEUS ipse tuo solatio egere.

(a) *Apparuit autem illi Angelus de cælo confortans eum*; Luc. 22. v. 43.

OPPROBRIUM HOMINUM.

Opprobrium hominum, & abjectio plebis.

Pſ. 21. v. 7.

CARMEN XXXIV.

HActenus ignari flendi, expertеſque doloris,
Lugete o cæli, voſque o! lugete beati
Aligeri, & pulchros lugendo obnubite vultus.
Veſter Amor, quem vos adeo exardeſcitis uſque
(*a*)Aſpicere, aſpectu qui vos recreatque, beatque;
Proh ſcelus! Opprobrium eſt hominum, atq; irriſio plebis!
(*b*)Nummis triginta, queis deſpectiſſima quæque
Mancipia exponi vulgo, addicique ſolebant,
(*c*)Ab ſibi quam charo; ſed perquam perfido amico
Proditus, atque ſuis venumdatus hoſtibus ecce eſt.
Perfidioſo illi lugubria dicite verba,
(*d*)Figiteque, obruite horriſonis illum undique diris.

(*a*) Ex-

Obſtupeſcite cæli ſuper hoc, & portæ ejus deſolamini vehementer. Jer. 2. v. 12.

(a) *In quem deſiderant Angeli proſpicere*. 1. Petr. 1. v. 12.

(b) *Appenderunt mercedem meam triginta argenteos*. Zach. 11. v. 12.

(c) *Homo pacis meæ, in quo ſperavi, qui edebat panes meos, magnificavit ſuper me ſupplantationem*. Pſ. 40. verſ. 10.

(d) *Dilexit maledictionem, & veniet ei*, Pſ. 108. v. 18

(*a*)Excelſam, exſecrande, tuam ſedem occupet alter:
(*b*)Abrumpas vitam laqueo, infletumque cadaver
Rixa cruenta avidis jaceas canibuſque, lupiſque:
Tundatque, & roſtro trahat ilia vultur obunco.
Subſidas imo umbrarum, abruptoque profundo:
(*c*)A dextriſque tuis draco ſtet, ſæviſſimus ultor,
Arbiter ille draco tenebrarum, & legiſer Orci.
Quandoquidem tam exſecranda beneſacta rependis
(*d*)Perfidia, inſontemque inimicis oſculo amicum
Prodere ſuſtinuiſti, auſus canibus dare ſanctum.
(*e*) Irrumpunt illi armati. Quibus obvius ultro
Procedens Jesus, ut ſeſe oſtenderet ire
Sponte ſua ad mortem, non vi: Quem quæritis adſum,
Ecce ego ſum. Vix, ut dixit, ſimul arma, viroſque
(*f*)Præcipites retroverſum afflixitque, ruitque,
Effuditque ſolo, ceu poſſet fulmine, verbo.
Procubuere omnes reſupini. Mortua credas
Corpora. Sic illi exanimi, immotique jacebant.
Præterea, necui damnum intentare ſuorum

(a) *Epiſcopatum ejus accipiat alter.* Pſ. 108. v. 8.
(b) *Suſpenſus crepuit medius, & diffuſa ſunt omnia viſcera ejus.* Act. 1. v. 18.
(c) *Et diabolus ſtet a dextris ejus.* Pſ. 108. v. 6.
(d) *Odium pro dilectione mea.* Ibid. v. 5.
(e) *Circumdederunt me canes multi.* Pſ. 21. v. 17.
(f) *Ut ergo dixit eis: Ego ſum, abierunt retrorſum, & ceciderunt in terram.* Joa. 18. v. 6.

(*a*)Auderet quiſquam, verbo, imperioque coegit.
Quin *Malcho*, ante omnes tentanti immittere vincla;
(*b*)Quam gladio, & grandi *Petrus* dejecerat ictu
Aurem; reſtituit, populataque tempora tactu
(*c*)Integrat, & reddit quem ferrum excuſſit honorem:
Debuerant agnoſſe DEUM, & portenta fateri;
(*d*)Aſt erat illa hora illorum, umbrarumque poteſtas.
(*e*)Ergo iterum cæci irrumpunt, maniciſque ligatum,
Et, ſceleratorum de more, ad terga revinctum.
Ori intentantes gladios, funalia, tædas,
Funibus, & pugnis etiam, multaque trahentes
Vi captum JESUM, quem paucis ante diebus,
Tanto illo, & tam magnifico excepere triumpho.
Quantum ignominiæ, quantum nox illa doloris
Attulit! Horreſco referens. Maſtigia vilis,
(*f*)Heu! alapa impetere, & divinum cædere vultum,
Sa-

(a) *Si ergo me quæritis, ſinite hos abire*. Ibid. v. 8.
(b) *Simeon ergo Petrus habens gladium eduxit eum, & percuſſit* Pontificis *ſervum*: & *abſcidit auriculam ejus dexteram*. Ibid. v. 10.
(c) *Et cum tetigiſſet auriculam ejus, ſanavit eum*. Luc. 22. v. 51.
(d) *Hæc eſt hora veſtra, & poteſtas tenebrarum*. Ib. v. 63.
(e) *Cohors ergo, & tribunus, & miniſtri Judæorum comprehenderunt Jeſum, & ligaverunt eum*. Joa. 18. v. 12.
(f) *Unus aſſiſtens miniſtrorum dedit alapam Jeſu*. Joa. 18. v. 22.

Sacrilegaque manu auſus, tartareoque furore eſt.
Expavit cælum, gemuitque exterrita tellus.
(*a*) Concilium horrendum cogunt, præſeſque *Caiphas*,
Quo non aut rabie, ſcelere aut immanior alter:
Fare age, per vivens te obteſtor, perque ſupremum
(*b*)Numen: Num tandem Chriſtus, nunquid Deus es tu?
(*c*)Omnino is ſum, quem dixti, ſubjecit Iesus.
Adjecitque: olim ſeſe, cernentibus ipſis,
Nubi inſidentem venturum, ut judicet Orbem.
Tum vero ille ſenex furiata mente ſacerdos
(*d*)Dirumpens veſtes, tamquam exſecrabile quidquam
Audiſſet: Quid opus nobis jam teſtibus? Ecce
Audiſtis voſmet verba exſecranda. Quid ergo
Nunc vos, aut quæ nunc animo ſententia ſurgit?
(*e*)Et *reus eſt mortis* (tanquam eſſent ore loquuti
Uno

---

v. 22. *Dabit percutienti ſe maxillam, ſaturabitur opprobriis*. Thren. 3. v. 30.

(a) *Principes autem ſacerdotum, & omne concilium quærebant falſum teſtimonium contra Jeſum*, Matth. 26. v. 59. *Concilium malignantium obſedit me*. Pſ. 21. v. 27.

(b) *Adiuro te per Deum vivum, ut dicas nobis, ſi tu es Chriſtus filius Dei*. Matth. 26. v. 63.

(c) *Tu dixiſti, verumtamen dico vobis: amodo videbitis filium hominis ſedentem a dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cœli*. Ibid. v. 64.

(d) *Scidit veſtimenta ſua dicens: Blaſphemavit: quid adhuc egemus teſtibus: quid vobis videtur?*

(e) *At illi reſpondentes dixerunt: Reus eſt mortis*, Ib. v. 65. & 66.

Uno omnes) scelerato omnes simul ore fremebant;
(*a*)Ausique expuere in faciem, insanoque tumultu
Irruere, & colaphis pulsare: & tundere pugnis,
Irasque explere, invidiamque, instarque Leonum
Circumfrendere, & certatim illudere capto.
Nequid inexpertum furor, impietasque relinquant;
(*b*)Obnubunt oculos velo, multoque cachinno:
Eja age, quandoquidem Deus es tu, vaticinare,
Nomine compella, qui te hoc nunc verberat ictu.
Interea *Petrus* (neque pars hæc parva doloris)
Quamlibet admonitus nuper; tamen ille pavore
Abreptus, penitusque excussus mente, Magistrum
(Pro quo, nil dubitans medium se opponere morti;
Infestis ultro impavidus se objecerat armis)
(*c*)Destituit ter, terque illum se nosse negavit.
Deseruere omnes. Circum hostes undique. Nemo
Qui misereretur, solareturve relictus.

Post

(a) *Tunc expuerunt in faciem ejus, & colaphis eum ceciderunt.* v. 27. *Aperuerunt super me os suum sicut leo rapiens, & rugiens.* Ps. 21. v. 14.

(b) *Et velaverunt eum, & percutiebant faciem ejus: & interrogabant eum dicentes: Prophetiza quis est, qui te percussit.* Luc. 22. v. 64. *Et lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum.* Ps. 37. v. 11.

(c) *Nescio hominem istum, quem dicitis.* Marci. 14. v. 71. *In circuitu ejus hostes ejus.* Thren. 1. v. 17. *Sustinui qui simul contristaretur, & non fuit: & qui consolaretur, & non inveni.* Ps. 68. v. 21.

Poſt ubi lux ſcelus horreſcens, invitaque fulſit;
(*a*)Concilium rurſum ſceleratum habuere, & inique
Damnatum, vinctumque retro adduxere *Pilato*,
Qui tum *Romanus* Prætor, Præſeſve regebat
Judæam, ſatis ille ſagax, & callidus. Illi
Veſtibulum ante ipſum, cum ſtulta, cumque procaci
Plebe ſacerdotes mixti, amenteſque furore,
(*b*)Seditionis in Auguſtos, clamore protervo,
Inſimulant JESUM. Hæc odioſa calumnia viſa
Opportuna magis rem præcipitare, & acerbam,
Quamque exoptabant inſonti arceſſere mortem.
Nec vero ſua ſpes illos, odiumve fefellit.
Atque equidem rabiem, accuſatorumque tumultum,
Atque ex adverſo tam mitem, tamque ſerenum
Vultum accuſati (quiſquis tandem foret ille)
Aſpiciens; facile invidia fieri omnia Præſes
Agnovit. Sed adhuc JESUM ſcitatur, & urget:

(*a*) Rexne

(a) *Et confeſtim mane concilium facientes ſummi ſacerdotes cum ſenioribus, & ſcribis, & univerſo concilio vincientes Jeſum duxerunt, & tradiderunt Pilato*. Marc. 15. v. 1.

(b) *Cœperunt autem accuſare illum dicentes: Hunc invenimus ſubvertentem gentem noſtram, & prohibentem tributa dari Cæſari, & dicentem, ſe Chriſtum Regem eſſe*. Luc. 23. v. 2. *Acuerunt linguas ſicut ſerpentis: venenum aſpidum ſub labiis eorum*. Pſ. 139. v. 5. *Inſurrexerunt in me teſtes iniqui*. Pſ. 26. v. 12.

(*a*)Rexne tu es? Aut quorsum hæc in te accusatio regni?
(*b*)Et didicit: Regem esse quidem, nec regna caduca
Curare hæc, nec venisse hæc evertere regna.
Venisse, ut fuerat quæ cæca, & pervia nulli
Hactenus; exstaret jam publica semita veri.
Exiit, insontemque hominem, pro munere Judex
(*c*)Testatus; conabatur lenire furentes
Incassum. Rabidi magis illi attollere vocem:
(*d*)Seditiosum illum appellare, vocare rebellem,
Turbarumque facem, & caput, osoremque quietis,
Et pacis. Primos ausum præbere tumultus
In *Galilæa*: inde egressum turbasse per omnem
Judæam. Præter caussam quacumque liceret
Ab se amoliri, seque hinc subducere tentans;
Ut *Galilæum* esse audivit, transmisit Iesum
Herodi Regi, qui forte advenerat urbem
Nuper, sacrorum studio, extinctique paterni
Imperii partem, *Galilææ* sceptra tenebat.

Audie-

(a) *Pilatus autem interrogavit eum dicens: Tu es Rex Judæorum? At ille respondens ait: Tu dicis*. Luc. 23. vers 3.

(b) *Regnum meum non est de hoc mundo*. Joa. 18. v. 36.

(c) *Ait autem Pilatus ad principes sacerdotum, & turbas: Nihil invenio caussæ in hoc homine*. Luc. 23. v. 4.

(d) *At illi invalescebant dicentes: commovet populum docens per universam Judæam, incipiens a Galilæa usque huc*. Ibid. v. 5.

Audierat Christi *Herodes* miracula, lætusque,
Et sperans, portenta aliquot, se judice coram
Facturum; multis JESUM sermonibus ultro
(*a*)Aggrediens, præter propter, quam multa rogabat.
At JESUS nihil audire, & perstare perinde
Immotus tanquam surdus: nullum hiscere verbum.
Mutus erat. Vocem illius Rex ille peremptam,
Sanguinea & lance invectam inter fercula, nuper
Prostibulo infando obtulerat furialia dona.
Spretum se *Herodes* ratus; etsi excanduit; iram
Dissimulans, tanquam male sanum, menteque captum
(*b*)Ludicra indutum veste ad prætoria misit.
Et Prætor tunc: ecce, inquit, nil morte repertum
(*c*)Dignum est: & neque ego, neque Rex invenimus ullum
In misero hoc crimen. Quorsum furor, iraque tanta?
Nuntius interea dederat quæ Præsidis uxor
(*d*)Hæc mandata ferens aderat: ne perdere Justum
Illum,

(a) *At ipse nihil illi respondebat*. Ibid. v. 8. & 9. *Ego autem tanquam surdus non audiebam, & sicut mutus non aperiens os suum*. Ps. 37. v. 14.

(b) *Sprevit autem illum Herodes cum exercitu suo: & illusit indutum veste alba, & remisit ad Pilatum*. Luc. v. 11.

(c) *Nullam caussam invenio in homine isto .... Sed neque Herodes: nam remisi vos ad illum & ecce nihil dignum morte actum est ei*. Ibid. v. 13. & 14.

(d) *Misit ad eum uxor ejus dicens: Nibil tibi; & Juste illi:*

Illum, neu tali scelerari funere mallet.
Nil meruisse: indigna pati: portenta minari:
Multa objecta oculis sibi mira, atque horrida visu:
Moris erat, cum nempe aderant illa annua sacra
(*Hebræo Hebræi* dicebant nomine *Pascha*)
(*a*)Quem populus vellet vinclis educere vinctum,
Quemque ipsi optassent sontem subducere morti.
Nunc tamen hanc Præses veniam, arbitriumque coercens:
(*b*)Ecquem mavultis, JESUM ne hunc, anne *Barabbam*
Dimitti vobis? Fieri neque posse putabat,
Ut non mavellent JESUM. Tam odiosus, & atrox
Alter erat. Sed lymphati, stolideque protervi,
(*c*)Et stygia accensi rabie, optavere *Barabbam*.
At tu pro scelere hoc tanto gens perfida, pœnas
(*d*)Quas tibi tu horrendas, serisque nepotibus, amens
Op-

---

illi: multa enim passa sum hodie per visum propter eum. Matth. 27. v. 19.

(a) *Per diem autem solemnem consueverat Præses populo dimittere unum vinctum quem voluissent*. Matth. 27. v. 15.

(b) *Congregatis ergo illis dixit Pilatus: Quem vultis dimittam vobis, Barabbam, aut Jesum, qui dicitur Christus?* Ibid. v. 17.

(c) *Clamaverunt ergo rursum omnes dicentes: Non hunc; sed Barabbam*. Joa. 18. v. ult.

(d) *Sanguis ejus super nos, & super filios nostros*. Matth. 27. v. 25.

Optasti, exsolvas. Videas tua mœnia circum
Millia centena, & centena cadavera truncis
Transversis affixa, atroque fluentia tabo,
Donec deficiant jam silvæ, & ligna, locusque.
Dira fames rabidos in mutua corpora dentes
Vertere compellat: pueros, partusque recentes
(a)Morsibus absumptos rursum in sua viscera condant
Matres. Ipsi hosti moveas lacrimas, gemitusque.
Corruat in cineres tristi, æternaque ruina
(b)Templum: nec tua in urbe super lapidem lapis exstet.
Tu tamen, in pœnas, totum errabunda per orbem
(c)Durabis, cunctis justa exsecratio, & horror
Gentibus, & cunctis odium opprobriumque futura.
Prætor tum vitam saltem se posse tueri
Sperans insonti, tentansque an sanguine posset
Feralem, immanemque sitim extinxisse cruoris;
(d)Verberibus cædi JESUM jubet. Horreo totus,
Verbaque, mensque etiam fugiunt, ac destituunt me.
Heu!

(a) *Ita ut comedatis carnes filiorum vestrorum*. Lev. 26. vers. 29.

(b) *Non relinquetur hic lapis super lapidem*. Matth. 24. v. 2.

(c) *Dabo eos in vexationem universis regnis terræ, in maledictionem, & in stuporem, & in sibilum, & in opprobrium cunctis gentibus, ad quas ejeci eos*. Jer. 29. v. 18.

(d) *Tunc ergo apprehendit Pilatus Jesum, & flagellavit*. Joa. 19. v. 1.

Heu! atrox nimium, nimiumque infame luiſti
Supplicium! plenum tormento, ignominiaque!
Nec triſte hoc magis, aut ignominioſius ullum!
Addunt verberibus ludibria barbara: tritam
Jam chlamydem, fuerat quondam quæ purpura Regum;
(*a*)Ridentes circumvolvunt, capitique coronam
Sanguinolentis intertextam ſentibus aptant:
Ridiculum dextræ ſceptrum eſt fluvialis arundo.
Deinde genu poſito: *Salve Rex*, ſputaque in ora
Torquent, ingeminantque alapas, & arundine ſentes
Altius inſigunt capiti, immaneſque cachinnos
(*b*)Rumpunt. Nemo hominum, nemo unquam talia paſſus.
Credidit aſpectu hoc Prætor, quaſcumque ferinas,
Quamlibet indomitas tandem miteſcere poſſe,
Et deflagrare, & pietate obtundier iras.
(*c*)Ergo iterum coram eductum, flagriſque cruentum,
Et

(a) *Et exuentes eum, chlamydem coccineam circumdederunt ei. Et plectentes coronam de ſpinis, poſuerunt ſuper caput ejus, & arundinem in dextera ejus. Et genu flexo ante eum, illudebant ei dicentes: Ave Rex Judæorum. Et expuentes in eum acceperunt arundinem, & percutiebant caput ejus*. Matth. 27. a v. 28. ad 30. *Et dabant ei alapas*. Joa. 19. v. 3.

(b) *Attendite, & videte ſi eſt dolor, ſicut dolor meus*. Theren. 1. v. 11.

(c) *Exivit ergo Jeſus portans coronam ſpineam, & purpureum veſtimentum, Et dicit eis: Ecce homo*. Joa. 19.

Et ſpinis, digito oſtendens: en inquit IESUM,
Ecce Homo. Tolle illi clamabant, figeque ligno,
(*a*)Vociferabanturque audacius. Inſuper audent
Prætori quoque terrorem intentare, minaſque:
(*b*)Hunc niſi ſupplicio dedis, niſi morte coerces;
Tu quoque *Romani* Imperii te, & *Cæſaris* hoſtem
Præfers: nam contra hic audet turbare, ſibique
Arrogat imperium, ſceptrumque invadere tentat.
Prætor ad hæc animo fractus, victuſque timore
(*c*)Improbo, & incaſſum tergens, quas ſanguine tinxit,
Fœdavitque manus, inſontem & rurſus IESUM
(*d*)Teſtatus; morti tamen amandavit iniquæ
Impius Auctorem vitæ, Auctoremque ſalutis.
Feſtinatur ubique, oculiſque oſtenditur ingens
Pondere crux vaſta, & rabide properata: ſuiſque
(*e*)Veſtibus induto, necui non cognitus eſſet,
Semianimique, ac dilaniato, artuſque trementi

(a) *Et clamabant dicentes: Crucifige, crucifige eum*. v. *6. Et invaleſcebant voces eorum*. Luc. 23. v. 23.

(b) *Si hunc dimittis non es amicus Cæſaris: omnis enim qui ſe regem facit contradicit Cæſari*. Joa. 19. verſ. 12.

(c) *Accepta aqua lavit manus coram populo dicens: Innocens ego ſum a ſanguine juſti hujus*. Matth. 27. v. 24.

(d) *Tunc ergo tradidit eis illum, ut crucifigeretur*. Joa. 19. v. 16.

(e) *Et induerunt eum veſtementis ſuis*. Mar. 15. v. 20.

(*a*)Imponunt humeris tranſverſum, infameque lignum,
Cui configendus, cui ſuſpendendus erat mox.
Flagitioſorum, ſua qui commiſſa luebant
Supplicio, excuſſis craniis, atque oſſibus, alte
Horridus, ad Solem occiduum, egredientibus urbem
Mons erat: inde illi nomen *Calvarius*. Illac
Adducendus erat JESUS. Dat martia ſignnm
Buccina: porticibus, tectis, pleniſque feneſtris
(*b*)Impendent avidi ſpectandi: compita, calles
Complentur: fremitu, concurſuque omnia fervent.
(*c*)Dant manibus plauſum ingentem, illuduntque ſuperbi
Victo victores, inſultantque auribus hoſtes.
Vix aliquot gemituque piæ, lacrimiſque, ſequuntur,
(*d*)Et lamentantur perculſæ pectora Matres.
Hinc, atque hinc denſæ incedunt, ſævæque cohortes,
Nudos præ manibus gladios, haſtaſque gerentes,
Aſpectumque trucem. Capitum cava tegmina, criſtæ
Sole incenduntur, flammiſque minacibus ardent,
Terrificantque oculos. Raptatus funibus, inter
Lictores, interque hoſtes, interque latrones,

Ad

(a) *Et bajulans ſibi crucem exivit in eum qui dicitur Calvariæ locum, hebraice autem Golgotha*. Joa. 19. v. 17.

(b) *Ipſi vero conſideraverunt, & inſpexerunt me*. Pſ. 21. verſ. 18.

(c) *Plauſerunt ſuper te manibus*. Thren. 2. v. 15.

(d) *Plangebant, & lamentabantur eum*. Luc. 23. v. 27.

Ad vepres pedes passim, atque ad saxa cruentans
It JESUS, nos ut moriens vitæ afferat, utque
(*a*)Affigat ligno decretum mortis acerbæ.

(a) *Delens quod adversum nos erat chirographum decreti; quod erat contrarium nobis, & ipsum tulit de medio affigens illud cruci.* Ad Colos. 2. v. 14.

DOMINUS MORTIS.

Habeo claves Mortis.

Apoc. 1. v. 18.

CARMEN XXXV.

NIl magis indomitum, nihil imperioſius unquam
Morte eſt. Regnandi mire ambitioſa, feroxque,
Arbitrium cerebroſum, exlex, cæcumque ſuperba
In nos imperium exercet. Sic, ut lubet illi,
Quando & cunqne lubet, quin fas obſiſtere contra
Ulli ſit, nulloque ſtatus diſcrimine, nullo
Ætatis, quot ſunt homines (Regeſque perinde
Ac plebem abjectam, & vulgus, pueroſque, ſeneſque
Confundens paſſim temeraria) calcat iiſdem
Ad libitum cunctos pedibus, ſubigitque domatque.
Fatiferamque atrox falcem rotat undique, & arcum
Horriſonum, prout inſtigat, ſuadetque libido.
(*a*)Nec retinere aliquanto ictum, ſaltemque morari
Tantiſper, cuiquam mortali eſt facta poteſtas.
Sponte ſua, ſuo & arbitrio duntaxat IESUS
Mortuus eſt. Moriendi unus tempuſque, modumque
Optavit. Sicut veniendi in luminis auras,

Et

(a)*Non eſt in hominis poteſtate prohibere ſpiritum, nec habet poteſtatem in die mortis.* Eccle. 8. v. 8.

Et Matrem, & tempus nascendi elegerat unus.
Non illi, ut nobis, Animam *Mors* eripit. Ultro
(*a*)Pro nobis Animam dare vult, & ponere vitam.
(*b*)Ut vitam daret, utque etiam horroremque metumque
Eriperet moriendi; conculcare ferocem
Vult, atque amplexu omnipotente elidere *Mortem*.
Ut *Mortis Dominus* moritur. Non deficit illum,
Non fracta est vox, aut animus. De more serenus
Fronte, oculis, gestu, imperturbatus, eodem
Quo pacare undas, tempestatesque solebat,
(*c*)Vultu est. Et: *Pater*, exclamat, *dimitte*: quid isti
Committant, haud agnoscunt. Patientia tanta,
Tantaque pax animi morienti est. Pro hostibus usque
Ad mortem immani, rabidaque furentibus ira,
Invidiaque, Deum supplex, Patremque precatur.
De geminis Crucis, ac pœnæ consortibus, unum
(*d*)Adsciscit cælo comitem, exauditque precantem.

(a) *Ego pono animam meam ... Nemo tollit eam a me: sed ego pono eam a me ipso, & potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo iterum sumendi eam.* Joa. 10. v. 17. & 18.

(b) *Ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium, id est diabolum, & liberaret eos, qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant servituti.* Ad Hebr. 2. v. 14. & 15.

(c) *Pater dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt.* Luc. 23. v. 34.

(d) *Hodie mecum eris in Paradiso.* Ibid. v. 43.

Aſt alium maledicentem nihil increpat: audit
Leniter opprobria, & convincia vana vomentem.
Dein prope ſe ſtantem transfixam pectora Matrem
Aſpiciens gladio; ne *Matris* nomine vulnus
Aſperet, immenſumque, infinitumque dolorem
Augeat: appellans communi nomine, caro
(*a*)Præ reliquis coram adſtanti commendat Alumno:
Inque vicem Matri dilectum credit Alumnum.
Utque palam faciat, quidquid crudele, & acerbum
In morte eſt, exhauſiſſe, & ſubiiſſe libenter;
(*b*)Conqueritur ſibi de cælo ſolatia nulla
Eſſe: Deumque vocat, neque tum cognomine *Patrem*
Appellat. Tanquam abjectus, curæque paternæ
Expers, & tanquam prorſus foret ille relictus.
(*c*)Dein rurſus lamentatur, dicitque ſitire
Se. Sitis ultra etiam mortem violenta palatum
Viſceraque urebat. Neque jam, ſi non Deus eſſet,
Ac ſitis, ut *Mortis Dominus*; prorumpere vocem
Poſſet. Profuſo toto, exhauſtoque cruore;
Hærerent ſiccis verba immorientia labris.
Nec ſedare ſitim quærit, ſolatiave ulla
Ambit. De ſeſe quæ ſunt cuncta edita Vatum
(*a*) Ora-

(a) *Mulier ecce filius tuus. Ecce Mater tua.* Joa. 19. v. 26. & 27.
(b) *Deus meus, Deus meus ut quid dereliquiſti me?* Matth. 27. v. 46. Pſ. v. 2. Vide Bened. XIV. de Fer. ſexta in Paraſceve n. 103.
(c) *Sitio.* Joa. 19. v. 28.

(*a*)Oracla impleri vult. Scriptum: felle, & aceto
Potandum. Simul utrumque ut guſtaverat ore:
(*b*) Omnia jam completa, alte pronuntiat. Inde
Altius attollens vocem, clamoreque magno
Compellans iterum Patrem tranquillus, & ipſi
(*c*)Concredens quam vult Animam demittere morti;
Divinum inclinans feſſum caput, exſpiravit.
Exſpiravit enim, noſtramque hanc vivere vitam
Deſiit ipſe Auctor vitæ, cui ſcilicet uni eſt
In vitam, in mortemque etiam ſuprema poteſtas.
(*d*) Centurio admirans clamorem, voceque tanta
Exhalaſſe animam: longe hoc excedere morem
Humanum agnoſcit, Dominumque, Deumque fatetur.
Tantum illum clamor docuit morientis Iesu!
Diviſere ſibi dein veſtimenta. Sed illa
Quam puero tunicam Jesu properaverat olim
Ipſa ſuis Mater manibus, ſorte obtigit uni.
(*e*)Nam ſancta hanc etiam cecinere Oracula ſortem.

(a) *Dederunt in eſcam meam fel, & in ſiti mea potaverunt me aceto*. Pſ. 68. v. 22.

(b) *Conſummatum eſt*. Joa. 19. v. 30.

(c) *Et clamans voce magna Jeſus ait: Pater in manus tuas commendo Spiritum meum. Et hæc dicens expiravit*. Luc. 23. v. 46.

(d) *Videns autem centurio ... quia ſic clamans expiraſſet, ait: Vere hic homo filius Dei erat*. Marci 15. v. 39.

(e) *Diviſerunt ſibi veſtimenta mea, & ſuper veſtem meam miſerunt ſortem*. Pſ. 21. v. 19.

Diſtentis cruce moris erat contundere crura
Fuſte aliquo, aut clava, aut ferro: fregere & utriqne
Latroni. Solus Iesus reſtabat. At ille
(*a*)Hoc vetuit. Sibi comminui ſibique oſſa refringi
Noluit. Hoc *Agno* fieri *Lex* ipſa vetabat:
Et fuit ille hujus Divini umbra, & typus *Agni*.
Vel minima hæc, & cuncta ſuam ſpectantia mortem
Pro libitu regit, atque ut vult moderatur Iesus.
Morte ipſa oſtendens *Mortis Dominum* eſſe, Deumque.
(*b*) En *Primogenitus* cur Jesus dictus eorum,
Qui morti conceſſerunt. Sic dicitur ille,
Sponte ſua amplecti quia vult, guſtareque mortem:
Et quia *Mors* illi *claves*, ſceptrumque reliquit:

EX-

(a) *Ut Scriptura impleretur: Os non comminuetis ex eo*: Joa. 19. v. 36. Exod. 12. v. 46.

(b) *Primogenitus ex mortuis* ad Coloſſ. 1. v. 18. *Primogenitus mortuorum*. Apoc. 1. v. 5.

E X C E S S U S.

Dicebant exceſſum ejus, quem completurus erat in Jeruſalem.

Lucæ *9*. v. 31.

CARMEN XXXVI.

HEu! Quianam tanta gemuit convulſa ruina
Undique totius tremefacti machina Mundi!
Quid tam atrata dies! Quid tam lugubribus umbris
Extinctus medio Sol ſupra in culmine cæli eſt!
Luna procul nunc eſt: nec totum extinguere Solem
Luna poteſt, nec tam ambitioſam offundere noctem,
Quæ cælum, totumque involvat, & obruat Orbem.
(*a*)Templi vela, hominum nullis cogentibus, ipſa
Sponte indignantur, ſummoque a vertice ad ima
Stridorem, iraſque ingeminant, & rupta dehiſcunt!
Saxa etiam rumpuntur! Hiant revoluta ſepulchra!
Apparent ſimulachra modis ſurgentia miris!
Succutitur fundo imo tellus! Omnia lugent
Immenſum, interitumque Orbi, exitiumque minantur!
Sci-

Obſcuratus eſt Sol. Luc. 23. v. 45. *Et facta hora ſexta tenebræ factæ ſunt per totam terram*. Marc. 15. v. 33.

(a) *Et ecce velum templi ſciſſum eſt in duas partes a ſummo uſque deorſum, & terra mota eſt, & petræ ſciſſæ ſunt. Et monumenta aperta ſunt*. Matth. 27. v. 51. & 52.

Scilicet indigna, & crudeli morte peremptus
Exſpirabat Homo Deus. Et ſenſit, gemuitque,
Auctoremque ſuum morientem exhorruit Orbis.
Hiccine, quem ſpinis horrentem tempora circum,
De clavis, de vulneribuſque, & de trabe cerno
(a)Pendentem, mediumque duos hinc inde latrones,
Hiccine Homo Deus eſt? Et quis committere tantum
Auſus, vel potuit?
Quam lacerum ah! quam triſte, cruentatumque cadaver!
Aſpice diffuſum totum exhauſtumque cruorem!
(b)Aſpice vibices, plagaſque & verbera: ſputaque,
Atque alapas in vultu ipſo: & quæ vincula, funes
Paſſim impreſſerunt veſtigia multa cruenta!
(c)Aſpice diſtenta, exturbataque ab oſſibus oſſa!
Obſignatos morte oculos, & ſanguine multo
Concretos! Etiam concretos ſanguine crines:
Imbutaſque, & rorantes quoque ſanguine ſpinas!
(d)Et manum utramque, & utrumq. pedem grandi, atq. trabali
Clavo confixos ad palum, & vulnere ruptos!
Ruptum etiam pectus! Vulnus crudelius hoc eſt.

Po-

(a) *Crucifixerunt eum, & cum eo alios duos hinc, & hinc; medium autem Jeſum*. Joa. 19. v. 18.

(b) *A planta pedis uſque ad verticem capitis non eſt in eo ſanitas*. Iſa. 1. v. 6.

(c) *Diſperſa ſunt omnia oſſa mea*. Pſ. 21. v. 15. *Dinumeraverunt omnia oſſa mea*. Ibid. v. 18.

(d) *Foderunt manus meas, & pedes meos*. Ibid.

Poſtremum ediderat gemitum, exſpiraverat; atra
Mors erat in vultu, palam erant veſtigia mortis.
(a)Et tamen immanis tentavit lancea pectus,
Ultima ſcrutatum eſt ferrum penetralia cordis;
Siqua lateret ibi vitæ pars ulla ſuperſtes.
Ferrum crudele, & multo crudelius ipſo
Clavorum ferro! Nihil o crudelius unquam!
Quis tibi nunc Mater Virgo afflictiſſima ſenſus,
Cùm prope ſtans immota, Deum, Gnatumque videres
Inter tormenta, atque inter ludibria, clavis
Infami affixum palo, & jam morte natantes
Defigentem oculos in te, & ſuſpiria dantem
Poſtrema, & tandem claudentem lumina morte?
Ultra etiam mortem transfoſſum cuſpide pectus.
(b)Stabat. Perque genas mutæ lacrimæ, atque ſilentes
Ibant. Nec planctu, nec femineo ululatu
Obſtrepit. Infandum, dirum, immenſumque dolorem
Pectore concluſum, laniantem viſcera; totum
Suſtinuit, Materque, eademque tenerrima Virgo
Stabat, cum totus rueret, peſſum iret & orbis.
Mira, ingens, & digna Dei conſtantia Matre!
O bene, quod video geminos & ſanguine claros,
Et

(a) *Unus militum lancea latus ejus aperuit*. Ioan. 19. verſ. 34.

(b) *Stabant autem juxta crucem Jeſu Mater ejus*. Ibid. verſ. 25.

Et pietate Viros accinctos tollere corpus
De cruce! Jam ſcalas ambo ſubiere, crucemque:
Evellunt ſpinas primum, ſævamque coronam:
Stillat adhuc multus renovato e vulnere ſanguis.
Percrepat; & gemitu, & repetitis ictibus inſtat
Malleus, & crebra forceps vi annixa laborat
Eruere intortos retrorſum a cuſpide clavos:
Hos jam tandem exemere, amplexuque cadaver
Divinum ſtringunt, mœſtiſſimaque oſcula figunt.
Fortunati ambo nimium! Qui ſuſtinet orbem
Suſtentant. Ipſorum humeris, colloque recumbit.
Heu! major, Virgo, major te pœna manebat!
Illa quidem Gnati lacerum, & miſerabile corpus
Virgineo excepit gremio, complexaque, & hærens;
Materno vultum vultu, atque os ore premebat.
Pallida, & attonita ubertim, & ſine murmure fuſis
Vulnera tergebat lacrimis, lacrimiſque lavabat.
Agnoſciſne hos, Virgo, oculos, hæc ora, manuſque?
Filius hicne tuus, ſoboleſque æterna Parentis
Divini, & cum Patre DEO Omnipotens DEUS ipſe?
(a) Heu! quam diſſimilis, quantum mutatus ab illo,
Cujus in aſpectu nocteſque, dieſque trahebas!
Cujus ad imperium Manes, & paruit ipſa
Improba Mors: ſurda actutum patuere ſepulchra;
Red-

(a) *Non eſt ſpecies ei, neque decor, & vidimus eum, & non erat aſpectus, & deſideravimus eum.* Iſa. 53. v. 2.

Redditaque amiſſæ viguere cadavera vitæ?
Hoc amor, hoc (mirum!) potuit, mortemque Deumque
Miſcuit. En utrumque tibi! Ecce Deum! Ecce cadaver!
(a)Mortuus eſt noſtra infanda ut commiſſa piaret.
Mortuus, ut noſtra ablueret peccata cruore;
Ne nos, qui meriti, nos qui peccavimus ipſi
Morte immortali, æterno lueremus & igne.
Flere libet. Pro me extincto, extinctoque latronum
Supplicio; lacrimis ſaltem exſequialia ſolvam.
Ergone tu ferro ad palum? Et quis ego, ut morerere
Tu pro me ſic? ....
(b)Audebo, & dicam: Mente exceſſiſſe videris,
Cum nos, cum me adeo ingratum tam perdite amaſti,
Prodigus, ut velles divinam effundere vitam,
Et tam ignominioſa, & acerba occumbere morte.
Hic erat exceſſus *Solymis* complendus amoris,
Quem *Moſes*, quemque *Elias* in vertice tecum
Montis, muſſabant, mirabanturque viciſſim.
Exceſſit Deus: exceſſum complevit: amavit
Ad mortem, atque ultra. Spirant hæc vulnera amorem.
Hæret, & attonitum Carmen ſilet, ac ſilet orbis:
(c)Vos lacrymæ, & gemitus ſuccedite....

SO-

(a) *Mortuus eſt pro peccatis noſtris*. 1. ad Cor. 15. v. 3.
(b) *Judæis quidem ſcandalum, Gentibus autem ſtultitiam*. 1. ad Cor. 1. v. 23.
(c) *Plangent eum planctu quaſi ſuper unigenitum*. Zacch. 12. v. 10.

SOPOR EXCUSSUS.

Ego dormivi, & soporatus sum, & exsurrexi.

Ps. 3. v. 5.

CARMEN XXXVII.

ITe procul gemitus, procul hinc absistite luctus:
Nam sopor ille fuit; non mors. Dormivit, & alte
Sponte soporatus; mox jam surrexit IESUS.
Magdala, quid tumulo tu inconsolabilis hæres,
Lugendo, & vix non moreris consumpta dolore?
Quidve unguenta paras, interque cadavera demens
(*a*)Quæris viventem? Nulla hic jam funera. Nullum
Stringere quod possis flendo inter brachia corpus;
Atque aloe, & mixta lacrimis perfundere myrrha:
Spargere cui violas possis, & lilia circum,
Et mœrentem hyacinthum, immortalesque amaranthos.
Huc ades o! Vacuum sine corpore cerne sepulchrum.
Crede oculis tu te ipsa tuis. Quem perdita luges
Tantum, quem tantum suspiras, *Magdala*, vivit.
Vivit, & ille tuus non est hic *Magdala*, IESUS.
Rupit, si nescis, perrupit vincula mortis,
Ceu posset facilem, placidumque abrumpere somnum:

Nil

Maria autem stabat ad monumentum foris plorans. Joa. 20. v. 11.

(a) *Quid quæritis viventem cum mortuis.* Luc. 24. v. 5.

Nil vigilum excubiæ, miles nihil obſtitit illi,
Nec lapidem immanem ſuperimpoſuiſſe ſepulchro,
Quem nulli vectes, poſſet vis nulla movere.
Et poterat ſolo nutu ille revolvere ſaxum;
Noluit: intacto juvat illum exire ſepulchro,
Integra ut exivit quondam de Virginis alvo.
Olim erat affinis Morti ſopor; illa ſopori
Faſtu ſe extollens affinem ſe eſſe negabat.
Quippe recenſebat crebros ſine fine triumphos:
Tot populos, urbeſque, & regna ſepulta ruinis,
Tot, tantos, tamque excelſos, Regeſque, Duceſque,
Qui fuerant quondam populorum terror, & Orbis;
Nunc cinis exiguus ſunt, exiguæque favillæ:
Hic Jacet, hoc illis ſupereſt de Regibus unum.
Non ita Rex Regum. Morti conceſſit, obivit
Ille, ſed illius ſuper hæc ſunt ſcripta ſepulchro:
(a) *Surrexit jam, Non eſt hic Surrexit IESUS.*
Nunc primum affinis placidoque ſimillima ſomno
Mors fuit. Illa alios jam dedignata triumphos;
Immortalem etiam tandem viciſſe canebat.
Vulnera vulneribus, tanto diffiſa triumpho,
Congeſſit poſt mortem etiam, obſtruxitque ſepulchrum:
Jamque videbatur ſibimet ſecura triumphi:
Et currus, & equos, atque aſpernata quadrigas;
Alta triumphales, nigras ſuperinduit alas,

Ten-

(a) *Surrexit, non eſt hic*. Marc. *16*. v. *6*.

Tentabatque ſuperba ipſum conſcendere cælum;
Atque ipſi, ut terris, cælo dominarier atrox.
Vah! Inſaniſti. Neſcis, temeraria, neſcis
Contra quem ſteteris. Neſcis viciſſe volentem
(*a*)Sponte ſua vinci. Tua te victoria perdet.
(*b*)Tu quoque, *Mors*, moriere, crucique affixa trophæum
Augebis. Cælos dum Mors meditatur, & aſtra;
(*c*)De cruce deſcendit Deus ille ad regna profunda,
Ad Manes, *Erebumque*, poteſtateſque tremendas
Aerias, quæ devictum, feſſumque premebant
Crudeli imperio, & ſceleratis legibus Orbem.
(*d*)Tunc autem trepidare metu, penituſque repoſtis
Abſcondi tenebris. Conantibus edere contra
Cum clamore horrendum ululatum; faucibus hæſit
Vox retro, incœptus clamor fruſtratur hiantes.
(*e*)In genua, in vultus pronæ curvantur, adorant
Omnes Victorem attonitæ, totoque profundo
Contremuere cavæ, gemitumque dedere cavernæ.

At

(a) *Oblatus eſt, quia ipſe voluit*. Iſa. *63*. v. 7.
(b) *Ero mors tua, o mors*. Oſe. 13. v. 14. *Abſorpta eſt mors in victoria. Ubi eſt mors victoria tua?* 1. ad Cor. 15. v. 54. & *56*.
(c) *Deſcendit primum ad inferiores partes terræ*. Ad Eph. 4. v. *9*.
(d) *Infernus ſubter te conturbatus eſt in occurſum adventus tui*. Iſa. 14. v. *9*.
(e) *Mihi flectetur omne genu*. Ad Rom. 13. v. 11. *Cœleſtium, terreſtrium, & infernorum*. Ad Philip. 2. v. 10.

At Rex æthereas iterum ſubiturus ad auras,
Pallidaque imperio effringens, tenebroſaque clauſtra,
Et ſpolia, & tanto dignam Victore reducens
Prædam, captivas dudum, dudumque gementes
(*a*)Exemit vinclis animas, cœtuſque verendos
Patrum, laurigeroſque choros, piaque agmina Vatum,
Carmina qui, dictante Deo, divina loquuti,
Venturum cecinere Orbi. Quin corpora multa
(*b*)Sanctorum, in mutos cineres, per ſæcla, redacta
Stare iterum ſecum juſſit, ſecumque venire,
Conſeſſumque ſibi, & pulchros glomerare triumphos.
Nec mora: quæ nuper cineres; jam plena vigoris,
Plenaque jam vitæ, circumdata & undique luce
Corpora erant. Ingens, vivum de Morte trophæum!
Mortem ipſam Victor pavitantem, & multa gementem
Ire catenatam ad currum, & poſt terga revinctam
Juſſerat, inque rotas, longa cervice reflexa
Retrorſum, ſcabros, avidoſque inlidere dentes.
Panduntur portæ: tenebroſa ſub axe tonanti
Congemuit tellus, matutiniſque volucrum
Cantibus aſſurgens Aurora, & roſcidus unda
Lucifer Auroram antevolans comitantur euntem

(a) *Eduxit eos de tenebris, & umbra mortis, & vincula eorum diſrupit.* Pſ. 106. v.15. *Expolians principatus, & poteſtates.* Ad Coloſſ. 2. v. 5.

(b) *Multa corpora Sanctorum, qui dormierant, ſurrexerunt.* Matth. 27. v. 52.

Hinc, atq. hinc: liquidum prorumpit in æthera Victor.
Victor io! Bellator io! Tu vincere solus
Mortem, tuque *Erebi* solus perrumpere claustra
(a)Ferrea, & umbrarum æternos contundere vectes.
Solus tu Assertor, Vindexque es. Tu genus ultus
Humanum, tu captivis, tu vincula collo
(b)Eximis, & pigro, & tenebroso carcere vinctos
In diam lucem, in libertatem asseris almam.
Vicisti; at te vicit Amor. Redivivus ab umbris
Quæ tibi fecit Amor charissima vulnera servas,
Vulneraque in corde, in manibus, revehisque, tenesque.
Vicit Amor: Victor Mortis nam victus Amore est.

REX

(a) *Contrivit portas æreas, & vectes ferreos confregit.* Ps. 106. v. 16.

(b) *Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu.* Zach. 9. v. 11.

REX GLORIÆ.

Attolite portas, principes vestras, & elevamini portæ æternales, & introibit Rex Gloriæ.

Ps. 23. v. 7.

CARMEN XXXVIII.

IMmortalis erat, dignos jam nactus honores,
Deque triumphata repetitum Morte triumphum
Acturus Jesus: Rex debebatur Olympo.
Et tamen ille moras terris nectitque, trahitque,
Tanquam esset mortalis adhuc. Neque tædet amoris,
Nec meminisse piget, pro nobis vulnera, mortem,
Quidquid & infame est unquam, & crudele tulisse.
(*a*)Sæpe suis coram se sistit, seque videndum
(*b*)Exhibet, & palpanda manu sua vulnera porgit:
Atque manum in latus insinuandi, introque ferendi
(*c*)In plagas digitos (quanta indulgentia!) *Thomæ*
Quam temere imprudens optarat, facta potestas.
Deinde aliis, Peregrini habitu, dubitantibus ultro

(a) *Per dies quadraginta apparens eis*. Act. 1. v. 3.
(b) *Videte manus meas, & pedes... palpate, & videte* Luc. 24. v. 39.
(c) *Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum*. Joa. 20. vers. 27.

Occurrens; percunctatur: Quæ cauſſa quietos
Exagitet? Quænam ſic triſtes cura remordet?
Audit narrantes de ſe, quæ paſſus iniqua
Nuper erat: fieri, & ſic eveniſſe, neceſſe
Cuncta fuiſſe ait. Et ſimulans ſe longius ire;
Ire videbatur. Retinent, maneatque precantur,
(a)Coguntque. Agnoſcunt dum panem frangit utriſque
De more; ac ſeſe ex oculis ſubducit, abitque.
Mentita ſpecie Agricolæ tibi, *Magdala*, coram
(b)Adſtitit, &: Mulier, quid fles? quem quæris? Ut ille
Diſſimulat percunctando! Tu perdita luctu,
Amenſque, ignotum cenſebas eſſe olitorem:
Urgebaſque prece, & lacrimis, num forte tuliſſet
Illum? Tuque tuis humeris efferre parabas.
Quæ tantæ vires? Num tu aſportare cadaver?
Ne dubita: tulit hic olitor quem quæris, habetque
Omnino ſecum, Jeſumque abſcondit, & ille
Ipſemet eſt. Audi, nam te vocat ille: *Maria*.
Jamque quater decies revoluto præpete cælum
Axe, diem nocti alternans iteraverat ortus,
Et

(a) *Et aperti ſunt oculi eorum, & cognoverunt eum: & ipſe evanuit ex oculis eorum.* Luc. 24. v. 31.

(b) *Dicit ei Jeſus: Mulier quid ploras? Quem quæris? Illa exiſtimans quia hortulanus eſſet, dicit ei: Domine, ſi tu ſuſtuliſti eum, dicito mihi ubi poſuiſti eum, ut & ego eum tollam. Dicit ei Jeſus: Maria.* Joa. 20. v. 15. & 16.

Et fulgore novo, & solito formosior ibat
Aureus, & medium Sol jam pulsabat Olympum;
(a)Cum montem, prope *Bethaniam* (radicibus illa
Hærebat) densæ dederant cui nomen olivæ,
Conscendit jamjam in cælum ascensurus JESUS.
Non fragor hic, aut horrifico stridore rotarum
Flammigeræ e cælo lapsæ, aeriæve quadrigæ.
Nullum vult circum se ire horroremve, metumve:
Nulli hic quos vinctos ad currum duceret hostes.
(b) Ipse sua innixus virtute (videntibus illis;
Qui fidi adstabant comites cum Virgine Matre)
Sese magnifice sublimis in aera tollens,
Dulcique, ac placido circum undique lumine cinctus
Provehitur sursum. Qualis vada nota *Caystri*
Linquens; se pedetentim effert, atque arduà blande
Nubila tranat *Olor*, niveas neque commovet alas.
I decus, i nostrum: excelsi ad fastigia cæli
(c)Exaltare: sede a dextris Patris Omnipotentis.
Filius, atque hæres voluisti tu quoque bello
Vincere; vicisti. I Victor, conscende, triumpha,
(d)Quæque manu meruisti etiam cape debita regna.

(a) *A monte qui vocatur Oliveti*. Act. 1. v. 12.
(b) *Videntibus illis elevatus est*. Act. 1. v. 9. *Amictus lumine, sicut vestimento*. Ps. 103. v. 2.
(c) *Exaltare Domine in virtute tua*. Ps. 20. v. ult. *Sede a dextris meis*. Ps. 109. v. 1. & ad Hebr. 1. 1. 13.
(d) *Quis est iste Rex gloriæ? Dominus fortis, & potens:*
Do-

Ibat jam; sed enim cui postremo institit ille
(*a*)Tunc sensit, nunc servat adhuc vestigia saxum.
Fortunata silex! ergo tua tuta manebunt
Munera, nec geminanda olim pia furta nocebunt:
Nec cælo prohiberi unquam, nec fornice tecti
Includi patiere: quasi & consurgere velles,
Molirique viam sursum, quaque ivit, & ire
Tu quoque, & usque sequi quæ fers vestigia Jesu.
Surgenti collesque cavi, montesque profundi
Demissere caput, pictosque repente tapetas
Explicuere, boant plausu, fremituque resultant.
Aer ut venientem aspexit, sternitur ultro,
Alternansque vices, subtus refluitque, fluitque
Panchæis madidas perfusus odoribus alas.
Tum nubem jubet ire, thronumque effingere Regi
Umbriferum: præpes volat illa, & candida pennas
(*b*)Expandens, varieque interlita murice, & auro,
Provocat Auroram, formosam despicit Irim,
Ardentem magni aspernatur lampada Solis.
Interea pandi, totumque occurrere cælum

(*a*) Ob-

Dominus potens in prælio... Dominus virtutum ipse est Rex gloriæ. Ps. 23. v. 8. & 10.

(a) Vide Bened. XIV. in festo Ascen.

(b) *Nubes suscepit eum.* Act. 1. v. 9. *Qui ponis nubem ascensum tuum, qui ambulas super pennas ventorum.* Ps. 103. v. 3.

(*a*)Obviam, & altiſono Aligeri clangore tubarum
Victorem excipere, & cantu, fidibuſque canoris
Acclamare. Illum mox ut videre propinquum;
(*b*)Procumbunt humiles coram, Regemque fatentur
Eſſe ſuum, Regem magno clamore ſalutant,
Pronique in vultus omnes illum Angeli adorant.
Tum Patrum veneranda manus, ſanctuſque ſenatus
In libertatem, divino vindice, ab umbris
Infernis nuper ſuperas adductus in auras,
Immenſos rumpunt plauſus, & carmina cantant,
Quæ ſceptro inſignis Vates, citharaque præibat:
Vos o cælorum vigiles, Cuſtodia ſancta,
Hactenus obſtructas aperite, & pandite portas.
Ecce triumphalis Rex veſter, millia ſecum
(*c*)Haud pridem captiva, magis captiva reducens.
(*d*)Ipſe ſuo aſcendit conſperſus ſanguine Victor.

(a) *Aſcendit Deus in jubilo, & Dominus in voce tubæ.* Pſ. 46.

(b) *Profectus in cælum ſubjectis ſibi Angelis, & Poteſtantibus, & virtutibus.* 1. Petr. 3. v. ult. *Adorent eum omnes Angeli ejus.* Pſ. 96. v. 8. & ad Hebr. 2. v. 6.

(c) *Aſcendens in altum captivam duxit captivitatem.* Ad Epheſ. 4. v. 8.

(d) *Veſtitus erat veſte aſperſa ſanguine.* Apoc. 19. verſ. 13.

(a)Sanguine qui Regem tenebrarum, & regna profunda
Debellavit, & æternas, arctasque catenas
Comminuit, vinctisque viam patefecit Olympi:
Pandite jam, vestrasque attollite cardine portas.
Hunc iterant illi pæana, aliosque subinde,
Humano includi nequeunt qui carmine cantus.
Qui Pater humani generis, nos perdidit omnes,
Ibat *Adam*, attonito similis, genibusque volutus
Vulneribus pedum inhærebat: non inde moveri,
Non inde avelli poterat; sed flebat inhærens
Osculo, & effuso crescebant gaudia fletu:
Et quamquam meminit morsu uno, seque, suosque,
Et genus horrenda humanum involvisse ruina;
Audet, &: O, inquit, felix, o culpa beata,
Quæ tam divino meruit sic vindice tolli!
(b)Meme en qui feci. Quorsum tu vulnera portas?
Adsum qui merui: tua tu in me vulnera transfer.
Sed quis ego? Pretiosa tibi tua vulnera serva:
(c)Esse necesse tua est, tanta ut mea crimina tollant.
Hæc ille: & longo processerat ordine pompa
Augu-

(a) *Eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum filii dilectionis suæ.* Ad Coloss. 1. v. 13.

(b) *Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum?* Zach. 13. v. 6.

(c) *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur.* 1. ad Cor. 15. v. 25.

Augusta, & cælum jam tandem intraverat agmen:
Illam nempe urbem sanctam, quo tendere nisu
(*a*)Non vox, non oculi, non ipsa silentia possunt.

(a) *Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit quæ preparavit Deus his qui diligunt illum*. 1. ad Cor. 2. v. 6.

SACERDOS.

Tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech.

Pſ. 109. v. 4.
Ad Hebr. 6. v. 6. & 7. v. 17.

CARMEN XXXIX.

COnſtabilita ſalus noſtra eſt: conſedit, habemus
(a) Pontificem cælo excelſo, à dextriſq. ſedentem
Patris. Diſciſſum velum eſt, quo *Sancta* latebant
Sanctorum, patuitque, adytum: nobiſque præivit,
(b)Explicuitque viam, ſedemque, locumque paravit,
Qui prior intravit magnus, ſummuſque Sacerdos.
Reſtituit poſtliminio qui nuper eramus
Nativa generis macula, pœnaque Parentum;
Perpetuo exilio ejecti, cæloque repulſi.
Etſi eſt ille Deus, Divini & Patris imago;
Submitti tamen, atque humano corpore tectus
(c)Patre minor dici voluit, Patrique ſubeſſe.
Sin minus haud poterat pro nobis munere fungi
Pon-

(a) *Talem habemus Pontificem, qui conſedit in dextera ſedis magnitudinis in cælis*. ad Hebr. 8. v. 1. *Introivit ſemel in ſancta, æterna redemtione inventa*, ad Hebr. 9. v. 12.
(b) *Præcurſor pro nobis introivit Jeſus*. ad Hebr. 6. v. ult. *Vado parare vobis locum*. Joa. 14. v. 2.
(c) *Pater major me eſt*. Ibid. v. 28.

Pontificis, supplexque Deum implorare precando.
Consimilis nobis factus, tanquam nihil esset
Præquam nos: nihil erubuit (dignatio mira!)
(*a*)Dicere nos *Fratres*, & quod plus, dicere *Amicos*:
Atque ample officium, nomenque hoc implet utrunque:
Vult adeo tanquam *Sponsor*, fratrumque *Sacerdos*
(*b*(Ante Patrem sisti, caussamque orare, palamque
Pro nobis medius Patris interponier iræ.
Sanctorum exemplar cum sit, Sanctusque perinde
(*c*) Ac Deus (horresco reputans) sibi crimina nostra
(*d*)Adscribi est passus, neque detrectavit haberi
Ut sua. Peccatum qui nullum noverat, ultro
Fit reus: & scelerum nostrorum pondere onustus,
(*e*)Angitur, obruitur, consternaturque pudore.
HincPater,& medium hinc homines urgentq;premuntq.

(*a*) Vin-

(a) *Non confunditur fratres eos vocare*. ad Heb. 2. v. 11. *Vos autem dixi Amicos*. Joa. 15. v. 15.

(b) *Ut appareat nunc vultui Dei pro nobis*. ad Hebr. 9. v. 24. *Mediator Dei & hominum Christus Jesus*. 1. ad Tim. 2. v. 5. *Interpellat pro nobis*. ad Rom. 8. v. 34. & Jer. 18. v. 20.

(c) *Quia in ipso habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter*. ad Col. 2. v. 9.

(d) *Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum*. Isa. 53. v. 6. *Longe a salute mea verba delictorum meorum*. Ps. 21. v. 1.

(e) *Anxiatus est super me spiritus meus*. Ps. 142. v. 4. *Operuit confusio faciem meam*. Ps. 68. v. 8.

(*a*)Vindictam exposcit justam Pater, ac sibi reddi
Quos defraudavit, quos crimen ademit honores.
Contra homines planctu mœsti, gemituque precantes,
Ignosci tandem poscunt sibi: seque tuentur
(*b*)Sponsore, objiciuntque illum, solumque relinquunt.
Quid faciat? nunquid ritus, moresque sacrorum
Antiquos repetens, profuso sanguine adoret
Agnorum Dominum? taurosve, aut immolet hircos
Ante aras? Quorsum vero hæc? Num mandere carnes
(*c*)Taurorum Dominus? Caprorum aut sanguine pasci?
(*d*)Infirma hæc fuerant, & egena elementa, figura,
Umbra futurorum. De se, nihil illa juvabant,
(*e*)Nec poterant placuisse Deo, aut mortalibus ægris
(*f*)Porgere opem, nostrisque malis, morbisque mederi.
Sed tamen hic opus est aliquam intercedere mortem:
Sanguine placandus Pater est. Hoc illa monebant
Quæ

(a) *Ait Dominus .... Vindicabor de inimicis meis*. Isa. 1. v. 24. *Ubi est honor meus?* Malach. 1. v. *6*.
(b) *Respice in faciem Christi tui*. Ps. 83. v. 10. *Torcular calcavi solus*. Isa. *63*. v. *3*.
(c) *Nunquid manducabo carnes taurorum; aut sanguinem hircorum potabo?* Ps. 43. v. *9*.
(d) *Infirma, & egena elementa*. ad Gal. 4. v. *9*. *Umbram habens lex futurorum bonorum*. ad Heb. 10. v. 1.
(e) *Nec placida sunt tibi quæ secundum legem offeruntur*. Ibid. v. 8.
(f) *Impossibile enim est sanguine taurorum, & hircorum auferri peccata*. Ibid. v. 4.

Quæ dedit *Hebræis* solemnia legifer Heros.
Omnino huc respectabat quotacunque cadebat
Victima, & effuso tingebat sanguine cultros:
Huc etiam quod & aspergi, infundique cruore
(*a*)Cuncta jubebantur: neque sine sanguine tergi
Utcunque admissas maculas lex illa sinebat.
Esto hoc. At quænam satis aut succurrere lapsis
Humanis? Aut quæ tandem, quæ victima tanta,
Propitiare Deum, parque exæquare valore,
Ac reparare queat Divini Patris honores?
Filius. Hoc equidem præsignificaverat olim
(*b*)Qui primus Pater *Isacidum* præ se sibi carum
Unigenam, strue lignorum alti in vertice montis
(*c*)Subtus composita, ipse sua jugulare tremente
Dextera, & ut jussus, Domino mactare parabat.
Isac vero ultro gladium, mortemque subibat,
(*d*)Lignaque fert humeris, mera rursus imago futuri.
Sic nos dilexit Pater, ut qui fœdus iniret,

(*a*) Uni-

(a) *Omnia pene in Sanguine secundum legem mundantur; & sine Sanguinis effusione non fit remissio.* ad Hebr. 9. v. 21. & 22.
(b) *Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum, vidit, & gavisus est.* Joa. 8. v. 56.
(c) Gen. 22. v. 9. & 10.
(d) *Tulit quoque ligna holocausti, & imposuit super Isaac filium suum.* Ibid. v. 6.

(a)Unigenam daret, ac mortem tolerare juberet;
Una salus miseris erat hæc, & reddere vitam
Mors sola hæc poterat: demta hac, spes nulla manebat.
Filius interea, qui victima, quique Sacerdos
Idem, mire ardet Divini jussa Parentis
Exsequi, & ultra etiam ferri, pretiumque salutem
(b)Humanam exundans dare, & exsuperare medendo.
Nonvult propterea facili, neque simplice fungi
Morte, & inhumanam magis, atrocemque præoptans;
Vult inimicorum invidiam, rabiemque furentum
Excipere, atque suo large exsaturare cruore:
Carnificumque rapi manibus, truncoque cruentus
Pendens, exspirare animam, exhalareque vitam.
Hoc inter Patrem divino, interque gementes
(c)Mortales, pacis sancitum est sanguine fœdus,
(d)Extinctæque inimicitiæ, prorsusque peremtæ.
Et neque vult harum posthac meminisse: profunda;
(e)Grataque placatum subiere oblivia Patrem.

(a) Nos-

(a) *Proprio Filio suo non pepercit; sed pro nobis omnibus tradidit illum*. ad Rom. 8. v. 32. *Sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio*. Joa. 14. v. ult.

(b) *Copiosa apud eum redemptio*. Ps. 129. v. 7.

(c) *Pacificans per Sanguinem crucis ejus sive quæ in terris, sive quæ in cælis sunt*. ad Coloss. 1. v. 20.

(d) *Interficiens inimicitias in semetipso*. ad Ephes. 2. vers. 16.

(e) *Et peccatorum, & iniquitatum eorum jam non recordabor amplius*. ad Hebr. 10. v. 17.

(*a*)Nosque cohæredes moriens, proprioque cruore
Filius instituit, testatementoque reliquit.
Anteit ipse, suæque volens proludere morti,
Qua tradendus erat nocte ipsa, antistat, & ultro
Semet sacrificat, quo ritu, atque ordine rerum,
(*b*)Aspiciens huc, pane Deo, vinoque litabat
Melchisedech, Rex idem hominum, excelsiq. Sacerdos.
(*c*)Dicitur hic (quod mirandum) sine matre fuisse,
Ac sine patre: illum sic jam clarissime adumbrans,
Qui sine matre fuit soboles altissima Patris,
Et sine patre fuit Soboles castissima Matris.
En cur *Thariades* magnus Pater ipse, minorem
(*d*)Se tamen agnorit, decimasque pependerit ultro
Melchisedecho, illum venerans, credensque daturum,
Se super extenta, cælestia munera dextra.
Quippe agnoscebat vel tunc in imagine Christum
Pon-

(a) *Melioris testamenti sponsor factus est Jesus*. ad Heb. 7. v. 22. *Ut justificati gratia ipsius, hæredes simus*, ad Tit. 3. v. 7.

(b) *Melchisedech Rex Salem proferens panem, & vinum; erat enim Sacerdos Dei altissimi*. Gen. 14. v. 18.

(c) *Sine patre, sine matre, sine genealogia... assimilatus autem Filio Dei*. ad Heb. 7. v. 3.

(d) *Intuemini autem quantus sit hic, cui & decimas dedit de præcipuis Abraham Patriarcha*. Ibid. v. 4. *Benedixit ei*. Gen. 14. v. 19. *Sine ulla autem contradictione quod minus est a meliore benedicitur*. ad Heb. 7. v. 7.

Pontificem magnum, qui nunc sub imagine panis;
Hostia digna Deo est, & sacrificatur ad aras,
(a)Quacunque exoriens, moriensq., & utrosque recurrens
Antiquumque, novumque alium Sol aspicit Orbes.
Absunt carnifices hinc, flagitiumque, nefasque
Omne, cruentatæque manus; at victima prorsus
Est eadem, libanda Deo, absumendaque, quodam
Nunc etiam interitu, quodamque imitamine mortis
Pro nobis obitæ. Nam verba ab Sanguine corpus
Abjungunt, dirimuntque sono quæ sunt simul una,
Ut mortem memorent. Immo qui adstabat, eratque
Sub panis specie præsens; ibi vivere cessat,
Cum consumta fuit, superest neque panis imago.
Sic mortis meminisse suæ delectat Amantem,
Sæpeque pro nobis fieri hostia; sit licet usque
(b)Vivens, ac summus cælo, æternusque Sacerdos;

SPON-

(a) *Ab ortu enim Solis usque ad occasum ... & in omni loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda.* Malach. I. v. II.

(b) *Semper vivens ad interpellandum pro nobis.* ad Heb. 7. v. 25. *sempiternum habet Sacerdotium.* Ibid. v. 24.

S P O N S U S.

Venerunt nuptiæ Agni, & uxor ejus præparavit se.

Apoc. 19. v. 7.

C A R M E N X L.

NUnc ego cælitibus vellem inferi, & ore profari
Non humano equidem; sed quo sublime canentes
Aligeri, Sponsum citharis, Agnumque sequuntur.
Argumentum ingens, & inenarrabile mentem,
Omniaque humana exsuperat, cælestia poscit.
Non tamen interea tu, divinissime Sponse,
Despicies, aut humanæ aspernabere vocis
Munera, qui non cælituum, sed fœdera mavis
(a)Nostra, neque Aligerum stirpem, sobolemque beatam;
Sed nostram thalamo placuit tibi jungere gentem.
Balbutire igitur sine me hæc, patienter & audi
Si minus apta tibi, si te non digna loquamur;
Quando hæc culpa tua est, qui nos sine limite amasti:
Atque ea fecisti divino impulsus amore,
Quæ neque præpetibus quæ gens super æthera senis
Tendit iter pennis queat unquam æquare canendo,
Aut tacite rapida vi alarum æquare volando.

(a) *Nusquam enim Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit.* Ad Hebr. 2. v. 26.

Quid nos? quæ dictavit Amor (dabis id quoque Amori)
Qualiacumque feres, quoniam nil poſſumus ultra:
Vel præi, & ipſe mihi quæ cantem ſuggere ad aurem.
Ægra erat, & mœſta, & moribunda jacebat Adami
Progenies. Pater ipſe manu, quo triſtior eſſet
Mors, mortem excivit, lethaleque vulnus ad ima
Intulit. Extemplo illa almo ſpoliata decore,
Quem Deus indiderat, quo, cælo pulchrior ibat:
Viribus attenuata etiam, & caligine multa
Circumfuſa oculis, inteſtinoque tumultu
(*a*)Turbida, diſſociata ſibi, atque ignara quietis,
Anxiaque, & mire macilenta, & ſqualida vultu,
Nil niſi funus erat, niſi victima debita morti.
Et tamen hanc ſic afflictam miſeratus ab alto
Progeniem Æterni Genitus, ſummoque Parenti
Par, ſibi delegit Sponſam, aſpexitque benigne:
Et quam pertulerat magnam reparare ruinam,
(*b*)(Multæ opus impenſæ, & multum,ingentemq.laborem
Sponſo allaturum) moribundam & reddere vitæ,

(*a*) Ab-

(a) *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ.* Ad Rom. 7. v. 23.

(b) *Empti enim eſtis pretio magno.* 1. ad Cor. 6. v. ult. *Non corruptibilibus auro vel argento redempti eſtis ... ſed pretioſo Sanguine quaſi agni immaculati.* 1. Pet. 1. v. 18. & 19. *Sub arbore malo ſuſcitavi te.* Cant. 8. v. 5.

(a)Abſumptumque inſtaurare, atque augere decorem,
Connubiſque arcto voluit ſibi fœdere jungi.
Fama eſt: id ſimul ac Superis innotuit; omnes
Attonitorum inſtar, primo obſtupuiſſe ſilentes.
Mox autem pleroſque genu, vultuque profunde
Supplice adoraſſe, ac ſolviſſe libenter honores
Divinos jam tum Sponſæ, plauſumque dediſſe
Immenſum, quem vix cæli capere atria poſſent.
Diſſenſiſſe alios tamen, obſequiumque negaſſe
Pennatos forma juvenes, faſtuque ſuperbos:
Conclamaſſeque ad arma, atque auctoraſſe maniplos
Seditioſorum, ac bellum attentaſſe nefandum
In Patris Unigenam Sponſum, Sponſamque futuram.
Sed fama eſt etiam famæ huic contraria: nulli
Cælicolum arcanum hoc ingens patuiſſe, nec ulli
Compertum dum, cum cælo miſcere tumultus
Conjuratæ auſæ, profligatæque phalanges.
Et fama hæc propior vero eſt, cui neſcia falli
(b)Adſtipulantur enim divina oracla, faventque:
Arcanum ſiquidem hoc ajunt multumque diuque
Delituiſſe, Dei procul alta mente repoſtum.

(a) *Concupiſcet Rex decorem tuum*. Pſ. 44. v. 12.
(b) *Diſpenſatio Sacramenti abſconditi a ſæculis in Deo..., ut innoteſcat Principatibus, & Poteſtatibus in cæleſtibus per Eccleſiam multiformis Sapientia Dei*. Ad Epheſ. 3. v. 9. & 10. *Myſterium, quod abſconditum fuit a ſæculis, & generationibus*. Ad Coloſſ. 1. v. 26.

Sed tamen ipsi illi miseram qui vulnere prolem
(*a*)Straverat, obscure spes hæc est magna Parenti
Indita, cum scelus horrescens; quæ fecerat ipse
Imprudens, flebat mœrens mox funera Natæ.
Ast ut tanta capi poterat vix pectore; sæpe
Confirmanda fuit, spesque hæc iteranda salutis.
Propterea hanc uno vates concorditer ore
(*b*)Omnes, hanc itidem tantam spem magna fovebant
Portenta, & variæ, varioque colore figuræ.
Quæ longo post intervallo deinde futura;
Non secus ac transacta forent, Oracla canebant.
Ergo ut facta fides, vulgataque fama per orbem;
Pronubus ætherea celer est tum missus ab arce
Nuntius, & mora nulla, simul delapsus ab alto
(*c*)Sponsus, & egressus summi de vertice cæli,
Virgineo exceptus thalamo est: inibique recumbens;
Virgineoque iterum, sanctoque, & cælibe nexu,
Atque infinito Sponsam obligat, arctat amore:

(*a*) Sub-

(a) *Inimicitias ponam inter te & mulierem, & semen tuum, & semen illius: ipsa conteret caput tuum.* Gen. 3. v. 15. *Hæc illum, qui primus formatus est a Deo pater orbis terrarum... custodivit, & eduxit illum a delicto suo.* Sap. 10. v. 1. & 2.

(b) *Et incipiens a Moyse, & omnibus Prophetis interpretabatur illis in omnibus Scripturis quæ de ipso erant.* Luc. 24. v. 27. *Omnia in figura contingebant illis;* 1. ad Cor. 10. v. 11.

(c) *A summo cælo egressio ejus.* Ps. 18. v. 7.

(*a*)Subjicit & lævam capiti, dextraque volentem
Adstringit, nunquam solvendo postea vinclo:
Milleque blanditias meditatur, & ingerit auri.
Quidquid in humanis dulce est, & suave, & amoris
Plenius, ingeminat, resonatque uxorius, ore
Arcano inclusit *Salomon* quæ carmina cantu.
(*b*)Quam tu pulchra es amica mea, & tota undiq. pulchra,
Et speciosa! in deliciis charissima tu mi!
(*c*)Labra tua instar coccineæ, instar murice tinctæ
Vittæ: instarque ovium, nuper quæ fonte lavabant,
Sunt tibi candiduli, densique æquo ordine dentes.
(*d*)Nectare apum gratum magis, *Hyblæoque* liquore
Mel tibi distillat labiis, lac ore redundat.
Quacumque ingrederis, tactu quos vestibus indis,
Ambrosiæ circum, spiras & thuris odores.

(a) *Læva ejus sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me*. Cant. 8. v. 3.

(b) *Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es!* Cant. 4. v. 1. *Tota pulchra es amica mea*. Ib. v. 7. *Quam pulchra es, & quam decora charissima in deliciis*. Cant. 7. v. 6.

(c) *Sicut vitta coccinea labia tua*. Ibid. v. 3. *Dentes tui sicut greges tonsarum, quæ ascenderunt de lavacro*. Ibid. v. 2.

(d) *Favus distillans labia tua, mel, & lac sub lingua tua: & odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris. Hortus conclusus soror mea sponsa*. Cant. 4. v. 11. & 12.

Nil tam suave sinu quidquam gestaverit hortus.
(*a*)Statura ut palma assurgis: collum eminet alte,
Turritumque imitatur ebur candore, nitore.
(*b*)Uno oculorum equidem, uno & rursum crine tuorum
Non medicanda meo fixisti vulnera cordi.
(*c*)Ah! diverte oculos a me jam, alioque revolve:
Namque coegerunt illi me excedere mente.
Talia voce refert, humano & more loquutus,
Sic Sponsæ Sponsus blanditur: terque, quaterque
(*d*)Et *Sponsam* vocat, & rursum vocat ille *Sororem*.
Usque adeo Sponsæ est, nostrique per omnia factus
(*e*)Consimilis! Sic ille oculos, sic ora, manusque,
Sic Immortalis mortalia cuncta ferebat
(*f*)Præ se! Invisibilis potuit jam deinde videri,
Tractarique manu, tangique & frigore, & æstu,

(*a*) At-

(a) *Statura tua assimilata est palmæ*. Cant. 7. v. 7. *Collum tuum sicut turris eburnea*. Ibid. v. 4.
(b) *Vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum, & in uno crine colli tui*. Cant. 4. v. 9.
(c) *Averte oculos tuos a me, quia ipsi me avolare fecerunt*. Cant. 6. v. 4.
(d) *Soror mea Sponsa*. Cant. 4. v. 9. & 10. & 12.
(e) *In similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo*. Ad Philip. 2. v. 7.
(f) *In terris visus est, & cum hominibus conversatus est*. Bar. 3. v. ult. *Quod perspeximus, & manus nostræ contrectaverunt de verbo vitæ*. 1. Joa. 1. v. 1.

(*a*)Atque fatigari, ſitienſque expoſcere lymphas:
Et cibi egere, inſtar noſtri, atque accumbere menſis:
Moreque noſtro, oculos etiam ſubmittere ſomno
Divinos. Tandem, nequid mortale deeſſet,
(*b*)Mortuus eſt: Animam, Corpus diviſit utrinque
Falce ſua Mors. At Sponſi connubia ſancta,
Vinculaque, & nexus, & fœdera rumpere amoris
(*c*)Haud potuit Mors ipſa quidem: manſere, perinde
Ac fuerant, innexa arcte, Sponſamque nec ipſa
Morte ab ſe eſt dirimi paſſus, neque morte revelli.
Nec vero æthereas iterum aſcenſurus ad arces,
Intervallo aliquo Sponſam abſtrahit, aut jubet ire
(*d*)Poſt ſe. Majeſtate pari conſcendit, & ultra
Culmina, ſtellantiſque ultra faſtigia Olympi
Sublimis, ſuffulta humeris, penniſque *Cherubin*,
Ad Patris aſſidit dextram, regnatque Supremo

(a) *Fatigatus... Sedebat... Da mihi bibere*. Joa. 4. v. *6.* & *7. Venit Filius hominis manducans, & bibens*. Luc. 7. v. 34. *Ipſe vero dormiebat*. Matth. 8. v. 24.

(b) *Chriſtus mortuus eſt*. 1. ad Cor. 15. v. 3. *Emiſit ſpiritum*. Matth. 27. v. 50.

(c) *Faſciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur*. Cant. 1. v. 12.

(d) *Quæ eſt iſta, quæ aſcendit de deſerto deliciis affluens, innixa ſuper dilectum ſuum*. Cant. 8. v. 5. *Aſtitit Regina a dextris tuis in veſtitu deaurato circumdata varietate*. Pſ. 44. v. 1.

Cum Sponso imperio, solioque recumbit eodem,
Regifico superinduta, ac circumdata cultu.
Tu quoque, Sancta *Sion*, tibi Sponsæ accinge paratus;
(*a*)Tu quoque Sponsa fide Sponso es: procul abjice luctus:
(*b*)Excute jam tandem mœrorem, exporrige frontem:
Solveque captivo pendentia vincula collo.
(*c*)Surge age, neu mœstis te tu jam deinde tenebris
Occule. Lux Domini super in te effusa refulsit:
Proripe te, præferque manu, portendeque lumen,
Quod Populi, Gentesque omnes, Regesque sequantur.
(*d*)Volve, revolve tuos oculos circum undique quantus
Undique concursus fiat, circumspice. At isti
Venerunt omnes ultro tibi: & en tua proles
Sunt hi, tuque Parens, Genitrixque eris omnibus una.
(*e*)Lætare o! sterilis quondam, infœcundaque, & orba
So-

(a) *Elegit Dominus Sion*. Ps. 131. v. 13. *Sponsabo te mihi in fide*. Oseæ 2. v. 20.

(b) *Excutere de pulvere, consurge: sede Jerusalem, solve vincula colli tui captiva filia Sion*. Isa. 52. v. 2.

(c) *Surge, illuminare Jerusalem: quia venit lumen tuum, & gloria Domini super te orta est. Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & reges in splendore ortus tui:*

(d) *Leva in circuitu oculos tuos, & vide: omnes isti congregati sunt venerunt tibi: filij tui de longe venient, & filiæ tuæ de latere surgent*. Isa. 60. v. 1. & 3. & 4.

(e) *Lætare sterilis... erumpe, & clama... quia multi filij*

Sola domo mœrens vacua; nunc jam pia Mater
Confertam sobolem, Sanctorumque agmina ducens.
Haud totidem illuni surgunt radiantia nocte
(a)Sidera, quot video excelsa procedere pompa
Millia Sanctorum. Qui sunt hi, qui agmina ducunt
Bis seni numero? Pedibus talaria nectunt,
(b)Vincuntque & nubes, zephyrosque, & fulmina cursu,
Et resona vincunt, superantque tonitrua voce.
Aspice dein, neque enim fas est numerare, sequentes
Heroas, immortali qui tempora cingunt
Lauro, quique suo alte imbutas sanguine palmas
Præcelsas manibus gestant, eaque arma cruenta,
Queis laceri, augusto mortem occubuere triumpho.
Succedunt his innumeri, quibus aurea pendens
Vertice, per canos demittitur infula crines.
Hi sunt Pastores magni; virtuteque fulti
Præcedunt, ducuntque gregem, pascuntque, reguntque.
Deinde Sacerdotum sequitur chorus almus: & ipsi
Pastorum vice funguntur, partemque laboris
Sortiti; erudiunt Populos, & mystica Sponsi

Do-

lij desertæ magis quam ejus quæ habet virum. Ad Gal. 4. v. 47. & Isa. 54. v. 1.

(a) *Suspice cælum, & numera stellas si potes... sic erit semen tuum.* Gen. 15. v. 5.

(b) *Qui sunt hi, qui ut nubes volant?* Isa. *6.* v. 8. *In omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum.* Ps. 18. v. 5. & ad Rom. 10. v. 18.

Dona ferunt, ac thura adolent, & carmina cantant.
His intermixti incedunt qui lampada dextris
Desuper immisso fulgentem lumine monstrant,
Et sparsas circum tenebras terrentque, fugantque:
Ostenduntque viam ignaris, quæ ducit ad astra
Angustam, & clamant alte, errantesque reducunt.
Ecce autem major, majorque frequentia circum
Sanctorum! cælo hos credas, non ducere vitam
Mortalem terris: adeo mortalia cuncta
Despiciunt, ac mente Deum, cælumque reposcunt.
Mire disparilis vita est: spelæa ferarum,
Speluncasque habitant illi, nemorumque recessus
Sepositos magis: hi communi tramite, vitam
Urbibus in medijs degunt, portantque coronam
Interdum, sceptrumque manu; sed corde, perinde
(*a*)Ac illi, hæc aspernantur, seseque coercent
Assidue, pariterque crucem amplectuntur, amantque:
Crux illis, quoniam Sponsi est, est sola voluptas.
(*b*)En quot eunt forma egregiæ, innuptæque puellæ,
Virgineique chori! Bellum cum carne gerendum
Suscipiunt, bello & vincunt, commixtaque palmis
Prætendunt manibus, nectuntque & lilia fronti:

Et

(c) *Omnia detrimentum feci, & arbitror ut stercora, ut Christum lucrifaciam*. Ad Ppilip. 3. v. 8.

(b) *Adolescentulæ dilexerunt te.... curremus in odorem unguentorum tuorum*. Cant. 1. v. 2. & 3.

Et quem divinum de vertice fundit odorem
Sponsus odorantes, properant, avideque sequuntur.
Adjungunt sese his comites gravitate verendæ
Matronæ, quæ sancte olim socialia jura,
Sanctius & vidui servant divortia lecti.
Defixæ cælo cælestia pabula mente
Volvunt: & densa miserorum, inopumque corona
Stipatæ, cunctis Matres se munere præstant.
Accedunt itidem, quas cæcus, & improbus olim
Illaqueavit Amor; sed enim fregere catenas
Indignabundæ, atque infandam pectore pestem
Amolitæ; ab sese ipsæ exegere cruentas
Peccati pœnas, longoque cupidinis æstus
(*a*)Fletu extinxerunt. Mirum est quam castus adurat
Fervor! divinus quantus successerit ardor!
His vero, his tandem tu Mater es omnibus una:
Nec tu jam poteris prolem enumerare tuorum.
Concipe quam poteris spem magnam; spem tamen ultra
Advenient inopina tibi, insperataque surgent
Implebuntque tuum Matris nova gaudia pectus.
Namque mari & spatio immenso procul usque remotas,
Et longe orbe alio positas, (ubi posse negabant
Mortales habitare, ubi cuncta ardere putabant,

Tor-

(a) *Mulier in civitate peccatrix... lacrimis cœpit rigare pedes ejus.* Luc. 7. v. 37. *&* 38. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Ibid. v. 47.

Torrida propterea male credita, dictaque *zona*
(*a*)Illinc omnino innumeras mirabere gentes
Accelerare gradum, concurrereque undique, & aurum
Argentum, tibi calcandum, cumulare libenter,
Teque unam expetere, & certatim exquirere Matrem.
Jam quicumque Dei, tuus hic quoque filius idem
Semper erit, semperque tuum, ceu parvulus infans,
Lac bibet, atque tuo pendebit ab ubere semper:
Aspernans, horrensque etiam quod adultera porget
Æmula, clam furtum, clamque abs te abducere tentans
Natos. Quos autem meretrix hæc subdola fraude
Involvet, gremioque tuo divellet; eosdem
(*b*)Exitio dabit, & morti. Velut Arca *Noemi*,
Perfugium nobis sola es tu; cætera pontus
Occupat, indubiamque intentant omnia mortem.
(*c*)Cælestis claves Regni tibi Sponsus habendas
Obtulit: obstructasque olim, nullique patentes
Aut reserare palam, aut iterum præcludere portas;
Et prohibere aditu, tibi soli est facta potestas.

Gau-

(a) *Mirabitur, & dilatabitur cor tuum quando conversa fuerit ad te multitudo maris, fortitudo gentium venerit tibi. Me enim insulæ expectant, & naves maris in principio, ut adducam filios tuos de longe: argentum eorum, & aurum eorum cum eis nomini Dei tui.* Isa. 60. v. 5. & 9.

(b) 1. Petri 3. v. 20.

(c) *Tibi dabo claves regni cælorum.* Matth. 16. v. 19.

Gaude, ſancta Sion, divina & Sponſa, Parenſque:
(a)Sponſus erit ſemper tecum, neque deinde relinquet,
Te neque deſtituet, donec labentia cælo
Ibunt, & neque dum ſiſtent vaga ſidera curſum.

VIR-

(a) *Ecce ego vobiſcum ſum uſque ad conſumationem ſæculi*. Matth. c. ult. v. ult.

VIRTUS EX ALTO.

Sedete in civitate, quoaduſque induamini virtute ex alto.

Lucæ 24. v. 49.

CARMEN XLI.

POſtquam ab olivarum extollens ſe monte, volucri
Nube ſedens, debellata de Morte triumphum
Victor agens, ſuper aſtra redux conſcendit IESUS:
Cum jam fruſtra oculis illum ſequerentur euntem
Diſcipuli, oppoſita invidioſa nube, & ab alto
(a) Nuntius ulterius vetuiſſet ſtare tuendo
In cælum; inceſſu tardi, invitique reverſi
Ad *Solymam*, flebant. Ceu cum trans nubila longe
Alituum Regina abiit, quos forte reliquit
Implumes nido pulli pipiuntque, gemuntque
Irrequieti, unaque alte capita exſertantes,
Qua poſſunt, oculis Matrem, gemituque ſequuntur.
Omnibus idem animus: ſecreto, & paupere tecto
Incluſi, procul humanarum turbine rerum,
Quæ jam diſcedens dederat, promiſſa Magiſtri
Vol-

(a) *Cumque intuerentur in cælum euntem illum, ecce duo viri adſtiterunt juxta illos in veſtibus albis, qui & dixerunt: Viri Galilæi quid ſtatis aſpicientes in cælum?* Act. 1. v. 11.

Volvebant memores, expectabantque beata
(a)Munera: & unanimes geminabant vota, precesque:
Sancte veni, Dia Aura veni, Dia, altaque Virtus
Influe. Et interea bis quinque exegerat orbes
Lux, & tunc ibat placido nitidissima vultu
Per sudum. Ecce autem ruere omnia visa repente,
(b)Vastusque audiri fragor. Ut cum, turbine rupto,
Frontibus adversis *Boreasque*, *Notusque* protervi
Confligunt, imisque ruunt radicibus ornos.
Contremuere domus sanctæ penetralia: totum
Axe suo abruptum credas descendere cælum.
Sed majus quid erat: nam descendebat Olympo
(c)Aura potens, Amor Omnipotens, Vigor omnia complens,
Ipse Deus, Deus ipse, Deus, Genitoque, Patrique
Compar, & amborum communis mutuus ardor,
Majestate unus, septemplice munere dives
Spiritus. Æthereo simul una vertice visus
Cum sonitu irrumpens descendere flammeus imber,
(d)Et superincubuisse: in linguas diditus aureas,

Mul-

(a) *Erant perseverantes unanimiter in oratione*. Ibid. v. 14.
(b) *Factus est repente de cælo sonus tanquam advenientis spiritus vehementis, & replevit totam domum, ubi erant sedentes*. Act. 2. v. 2.
(c) *Spiritus Domini replevit orbem terrarum:* Sap. 1. v. 7.
(d) *Et apparuerunt dispertitæ linguæ tanquam ignis, seditque supra singulos eorum*. Act. 2. v. 3. *Spiritus S. dabat eloqui illis*. v. 4.

Multifiduſque illis ſupra caput adſtitit ignis:
Lambebatque comas blanda, atque innoxia tactu
Flamma; alte tamen immiſcens ſe, imiſque medullis
Inſinuans, afflanſque animis, membriſque vigorem
Arcanum, inſolitum, divinum. Quos modo ſegnes
Omnes terrebant auræ, pavidique tremebant
Unius ad vocem ancillæ; jam Numine tacti
In gladios, mortemque ruunt: mortalia cuncta
Spernunt: extinctumque Ducem, atque a morte reductum
Magnifico ore tonant, regeruntque e pectore flammas
Ardentes, ignem ſpirant, incendia vibrant,
Nec mortale ſonant, DEUS inſidet, ignis anhelat.
  Annua tum *Solymis* aderant ſolemnia, & ingens
Undique viſendi ſtudio concurſus ad urbem
Sanctam diverſis acciti ab ſedibus orbis,
(*a*)Qua qua ſtelliferum premit, ambit & omnia cælum.
Illac & gens *Iſacidum* confluxerat omnis,
Litore ab extremo maris, & *Jordanis* utraque
Ripa, abque excelſis *Libano*, *Hermonioque*, *Thaborque*;
Illac & clari bello, celereſque ſagitta
(*b*)*Parthi*: Orbiſque olim imperio, & virtute feroces
Et

(a) *Ex omni natione, quæ ſub cælo eſt*. Act. 2. v. 5.
(b) *Parthi, & Medi, & Ælamitæ, & qui habitant Meſopotamiam, Judæam, & Cappadociam, Pontum, & Aſiam, Phrygiam, & Pamphiliam, Ægyptum, & partes Libyæ, quæ eſt circa Cyrenem, & advenæ Romani... Cretes, & Arabes audivimus eos loquentes noſtris linguis magnalia Dei*. Ib. v. 9. &c.

Et *Medi*, & *Perſæ*, hi *Cyro*, illi *Arbace* ſuperbi.
Qui *Tigrim*, *Euphratemque* bibunt, lateque patentes
Inter utrumque colunt campos, ubi barbara moles
Tollere in aſtra caput, cælumque laceſſere fronte
Auſa; peregrinas improviſo intulit Orbi
Linguas, & linguæ unanimis conſortia ſecum
Obruit, & ſecum tulit, afflixitque ruina.
Et quos *Thermodon*, tumiduſque interluit *Iris*:
Quos & *Sangarius*, rigat & quos amne *Caycus*:
Et quos tortilibus *Mæander* circumit undis,
Retro etiam auſcultans quos margine paſcit *olores*.
Quique tuas tondent felix *Pamphylia* ſilvas,
Unde iter ingrediens immenſum maximus Orbis
Mons, alte incedit protendens brachia *Taurus*.
Et quibus ignotus venientis ab æthere teli
Terror, & horrifico, ſaxoſoque agmine grando,
Eliſuſque ruens torvis e nubibus imber,
Uno contenti *Nilo*, ſemperque ſereno
Cælo: & qui terram jam tum ſcindebat aratro,
Qua ſteterant olim victæ *Carthaginis* arces;
Vix jam ſtramineis habitata mapalia tectis.
Et quos ubere alit læto celeberrima centum
Urbibus, immiti & *Rhadamanto Gnoſſia* tellus:
Terrarumque Orbis domini, rerumque potentes
Romani, & *Cyrenenſes*, pictique *Sabæi*,
Diverſi linguis, habituque, & moribus omnes.

Et tamen ut cœpere loqui, & magno ore tonare

Bis seni illi homines; eadem vox, & sonus idem
Jam non idem, alias (mirum!) totidemque sonabat
(a)Linguas, quot varias allabebatur ad aures.
Ut solet in templis quæ centum surgit ahenis
Machina arundinibus, variaque, & dispare canna,
Tot variare sonos, dulces tot rumpere voces,
Quot stant, quot circum sunt spiramenta, tubique,
Qua possit veniens prorumpere desuper aura.
(b)Quisque videbatur patrio sermone loquentes
Audire, & magna circumcingente corona,
Attoniti auscultabant, attonitique silebant
Alte, & adorabant jam tum longo ordine gentes
Omnes ad palum confixum nuper IESUM:
(c)*Quocum*, bis seni hæc, *nos manducavimus ipsi*,
Et bibimus, postquam devicta morte trophæum
Extulit, infernis rediens redivivus ab umbris
(d)Magni instar tonitru, vox hæc audita per omnes,
Qua sese extremos in fines porrigit Orbis.
Exin Relligio, te, Spiritus alme, fovente
In-

(a) *Cœperunt loqui variis linguis*. Act. 2. v. 3.
(b) *Audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes. Stupebant autem omnes, & mirabantur*. Act. 2. v. 6. & 7.
(c) *Nobis, qui manducavimus, & bibimus cum illo post quam resurrexit a mortuis*. Act. 10. v. 41.
(d) *In omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum*. Ps. 18. v. 6.

Intus, & afflante ex alto, omnipotentibus auris
Advecta invaluit, totoque increbuit Orbe.
Teque ideo plena paſſim veneramur acerra,
Teque Sacerdotes caſti, populique frequentes
Aſſiduo cantu celebramus, & ore ciemus.
Nunc quoque Sancte veni, ſanctiſque ardoribus Orbem
Uſque ſeneſcentem, lapidoſaque, & algida corda
Uro: opus ipſe tuum inſtaura, & tua numina firma.
En contempta jacet, digitoque notata protervo
Relligio! Deſcende, veni, compeſce furentes,
Inſanoſque auſus, tonitruque, & fulmine vindex
(a)Irrue. Vel potius (neque enim vis perdere tu nos)
Exſere divinum, blandum jubar, exſere lumen
Vitale, & ritu roris deſcende, benignuſque
(b)Ad meliora voca, & tacitus fera pectora molli.
Me quoque, quando adeo pius es, nil tale merentem
Deſuper irrora. Quin totum concute pectus
Igne tuo, atque tuis imple præcordia flammis.

(a) *Non enim delectaris in perditionibus noſtris:* Tob. 3. v. 22.

(b) *Dabo vobis cor novum, & ſpiritum novum ponam in medio veſtri: & auferam cor lapideum de carne veſtra, & dabo vobis cor carneum.* Ezech. 36. v. 26.

RELIGIO VICTRIX:

Portæ inferi non prævalebunt adverſus eam.

Matth. 16. v. 18.

CARMEN XLII.

VIx orta, interitum, & tragicam ſubitura ruinam;
Nec dominatura, aut unquam vulganda per Orbem
Eſſe videbatur Chriſtus quam ſanxit Iesus
Relligio. Nova vult credi Myſteria, necdum
Hactenus audita, & pretergredientia longe
Quamlibet excelſæ humanæ faſtigia mentis.
Edicit *Patrem*, & *Genitum*, & quem ſpirat uterque
Tres eſſe; & tamen hos tres unum, ac prorſus eundem
Eſſe Deum. Huncmet, qui *Patri* eſt par *Filius*, alte
Prædicat eſſe Hominem factum, nulloque virili
Complexu, intacta, & ſancta de Virgine natum:
Sponteque pro nobis, qua non deformior ulla,
Aut odioſa magis voluiſſe occumbere morte.
Mox autem everſorem *Erebi*, *Mortiſque*, triumpho
Sublimi invectum redivivum ad luminis auras:
Cælique excelſa aſcendiſſe, thronoque ſedere,
Divino æqualem Patri: & ſtipante corona
Sanctorum, rediturum iterum: ut dijudicet Orbem:
Præmiaque & pœnas, utravis ſine fine futura
In luce, inque oculis hominum quotcunque fuerunt,

Sunt,

Sunt, & erunt, ftatuat juftus, Judexque fupremus.
Quippe tubæ clangore, imis commota fepulchris
Offa animabuntur rurfus, cinerefque coibunt
Priftina quæ fuerant reparati in corpora. Qualis
Aridus, eneċtus glaciali frigore truncus,
Fronde iterum novus exfurgit, rurfumque virefcit;
Adjicit his arcana magis, magis invia noftris
Senfibus, & credit: fimul ac rata verba Sacerdos
Murmurat; orbiculum Cereris, vitifque liquorem,
Quem manibus tenuit perimi, ad nihilumque revolvi:
Nec fupereffe aliud, nifi quæ nos ludit imago
Panis: & hoc velo, hac fpecie, vinique latere
Verum Hominem, verumque Deum, qui crimina lavit
Sanguine noftra fuo: atque hæc exemplaria mortis
Pro nobis obitæ, divinaque fercula, robur
Vitæ hujus miferæ eximium, pignufque beatæ
Semper, & angorum ignaræ, mortifque futuræ,
Immenfique fui monumenta reliquit amoris.
Quantumcunque hæc excellant fuperedita fenfus
Omnes, & noftræ captum, & conamina mentis;
Aft Auċtori illi, diċtis qui immobilis unus,
Unus & eft, qui nec falli, neque fallere norit,
(a)Innituntur: habent immobile firmamentum.
Talis noftra *Fides*. Quid *Lex*? contraria rurfus

(a) *Ut per duas res immobiles, quibus impoffibile eft mentiri Deum, fortiffimum folatium habeamus.* Ad Hebr. 6. v. 18.

Senſibus, auſtera aſpectu, aſſidueque coercens
Aſſultus animi, morboſque propagine nobis
Ingenitos, queis ignavi ſuccumbimus ultro.
Scalpturit, atque animum rapit, illaqueatque volentem
Terrigenis geniale malum inſidioſa *Voluptas*,
Et dulci mixtum propinat melle venenum.
(*a*)Tabida depaſcit ſenſim, abſumitque medullas
Succeſſu alterius mœſtiſſima, nubila fronte,
Torva ſupercilio ſemper, rabiemque colorans
Falſo obtentu aliquo *Invidia*. Impatientior *Ira*
Horrendum tonat ore: oculis quoque fulminat, ardet:
Vindictamque atrox, & cædem ſpirat: anhelat
Carnificinam. Addit germana *Superbia* utriſque
Vires, & ſtimulat magis, impellitque furentes.
Pigrior, atque adeo diuturnior incubat, uncos
Diſſimulans ungues, ignominiamque nefandam,
Quam nunc vulgo homines deteſtanturque, foventque
Auri ſacra fames, ſitis haud exemptilis auri.
His nihil indulget morbis ſanctiſſima Chriſti
Lex. Oculos etiam, ſi forte libidinis æſtu
Inflammati, alium qui nunquam extinguitur ignem,
Jugeſque æterno accenſuri fomite flammas
Sunt (hunc omnino ut ſceleratum averteret uſum,
Utitur hoc verbo aſperiore) & luminis orbes
(*a*) Fun-

(a) *Putredo oſſium Invidia*. Prov. 14. v. 30.

(*a*)Funditus extrudi, opportunum ait eſſe, jubetque.
Qua ſe quiſque amat; hac menſura, legeque amoris
Vult & amari alios: inſtatque hoc, terque, quaterque
Mandatum hoc urget: jugulatque hoſtilia monſtra
Lege hac, *Invidiam*, atque *Odium*, nutrita venenis
Crimina, amaroris pleniſſima, noxia cordi.
Si quando erupit; non vult occumbere Solem
(*b*)Quin deferbuerit, pacataque ceſſerit ira.
Imperfecta etiam jubet, interruptaque liqui
Vota Deo; ſiquis cum vota imponeret aris,
Inferretque pius, meminit fortaſſe repente
Diffidii necdum ſopiti. Huic vertere terga
(*c*)Mandat, & ire prius ruptam componere pacem.
Qui ſibi grandeſcit tumidus, fierique recuſat
Parvulus, atque infans tanquam ſi parvulus eſſet,
Submitti; cæli hunc aditu, portiſque repellit.
(*d*)Anguſta eſt, altum quæ porta adducit Olympum:
Nec capit inflatos, capit hæc neque porta ſuperbos.

(a) *Si oculus tuus dexter ſcandalizat te, erue eum & projice abs te*. Matth. 5. v. 29.

(b) *Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram*. Ad Epheſ. 4. v. 26.

(c) *Relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo*. Matth. 5. v. 24.

(d) *Quam anguſta porta, & arcta via eſt quæ ducit ad vitam!* Matth. 7. v. 14. *Niſi efficiamini ſicut parvuli, non intrabitis in regnum cælorum*. Matth. 18. v. 3.

(*a*)Rursum divitibus cælum ægre, vixque patere;
Scansile vix cælum fore nuntiat. Aggravat aurum;
Pondereque ad terram prosternit. Pronius esse
Inquit, gibbosum angustari, perque meatum,
(*b*)Perque foramen acus adigi, & transire *Camelum*.
Ponit & ante oculos documentum horrore tremendum,
Immersi, ac barathro flammarum ardentis, aquai,
(*c*)Extremo digiti quæ pendet acumine guttam
Exiguam efflictim sine spe sitientis *Avari*.
Lurco hic dum vixit fuerat, foribusque jacentem
Ulceribus miserandum aspernabatur egenum:
Et quæ de mensa exciderant, canibusque dabantur,
Relliquias panis misero, micasque negabat.
Auget terrorem, & generaliter occinit illis
(*d*)*Væ*, qui divitias, irritamenta malorum
Maxima, magnaque habent hujus solatia vitæ.
Intima præterea Lex hæc penetralia cordis
Ingreditur, desideriumque impune vagari
Haud sinit: hoc etiam domat, infringitque severa.

(*a*)Al-

(a) *Quam difficile qui pecunias habent, in regnum Dei intrabunt*. Luc. 18. v. 24.

(b) Ibid. v. 25.

(c) *Mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam meam*. Luc. 16. v. 23.

(d) *Væ vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram*. Luc. 6. v. 24.

(a)Alte illos damnat, quorum damnabile factum
Apparet nullum, atque extrinsecus omnia munda
Cum sint; obscœnas abscondunt pectore sordes.
Non secus, atque horrore intus, fœtoreque mortis
Plena, atque erosis, saniem stillantibus atram
Ossibus; extra autem albata, & speciosa sepulchra.
Ergone *Lex* adeo injucunda, inimicaque carni,
Hæccine *Lex*, hæc *Relligio* contendere cursu
Cum Sole? Ultra etiam Solis, metasque diei
Ire, & terrarum totum regnare per Orbem?
Nulla humana quidem capere, aut præsumere posset
Spes hoc. Hoc autem *Fidei* Auctor Christus IESUS
Nil dubitans præsignificat, faturque perinde,
(b)Ac si præterita de re jam, reque peracta
Colloqueretur. Erant sic jam perspecta, priusquam
Essent, sic & erant olli jam certa futura.
Undique consurgunt denso agmine, & undique diri
Conjurant *Solymis* hostes obsistere contra:
Nascentem & vix Relligionem extinguere cunis.
Christi Præcones illos, qui prima ferebant
Vexilla, & gentes Christi sub signa vocabant,

(a)Pro-

(a) *Væ vobis scribæ, & Pharisæi hypocritæ, quia similes estis sepulchris dealbatis, quæ foris apparent hominibus speciosa; intus vero plena sunt ossibus mortuorum, & omni spurcitia:* Matth. 23. v. 27.

(b) *Ubicunque prædicatum fuerit hoc Evangelium in toto Mundo.* Matth. 26. v. 13.

(*a*)Propositis terrent pœnis; ne deinde docere
Pergant, neve ausint laudando extollere nomen
Jesu: & verberibus, vinclisque, & carcere multant;
Despiciunt illi mortem, & tormenta, minasque:
Altius & vocem extollunt: & verbera, vincla
(*b*)Multa pati, Jesu caussa, sibi gaudia ducunt.
Utque fidem faciant: se, quæ Mysteria narrant,
Quæ pandunt oracla, Deo aspirante profari;
Perpetuas rerum leges, stabilemque tenorem
(*c*)Naturæ ad libitum rumpunt, formidineque implent
Obtrectatores, portentisque omnia complent.
Adstabat coram quem *Petrus*, nomine Jesu,
Crure, & utroque pede interclusum Matris ab alvo,
Fecerat arrectum stare, & consistere plantis,
Et properare gradum, celeresque extendere cursus.
(*d*)Vellent; non poterant hæc tam manifesta negare
Signa, utcunque essent perfricta fronte nefandi
Pon-

(a) *Comminemur eis, ne ultra loquantur in nomine hoc ulli hominum*. Act. 4. v. 17.

(b) *Ibant gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati. Omni autem die non cessabant... evangelizantes Christum Jesum*. Act. 5. v. 41. & 42.

(c) *Multa quoque prodigia, & signa per Apostolos in Jerusalem fiebant, & metus erat magnus in universis*. Act. 2. v. 43.

(d) *Hominem quoque videntes stantem cum eis, qui curatus fuerat, nihil poterant contradicere*. Act. 4. v. 14.

Pontifices. Ut fulgentem mœsta, improbaque odit;
Sed tamen agnoscit vel nolens *Noctua* lucem.
In medio *Solymorum* urbis, frendentibus ipsis,
Millia ter primum, mox & dein millia quinque
Turmatim Christi sunt castra, & signa sequuti.
(*a*)Plures inde alii, atque alii, quos magna trahebant
Prodigia: Umbra etiam (quo nil neque fingere fas est
Magnificumve magis, magis aut mirabile) euntis
Qua vult cunque *Petri* dabat ægris umbra salutem.
Asportabantur milleni. Si modo quemquam
Sospita inumbrabat, siquem *Petri* umbra tegebat;
Hoc satis, hoc morbos omnes, mortemque fugabat.
Quo nullus fuerat Christo ante ardentior hostis
(*b*)De cælo *Saulus* vehementi luminis ictu
Tactus, & *Hebræa* subito caligine mentis
Pulsa, quæ tantas accenderat hactenus iras;
Antiquum infinito odium mutavit amore.
Continuoque inter Proceres, Fideique Magistros
Primores *Duodenorum* numero additus; instar
Ful-

(a) *Magis autem augebatur credentium in Domino multitudo virorum, ac mulierum, ita ut in plateas ejicerent infirmos, & ponerent in lectulis, ac grabatis, ut veniente Petro, saltem umbra illius obumbraret quemquam illorum, & liberarentur ab infirmitatibus suis.* Act. 5. v. 14. & 15.

(*b*) *Per illuminationem Salvatoris nostri J. C.... positus sum ego Prædicator, & Apostolus, & Magister Gentium.* 2. ad Tim. 1. v. 10. & 11.

Fulminis, hac, illac rapidissimus ambiit Orbem;
Undique collectas ardens adsciscere Christo
Gentes. Plusque ipsis *Duodenis* omnibus, unus
(*a*)Nomen ob hoc ultro tulit, exhausitque laborum.
(*b*) Hi *Petrus*, *Paulus* Romanis arcibus, Orbem
Calcatum superinstructis, tumideque superbis
Alte elata Crucis, Christique insignia primi
Impavidi invexere; hostilibus undique cincti
Turmis, ac valide obluctantibus undique ventis.
Non prece, non genibus, neque dein jam thure colendus;
Quin *Capitolinis* procul exturbandus ab aris
Tandem erat, ac vulgi vulgo ludibrio habendus
Juppiter Imperii DEUS optimus, & Superum Rex
Creditus, atque Urbis Tutor, Servator, & Auctor.
(*c*)Cum *Jove* quotquot erant simulachra, Diique, Deæque
Imperii averruncanda: & capitale futurum,
Siquis adoraret, vel plures crederet uno
Esse deos: abolenda etiam meretricia sacra:
Nec fas jam *Veneri*, *Bacchoque* litare, sequive;
Aut imitari hæc propudiosa exempla deorum.

Præ-

(a) *Abundantius illis omnibus laboravi*. 1. ad Cor. 15. v. 10.

(b) *Constans esto: sicut enim testificatus es de me in Jerusalem, sic te oportet & Romæ testificari*. Act. 23. v. 11.

(c) *Quæ autem conventio Christi ad Belial? aut quæ pars fideli, cum infideli? Quis autem consensus templo Dei cum idolis?* 2. ad Cor. 6. v. 14. & 15.

Præterea plebejorum quia pœna latronum
Crux erat, & majus qua nullum dedecus; atrum
(*a*)Romanis horrorem oculis, probrumque ferebat.
Prælata eſt tamen, ac *Romæ* axaltata, domumque
(*b*)*Cæſaris* ingreſſa: & curvato poplite, & aris,
Et thure, & ſancto Crux eſt invecta triumpho.
(*c*)Et *Romana* fides Chriſto data, gloria *Petri*
Præcipua, atque ingens comitis quoque gloria *Pauli*,
Fama jam fuerat vel tum vulgata per Orbem.
Ultra etiam Imperium *Romanum*, & ad uſque repoſtas
Cælo alio Gentes: trans utraque litora *Gangis*,
Ad *Coromandelos*, ubi p imos exſerit ortus,
Qua vigil Eois Aurora reſurgit ab undis:
Uſque & ad *Æthiopas*, naſcenti conſcia *Nilo*
Regna, & *Sauromatas* ultra, *Schythiamque* nivalem,
Qua ſeptem ſuper impendent, præſuntque Triones:
Qua *Romanæ* Aquilæ, nec *pila minantia pilis*
Cognita dum fuerant; quo vix languentia, & ictu
Obliquo, & fracta jam vi, Sol ſpicula vibrat,
Ad *Gangem Thoma*, ad *Scythiam* ductore *Philippo*,
Uſque & ad *Æthiopas Levi*, & *Simone*, & *Iuda*,
Prolatum imperium Crucis eſt, & nomen Iesu.

Tu

(a) *Improperium ejus portantes*. ad Hebr. 13. v. 13.
(b) *Salutant vos omnes ſancti, maxime qui de Cæſaris domo ſunt*. Ad Philip. 4. v. 22.
(c) *Fides veſtra annuntiatur in univerſo mundo*, ad Rom. 1. v. 8.

Tu quoque, tu major *Jacobe* (veterrima fama
Patrum sic est ad seros perlata nepotes)
Cæsar ad *Augustam Fidei* tu altissima sanctæ
Dogmata, tuque Crucis primus vexilla tulisti
Gentis ad *Hesperiæ Tartesia* litora, & usque
Herculis ad metas, ubi Sol postquam ambiit Orbem,
Sistit anhelantes, recreatque, lavatque jugales.
(*a*) Occidit *Herodis* gladio hic, primusque Magistrum
De *Duodenorum* numero, sanctoque Senatu,
Quem fuerat vita, sic est & morte sequutus.
Romani Herodis jussu, rigidique *Neronis*
Imperio, diro distentus corpora trunco
Petrus, & exsecta capite a cervice revulso
Paulus, Christiadum duo maxima lumina, *Romæ*
(*b*)Occubuere, pares caussa, etsi dispare morte.
Ultra etiam mortem socios, comitesque futuros
Abstulit una dies, & funere mersit utrosque.
Consimili ac prorsus fraterna morte peremptus
Andræas, decussatis, nexisque vicissim
Ad medium geminis suffixus brachia truncis.

A'

(a) *Misit Herodes rex manus, ut affligeret quosdam de Ecclesia: occidit autem Jacobum fratrem Joannis gladio*. Act. 12. v. 1.

(b) *Hæc, & historica dehinc ad finem omnia, ab Auctoribus, non quidem* Hagiographis, *qui nulli jam sunt; sed tamen probatissimis, & severiore Critica instructissimis excerpta sunt.*

A latere oblongis, valide facto impete utrinque,
Hastis confossus *Thomas:* dejectus & alter
Jacobus summi præceps de culmine templi,
Exceptusque sude, & violento stipitis ictu.
Tu vero absumptus nece, *Bartholomæe*, cruenta,
Crudelique magis. Nam (carnificina ferarum
Quæ sola est) cute direpta, pendenteque circum,
Vivo etiam tibi dum patulæ, trepidæque micabant
Venæ, ac totus eras cruor undique, & undique vulnus.
Verbo, quotquot erant *Fidei*, morumque Magistri
A Christo primi, varie & crudeliter una
Omnes carnificum manibus laniati, & acerba
Vi, ferro, excelsas animas posuere, caputque.

Morte tua solus tu, quem dilexit amore
Præcipuo, Matrem, cui commendavit Iesus
Commoriens, & postrema jam voce vocavit,
Ac dedit esse tuam, testamentoque reliquit,
Morte tua extinctus solus tu. Sub Cruce namque
Tu solus fueras. Nullum hoc atrocius ullum
Supplicium: coram exspirantem cernere Jesum:
Ultima & excepisse sinu suspiria vitæ:
Sanguine quin etiam aspergi morientis. Amoris
Sic tu *Martyr* eras, gladio trajectus eodem
Cum Matre. Ille tibi, rupit qui pectora Matri
Ensis; plus oleo, quo dein fervente natasti,
Attulit infandi, ac diri præ morte doloris.
Instar erant *Duodeni* ovium: illos undique sævi

(a)Mactabant hostes rabidorum more luporum:
Hoc semel, hoc iterum prædixerat ante Magister
(b)Discipulis: odia horrenda, & tristissima quæque
Omnia passuros, nil unquam tale merentes;
Hac una tandem de caussa, ob nomen Iesu.
Hæc Sanctis, hæc ille suis patrimonia liquit,
Carne quidem mersis oculis, oculisque profanis
(c)Tristia; Discipulis autem charissima, Regni
Cælestis cuncto pignus pretiosius auro.
Qui fuit *Hyrcana* fœta *Nero Trigryde* multo
Sævior, arctatos loris, valideque revinctos,
Incensaque pice, atque ardente bitumine tinctos
Christicolas, passim per compita, perque plateas
Romæ, accendebat nocturni in luminis usum:
Et quid non egit *Decii* furor impius? Ille
Barbara, inhumana, atque exquisitissima quæque
Supplicia exhausit, laniandoque obtudit enses,
Confregitque rotas, delassavitque secures.
Tunc & Virginibus veterum de stirpe creatis
Heroum, & virtute magis quam sanguine claris,
Vul-

(a) *Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum*. Matt. 10. v. 16.

(b) *Eritis odio omnibus propter nomen meum*. Ibid. v. 22. & Marc. 13. v. 13. *Si me persecuti sunt, & vos persequentur*. Joa. 15. v. 20.

(c) *Si sustinebimus, & conregnabimus*. 2. ad Tim. 2. v. 12.

Vulnere, quo nullum fortaſſe immanius, alto
Impete, dejectæ ferro, abſumptæque papillæ.
(a)Quid ſub Principibus, quorum vel Carmen abhorret
Nomina? Vix talem recipit te, ſæve *Diocles*,
(b)Qualis eras plebeja ortus de gente, priuſquam
Cingeret indignos diademate Purpura crines.
Exſecrabilior *Decio*, aſperiorque *Nerone*
Hic, non ut *Nero* ſingillatim in lumina noctis;
Sed coacervatos uno dabat impete flammis
Millenos, & millenos. Proceſſit & ultra
Chriſti odio, & *Phrygiam* infandis totam ignibus urbem
Abſumſit, nigro involvens Matreſque Viroſque
Turbine flammarum, lactenteſque ubere Matrum
Infantes, nullo ætatis diſcrimine, nullo
Sexus, in cineres ferri dedit omnia ventis.
Hos ſic: ignitaque alios ſartagine, ſubtus
Applicito, & lento paullatim torruit igne:
Ne *Siculi* pejora ulla eſſent facta tyranni.
Nec flammis ſolum; innumeros etiam obruit undis
Chriſti cultores. Manicis, & compede vinctos,
Lintribus impoſitos ruptis, laceriſque phaſelis,
Et ſuper hos alios, quaſi muta, & inania ſenſu
Corpora congereret, turmatim pondere iniquo

(a) *Intellige* Domitianum, Maximinum, Valerianum, Aurelianum, Diocletianum *Chriſtianorum inſectatores atrociſſimos, & quorum ſyllabæ carmini repugnant.*

(b) Diocletianus *ante adeptum imperium* Diocles *dicebatur*.

Agglomerans; vasto pessumdari, & æquore mergi,
Et dabat abjectis una cum lintribus omnes
Fluctibus hauriri, spargique, rapique procellis.
Ursorum exuvias alios, pellesque ferarum
Indutos, & compulsos incedere ritu
Quadrupedum, sic deceptis, avidisque *Molossis*
Objecit discerpendos. Sed parcere Sanctis
Addidicere *Canes* tum, carnificesque vorarunt
Desuper impulsi, ac pœnas sumpsere merentum.
Sed quos non ausi indomiti lacerare *Molossi*;
Hos, aut dejecto ex humeris capite hauriit ensis:
Aut ruida attrito prostravit clava cerebro:
Aut spissus lapidum tumulavit grandine nimbus.
Sed quid ago? Nemo pœnarum nomina, nemo
Voce queat (vox etsi alicui indefessa sonaret,
Ferreaque) aut totidem scelerum comprendere formas,
Aut totidem, quot dilaniandi exercuit artes.
Demens! qui quod opus rexit Deus ipse, Deique
Filius, eruere, & se profligare putavit
Posse, & sanguineis tegere, & tumulare ruinis.
Imbecillæ oculis hominum, & laniatæ, & inermi
Armatæ dumtaxat *Oves* patientia, & ipsa
Morte obita, vicere *Lupos*, vicere *Nerones*,
Ac *Decios*, teqne his truciorem, sæve *Diocles*.
Sic vicisse opus Excelsi est, divinaque prorsus
Hæc est, non opibus, non vi, non impete, & armis
Proveniens; tota & cedens victoria victis.

San-

Sanguine inundata, ac pene obruta ſanguine; crevit
Uberior, magis aucta, ac propagata per Orbem
Relligio. Caput alte elata, Palatia Regum
Conſcendit victrix! Et qui diadema gerebant
Auguſti, quorum vel nutus audiit Orbis,
Submiſere Cruci caput: hoc & fronte tulerunt
Non jam ignominiæ, ut quondam; ſed gloriæ, honoris
Ac Regis Regum monumentum, inſigneque ſignum.
Horum tu, cujus laudi præconia nulla
Digna ſatis, ductor tu *Conſtantine* fuiſti,
Ac Princeps. Tibi nam ſublimis in aere viſa
Crux, medio ardentis cælo tum, lampade Solis
Pulchrior. Inde tuis præcedens edita caſtris,
Vexilliſque tuis prælata; exterruit hoſtem,
Et gelida ſuper injecta formidine; turpem,
Præcipitemque optare fugam ac dare terga coegit.
Ponte quoque indignante hoſti, abruptoque repente,
Tibridis exhauſtus periit *Maxentius* ille
Undis, qui *Dioclis* rabidæ feritatis, & iræ
Æmulus; innocuum Chriſti vaſtabat ovile.
Nec mora, juſſiſti: quæ *Romæ* plena cruoris
Ibant Chriſtiadum, ſiccari, & flumina ſiſti
Impia: & edicto Præconis voce per Urbem
Vulgato, requiem Sanctis, pacemque dediſti.
Donec ſancta *Fides*, donec *Romana* vigebit
Relligio, æternis quæ ſuſtentata columnis
Eſt; honor hic tuus, eximii hæc & gloria facti

Semper erunt, serisque ætatibus usque manebunt.
Viderat ab stygiis, semperque gementibus antris
Noctipotens scelerum inventor, quod moverat atrox
Hactenus effuso large undique sanguine bellum
Successisse parum; quin & firmamina Christi
Regno accessisse: & tantis, tot testibus usque
Ad mortem, atque ultra immotis, quam vertere fundo
Relligionem attentabat; nova germina passim
Emisisse, nova & nactam incrementa pe Orbem,
Qualiter in silvis lacerata bipennibus ilex
Per cædes, per damna, per & fera vulnera, ab ipso
Ducit opes ferro, atque animos; & fronde superbit
Lætior, ac cælum versus caput altius effert.
Dat gemitum tonitru similem. Ad fraudesque, dolosque,
Perfidiæque veneniferas revolutus ad artes;
Intestinum aliud bellum, graviusque periclo
Tentare instituit: neque jam solo ense cruento;
Sed calamis magis, ingenioque, & mente gerendum
Imbutis obfirmata discordia, & astu
Vipereo, & pravo insanæ novitatis amore.
Aspidis in speciem exigui collectus; in ima
Viscera stertenti clam se insinuavit *Ario*.
Sacrorum hic fieri *Antistes* cui fecerat urbi
Nomen *Alexander*, præcelsa & sede præesse
Ambitione furens ardebat. At inde repulsus;
Speque hac dejectus; turbatus mente, feroxque,
Vindictam in somnis etiam spirabat, & iras.

Aspi-

Aspidis attactu, illapsuque ferocior; ipsum
Impetere est ausus Cælum: æqualemque Parenti
Esse negare Patri Unigenam, qui corpore tectus
Nostro, illibata voluit de Virgine nasci.
Carmine pestifero (vocat istud & ille *Thaliam*)
Quod male tornatas pejores redderet aures;
Obtulit incauto lethalia toxica vulgo.
Seditione potens plures capita alta ferentes
(*a*)Pastores gregis infecit, tinxitque venenis,
In partesque suas traxit, pepulitque volentes.
Constantino etiam imposuit. Tristissima Regum
(*b*)Sors hæc: larvato, & mendaci illudier astu:
Nec sceleratorum falsos bene noscere vultus:
Quippe sibi ignotos, qui nescia pectora fraudis,
Regia corda gerunt. Fraudum ædificator *Arius*
Eximius, vocem, faciem mentitus ovillam;
Abdebat rictus, dentesque, unguesque lupinos.
Huic fregere caput monstro celeberrima centum
Ter *Nicænorum*, Sanctorumque agmina Patrum.
Et tamen audebat calcatus livida colla

(a) Arius *anathemate ab* Alexandro *Episcopo Alexandrino percussus; ad* Eusebium *Cæsareæ Episcopum confugit, quem hæresis suæ socium, & fautorem nactus est, cum aliis Episcopis, inter quos erat* Eusebius *Nicomediæ, cujus magna erat apud Constantinum gratia, & auctoritas.*

(b) *Aures Principum simplices, & ex natura sua alios æstimantes, callida fraude decipiunt.* Esth. *16.* v. *6.*

Arrigere, obliquaſque in Cælum tollere criſtas.
Qualis quem preſſit cantho rota forte jacentem,
Obtritumque, ac ſeminecem, lacerumque reliquit;
Prorepens tamen inſurgit, tumidumque veneno
Attollit caput, & furialia pectora *Serpens*.
Tandem inſperata præreptus funeris hora,
Viſcera diruptus (diuturnum ubi fecerat *Aſpis*
Nidum) ſic etiam movit civilia bella.
Uſque adeo multos fraudum, hæredeſque furoris
Linquens: exceſſit ſontes fremebundus ad umbras.

Harum quotquot erant turmarum *Athanaſius* unus
Terror erat. Quadraginta, atque his amplius annos,
Urbis *Alexandri* defendit mœnia, denſo
Aggere, & objectu clypei impenetrabilis; etſi
Sede ſua, & patria extorris: vivuſque ſepultus
Interdum, profuguſque errans, ac luſtra ferarum
Confugio quærens. Soboles tamen impia *Arii*
Hunc ſic extorrem, & profugum, & timuere ſepultum.

Nec minus interea (magno quem *Gallia* partu,
Gallia nunc, olim, ſemper fœcunda Virorum,
Eduxit) Chriſti terrebat *Hilarius* hoſtes.
Facundus, vehemens ſobolem illam cinxit, adegit
Foſſa: & prærapido effuſo, exundanteque aquarum
Agmine demerſit, totis *Rhodani* obruit undis.

Par Athleta his, inſanos *Hieronymus* auſus
Contudit *Helvidii*, qui ſanctæ aſpergere Matri
Dedecus, impuro, ſceleratoque ore volebat.

(a)

(*a*)Omnigenum monſtrorum alia, horrendeque rudentum
Dalmata bellipotens colla, & capita abſcidit enſe.
Arma etiam tractare rudes munivit, & armis
Induit: inſtruxitque novas Acieſque, Duceſque.
Quippe Arma, & ſanctos Armamentaria Libros
Vulgavit *Latio*, facileſque aptavit in uſus.
Nec jam *Graja* opus eſt, peregrinaque litora adire:
Quandoquidem tuta & ſunt propugnacula bello,
Sunt quoque & Arma domi; quæ verſatiſſimus illis
Attulit huc victor rediens *Hieronymus* oris.

Tu quoque Dux bello invictus, tu cujus in ore
Examen conſedit apum, cui melle fluebant
Labra: *Augüſtinum* tu, melle, & acumine præſtans,
Viciſti: & fuerat qui formidabilis olim
Hoſtis; feciſti Defenſoremque, Ducemque.

Ecce autem, ecce alias, alios miſcere tumultus,
Umbrarum pater inſtaurat, ſtimulatque phalanges.
Neſtorianorum, annitentum tollere Matri
Divinæ totum hoc quantum eſt nomenque, decuſque
Immortale, DEIque omnes Genitricis honores.
Eutychianorum, qui dum in contraria tendunt;
In Chriſto eſſe hominem abſorptum, exhauſtumq. volebant:
Turbaruntque, & confudere Hominemq. DEUMque.
Hos tamen horribiles, armiſque, aſtuque potentes
Proſtravere hoſtes, ac deduxere triumpho

(a) *Intellige* Jovinianum, Montanum, Vigilantium, *quorum hæreſes* Hieronymus *proſtravit*.

Captivos collecti *Epheſi*, & *Chalcedone* Patres.
Poſtremi hi hortatu acciti, Magnique *Leonis*
Rugitu. Qui ſurgentem ut contunderet hydram;
Suprema de ſede *Petri* tonitralia verba,
Concuſſura hoſtes, ſignavit epiſtola: & ipſa,
Ignea tela etiam, & victricia fulmina miſit.
Parte alia, toto diviſis orbe *Britannis*,
Hoſtica prorupit ſecum ſocia agmina jungens
Pelagius. Nobis aſperſam ab origine labem
Inficiabatur tumidus, ſtolideque ſuperbus,
Vires de cælo, auxiliariaque arma negabat
Eſſe neceſſe, ut lucifugum, qui perdere tentat
Undique nos, profligemus, ſuperemus & hoſtem.
Nil opus auxilio, ajebat, precibuſque: ſalutem
Viribus unumquemque ſuis ſperare jubebat.
Demens! qui neque ſe tandem, neque noverit hoſtem.
Nec ſaltem expertus potuit cognoſcere, quantis
Debilitata malis ſit noſtra hæc vita, ſaluſque.
Sic & febre jacens, oculos ubi denique preſſit
Sera quies; rapidos, agileſque extendere curſus
Poſſe videtur. At in mediis conatibus impar
Deficit, & robur nullum illi eſt: ſomniat æger.
Hunc *Auguſtinus* calamo jugulavit: & omnes
Captantem latebras pavide, & caligine multa
Involventem aſtute aditus, varioque reflexu
Abdentem ſeſe, & fumum, tenebraſque vomentem;
Per veſtigia cæca, per intricata ſequutus

Aurelius fugientem hoſtem protrivit: & atras,
Lumina magna ferens, dimovit, diſpulit umbras.
Tu decus *Italiæ*, *Gregori*. Te patria *Roma*
Nolentem, invitumque excelſa ſede ſedere
Petri, cæleſti indicio, ſignoque coegit.
Tu præcellentes *Romanæ* Sedis honores,
Quos ſuffurari, ſibique uſurpare volebat
Urbs faſtu turgens, *Conſtantinique* ſuperba
Nomine; ſervaſti, aſſuetus jam vincere in illa
Urbe. Ibi Paſtorem errantem, ac revocata ſepulchris
Corpora noſtra, iterum ad vitam reditura negantem,
Triſti hoc, immanique erepto errore; libenter
Victum, feciſti, *victum ſe*, & vera fateri.
Hæc duo ſemper erunt tibi, Magne, erecta trophæa
Illuc, anguſtis ubi faucibus uſque coactum
Frendentem ſtringunt *Byzantia* litora pontum.
Sed rupere fidem tandem, rupereque pacem,
Majoreſque iterum *Byzantia* litora turbas,
Vaſtificaſque magis, triſteſque dedere ruinas.
Bellum ingens enſe, & ſceptro *Leo* movit *Iſaurus*
Undique *Imaginibus* ſanctis, vetuitque precari
Coram: dejectas paſſim exturbavit ab aris:
Diripuitque, & ſacrilegos conjecit in ignes.
Hoc truculento adeo generatus Patre *Leone*;
Exceſſit tamen impietate *Copronymus*: inde
Dictus ſic, infans quia, dum de more, ſacrato
Fon-

(a) *Ab anno* 725. *ad* 787.

Fonte lavabatur; fœdavit ſtercore fontem;
Augurio infando. Nihil hic aut liquit inauſum;
Aut intentatum in Superos: monumentaque Divum.
Quæ Pietas, quæ Relligio penetralibus imis
Abdiderat; conquiſita exquiſitius, alte
Proruta, & infandis ſunt omnia tradita flammis.
[a]Plus ſexaginta furor hic caput extulit annos
Conſtantinopoli. Sed enim facto agmine, rurſus
Convenere Patres *Nicææ*: mœſtaque tandem
Relligio recreata eſt, exaltataque ad aras.
Singula percenſere nefas quæ bella furentes
Seditioſorum turbæ, pugnaſque ciebant.
Qua tu cunque oculorum orbes per ſæcula volvas;
Perfidioſorum, Deſertorumque maniplos,
Tartareaſque acies videas, nigraſque catervas.
Sed quotquot fuerant tot jam per ſæcula, cunctos
Provocat, atque hoſtes vocat in certamina, & omnes
(Tantus erat!) calamo invicto debellat *Aquinas*.
Angele, viventi dedit hoc tibi *Gallia* nomen,
Et merito: neque enim poſſes, niſi & *Angelus* eſſes,
Quadraginta, atque octo annis, quo tempore vitam
[a]Clauſiſti exiguo, tam magna volumina, tamque
Egregia uſque adeo felici reddere partu.
Summa tua una hoſtes ſatis eſt frænare: ſilebunt
Si capient: muti rabioſa ſilentia rodent.
Pugnantum te Acies pro Relligione ſequutæ
Sunt,

(a) *Natus anno* 1227. *obiit* 1274. 7. *Martii*.

Sunt, ceu Ductorem magnum, semperque sequentur.
Sævius in Cælum, terrasque *Acheronte* refuso,
Tum demum solito truculentior, intima ructans
Viscera lucifugus nigri *Draco* Legifer *Orci*;
Tisiphonem geminam, geminamque efflavit *Erinnym*
Lutherum, & *Calvinum*. Istis mage tristia monstra
Aut furibunda magis nulla ante efflaverat *Orcus*.
Ad mala cuncta etiam invitos, quasi compede vinctos,
Raptari misere nos, omninoque peremptum
Arbitrium jam tunc esse, affirmabat uterque;
Insita cum nobis prima est ab origine labes.
Et quid erat tandem hoc aliud, nisi fræna pudoris
Tollere? & efficere, ut vel quam fœdissima quæque
Flagitia, & quotquot sunt crimina cuncta licerent?
Addunt: impulsu divini luminis actos
Nos, velut exanimum quid, compellique, rapique;
Quin obnitendi sit jam contra ulla potestas.
Atque adeo nihil omnino unquam posse mereri
Nos. Hæc Doctores illi solatia nobis
Portabant. Sed *mercedem*, meritamque *coronam*
(*a*)Divini passim Libri, & certaminis hujus

(a) *Merces vestra copiosa est in cælis*. Matth. 5. v. 12. *Reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus judex*. 2. ad Timot. 4. v. 8. *Et palmæ in manibus eorum*. Apoc. 7. v. 9. *Venerunt de tribulatione magna, & laverunt stolas suas in sanguine Agni:... ideo sunt ante thronum Dei*. Ibid. v. 14. & 15.

Palmas esse ajunt dandas victoribus, illic
Vita ubi semper erit felix, semperque beata.
At sanctos audax Libros minuebat uterque
Ad libitum. Quos de numero hoc abradere visum;
Radebant, scriptosque Deo aspirante negabant.
Omnia quæ non jam scriptis, sed tradita verbo,
Perpetuoque inde a Christo ad nos ordine, semper
Relligione pari, tot jam volventibus annis,
Demisso accepta obsequio, ac servata fuere;
Stirpitus, atque imo tentabant vellere fundo.
Desuper externa quadam quasi veste, volebant
Justitia Christi indutos, quæ cuncta tegebat
Crimina, conatu nullo, nulloque labore,
Aut merito, subitos fieri, & consistere Sanctos.
Ambo pudicitiæ hostes, Virginitatis acerbi
Osores; castos nolebant esse Ministros
Sacrorum. Sanctis abducta Virgine claustris,
Sacrilega infandum perfrictus fronte triumphum
Egit *Lutherus*. Per & ipsum facta potestas
Vincula rumpendi, Christus quæ posse negavit
(*a*)Rumpi, & fœdandi socialia jura marito.
Obtentu, & specie panis, vinique latere
Verum Hominem, verumque Deum, voluisse negare;
Nec potuisse tamen, nolens, victusque fatetur.

Quid

(a) *Quicunque dimiserit uxorem suam. & aliam duxerit, adulterium committit super eam.* Marci 10. v. 11. Lutherus *tamen indulsit etiam hoc* Philippo, Hassiæ, *ut ajunt, Landgravio.*

Quid faceret? Rabidus vinum, panemque redactum
Ad nihilum, vult integrum, incolumemque manere,
Qualis erat, neque dum tonuit cum verba Sacerdos.
Effrænem hanc *Erebi Furiam* superare nefandus
Ausus *Calvinus*, Christum quoque sustulit: audens
Hoc etiam sceleris, quod tantum expaverat unum
Lutherus: quem terruerant clarissima Christi
(*a*)Verba, quibus *potum vere se* ait *esse*, *cibumque*.
Crudelem; immanemque DEUM depingere gaudens,
Ajebat: cæca, horribilique lubidine ductum,
Haud culpa prævisa ulla; præcludere cælum
Pluribus, æternisque illos addicere flammis.
Hæc infrunito ille ore; etsi Oracula sancta,
Sponte sua suavem esse DEUM, ingenioque benignum
Erga nos Patrem, passim clamantque, monentque:
(*b*)Æternæque negant morti ultro addicere quemquam.
Adjecit portenta alia, exsecrandaque. Plura
Jam calamus meminisse horret, lugensque recusat.
Centenis aliis monstra hæc vallata colubris,
(*c*)Accitisque aliis socialibus undique monstris;
Heu!

(a) *Caro enim mea vere est cibus: & sanguis meus vere est potus*. Joa. *6*. v. *56*.

(b) *Non est voluntas ante Patrem vestrum, qui in cælis est, ut pereat unus de pusillis istis*. Matth. 18. v. 14. *Nolens aliquos perire*. 2. Pet. 3. v. *9*.

(b) *Intellige* Melanchtonem, Osiandrum, Carlostadium, Zuinglium, Œcolampadium, Bucerum, Muncerum *ca-*
put

Heu! quot, quamque graves coacervavere ruinas!
Quantaque *Tænariis* Regna involvere tenebris!
Quatuor actutum vestras, *Helvetii*, opacæ
Involvere plagas umbræ: involvere Trionum
Proxima sideribus quæ sunt duo maxima Regna,
Dania te, & rursum te bellica *Suecia*, totam:
Compluresque tuos ingens *Germania* tractus:
Indomitosque, & concordes, fortesque *Batavos*.
Tu quoque Sanctorum nutrix, fœcundaque Mater
Quondam; obscurata es tandem. Te semper amaro,
Semper te magno lugebimus, *Anglia*, luctu.
Sed vero tunc, tunc, inquam (mirabile dictu)
Tanta videbatur cum detrimenta subire
Relligio; crevit magis, ultra & longius ivit:
Ignotosque, novosque est dilatata per Orbes.
Europæ parte excedentem *America* recepit
Utraque, & utralibet longe *Europa* undique tota
Major: cui præerat tunc *Moctezuma* supremo
Imperio: & quam postremus tunc *Inca* regebat.
Extremo Orbe alio positi, longeque remoti
Tunc dederunt (quod vaticinus prædixerat ante
(a)*Esaias*) sobolem sanctam *Septentrio*, & *Auster*.
Cum

put Anabaptistarum, Flaccum Illyricum, Bernardinum Ochinum, Theodorum Bezam, *& tot alios illius ætatis hæreticos, qui omnes aut* Lutherum, *aut* Calvinum *duces habuerunt.*

(a) *Dicam Aquiloni: Da; & Austro: Noli prohibere:*
affer

Cum *Fide* adorandum, & magnũ tibi, *Mexice*, signũ
Exhibitum, lapsa & meliora ancilia cælo:
Præsidium æternum tibi tutamenque futura.
Namque Dei coram adstante, & sic Matre jubente;
Saxoso, sterilique solo, medioque *Decembri*
Erupere rosæ. Quas asperiore, rudique
Palliolo implicitas, simul atque *Antistite* coram
(Infula cui sacros umbrabat pendula crines)
Indigena explicuit (mirum!) ecce impressa repente
Palliolo est quam pulchra Dei Genitricis Imago,
Aligero innixa, & sinuosa cornua Lunæ
(a)Calcans: cæruleo fert didita plurima peplo
Sidera; propendens capiti radiata corona
Eminet, a tergo circumdatur undique Sole:
Illius omnino ad normam, speciemque, sereno
(b)Cælo tranquillus quam *Pathmo* viderat exul:
Qua neque amabilius quidquam est, neque pulchrius Orbe.

Ut

affer filios meos de longinquo, & filias meas ab extremis terræ. Isa. 43. v. 6.

(a) *Imaginem hanc miraculorum frequentia celeberrimam* Mexicani *vocant de* Guadalupe. *Colitur prope Urbem magnificentissimo templo, & Regio, at præclarissimo Sacerdotum Collegio, cui & templi, & cultus procuratio mandata est. Rite, atque ordine Patronam Regnorum illorum principem proclamatam esse Bened. XIV. Auctorit. Apost. declaravit: &* Officio, *ut ajunt, proprio illam decoravit die* 24. *Aprilis* 1754.

(b) *Mulier amicta Sole, & Luna sub pedibus ejus*. Apoc. 12. v. 1.

Ut memini! Ut videor, te nunc quoque, Virgo, videre!
Quod fas, hoc facio. Memor hinc, & cernuus ore,
Quæ sola ire queunt, ad te, pulcherrima Virgo,
Crebra, & itura quidem citius suspiria mitto.
Ardua tunc etiam relegens vestigia *Thomæ*,
Ad *Coromandelos* longe processit, & ultra
Xaverius, qua vix ortam *Japonia* cunis
Excipit Auroram, tenebrisque, undisque renatam.
Christus ubi necdum, neque vox audita salutis
Ulla unquam fuerat, Regionibus hactenus umbris
Immersis; lucem invexit: linguasque loquutus
Ignotas, signoque Crucis faciens Maris undas
Dulces: ad vitamque, olidis excita sepulchris,
Corpora sæpe vocans, quot perfida sustulit isthac
Lutheri impietas; illac tot millia centum
Restituit, Regna adducens ingentia Christo.
Tandem *Tisiphonem* geminam elisere *Tridenti*
Patres, deinque alii calamis victricibus omnes,
Undique Doctores acciti in prælia tanta.
Hos inter *Bellarminus* caput extulit alte,
Romano, excelsoque ornatus murice frontem.
Formidabilior nemo hoc fuit hostibus hostis.
Contra unum hunc omnes conspiravere, & in unum
Irrita jecerunt densissima tela sine ictu.
Et quas non turbas, quos non movere tumultus?
Qui se *Augustini* genuinos esse, merosque
Discipulos jactabundi, tumidique volebant.

Nec

Nec veriti hunc tam præclarum affectare Parentem;
Cum *Lutheri* essent, *Calvinique* ibrida proles.
Quandoquidem Auxilio interiori (utcunque tenebris
Omnia inumbrarent) re, obsisti posse negabant,
Non secus atque illi quondam fecere: fuitque
Gratia, ut his, illis quoque delectatio victrix.
Sicui non sancta hæc victrix, potiorque voluptas
Desuper immissa est; præcepta facessere posse
Hunc divina negant. Quidquid conetur; iturum
Ajunt, quo major, vasto quasi pondere, deorsum.
Frustra obluctantem rapiet male sana voluptas.
Inficiantur item, pro nobis omnibus esse
Perpessum, & vitam Christum, aut fudisse cruorem:
Quæ *Calvini* etiam deliramenta fuerunt.
O bene! quod manifeste adeo exturbabit utrosque,
(*a*)Et totidem docuit verbis contraria *Paulus*!
Quo vix nascentem, vix ortam fulmine *Roma*
(*b*)Contudit hanc pestem; poterat fortasse videri
Profligata. At enim infirmo discrimine *Juris*,
Et *facti*, veteratores audacius illi
Pergebant perturbare, & confundere pacem.
Donec ab excelso *Clemens* hoc nomine dictus

(a) *Pro omnibus mortuus est Christus*. 2. ad Cor. 5. v. 15.
(b) *Constit. Innocent.* X. Cum occasione *edita die* 31. *Maji* 1653.

(*a*)*Undecimus* majora aliis duo fulmina misit:
(*b*)Quæ *Ludovici* etiam Pietas, & Regia prorsus
Majestas in seditiosos inque rebelles
Impulit, & tandem afflixit delevit & hostes.
Nec vero potuit vel tum consistere tuta
Pax. Namque ex horum fœtentibus ossibus, agmen
Philosophorum, hoc se titulo, hoc se nomine donant
Ipsi, *Philosophorum*, inquam, furiosius agmen
Prorupit. Qualem *Græci* finxere Poetæ
De serpentinis, quasi semine, dentibus ortam
Improvisam aciem, clypeataque sæva virorum
Agmina. *Viperea*, magna vi, vulnera genti
Victor *Agenorides*, mortemque inferre parabat.
Ipsi autem horrendis se confecere vicissim
Ictibus *anguigenæ* per mutua vulnera fratres.
Sic hi, se jugulant ipsi: pugnantia passim
Secummet mire obliti, immemoresque loquuntur.
Non *Scripturarum*, aut armamentaria *Patrum*
Tractant: quippe horum indocti, ignarique, rudesque
Armorum. Sola armati petulantia, & ausu,
Certamen, pugnamque cient: salibusque, jocisque
Aspersa, & fuco insidioso, atque illita melle

Mor-

(a) *Duas Constit.* Vineam Domini Sabaoth *edit. d.* 20. *Oct.* 1705. *&* *celebriorem aliam* Unigenitus Dei Filius, *emanatam die* 8. *Sept.* 1713.

(b) *Intellige XIV. & XV. Uterque enim Constit.* Unigenitus *favit religiosissime. Et tandem* Ludovici *XV. Edicto Constitutio, illa, tanquam Regni Lex, roborata est, anno* 1756.

Mortifero, nova tanquam essent; & magna reperta;
Rancida divendunt *Epicuri* insomnia vulgo.
An quia *Philosophi* istius sunt castra sequuti;
Philosophorum etiam placet his sibi sumere nomen?
Quidquid erit, vetera hi nostri, & mera somnia vendunt
Philosophi: atque ideo sibi pugnant, nec sibi constant.
Relligionem aliquam *naturalem* esse, docebant
Nuper, & esse Deum nonnullum, cui super Orbe
Cura foret. Satis, ajebant, hoc esse; negabant
Cætera, & esse anuum male sarta inventa volebant.
Nunc etiam hoc rupere jugum; tentantque vel ipsum
Siderea de sede, thronoque, a vertice Olympi
Regnatorem Orbis deturbare Omnipotentem.
En quos collaudat, nostra admiratur & ætas
Philosophos! At ego memini, audivisse rudentes
Hæc eadem turpes *Epicuri* de grege porcos.
Nec bene congruere, aut sociari posse putabam
Philosophi grande, & venerabile nomen, haramque.
Hui stultum me! Quæ fieri tum posse negabam;
Philosophi hi nostri faciunt, factoque triumphant.
Antiquum revocare chaos nituntur: & esse
Instar brutorum, perituros nos quoque morte
Totos, persuasum sibi habent, gaudentque ruina:
Horrentque, ac detestantur sine fine futuram,
Et nunquam morituram Animam: tuaque illa, *Lucreti*
(*)Cantant: *Dissolvi quoque convenit omnem animai*

(*) *Lib. 3. v. 456. & v. 37. &c.*

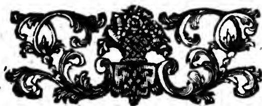
Naturam, ceu fumus in altas aeris auras.
Et metus ille foras præceps Acheruntis agendus
Funditus, humanam qui vitam turbat ab imo,
Omnia ſuffundens mortis nigrore; neque ullam
Eſſe voluptatem liquidam, puramque relinquit.
Accumulant alia, atque alia his affinia: & ipſis
Nil dubitant ſanctis maculas aſpergere Libris:
Quos aperire quidem necdum didicere. Sigillis
Clauſi ſunt ſeptem. Neque tot diſſolvere nodos,
Hi, neque divinas poſſunt contingere claves.
(*a*)Sed quid ego? Jam *Nonnotus*, *Bergerius*, ambo
Belligeri excelſi, invicti fregere ſuperbos
Philoſophos iſtos, irridendoſque dedere.
Perpetuum hoc fuit: hoſtili tentata tumultu;
Clara magis facta, ac dilucida dogmata ſancta
Sunt: & diſſidio hac illac, certamineque ipſo
Reddita lux major; ſtygias procul expulit umbras.
Hactenus & nobis invitus profuit hoſtis.
Nec deerunt poſthæc alia, & nova prælia. Nunquam
Aut feſſus *Phlegeton*, aut *Styx* ſaturata quieſcent.
Quidquid agent. Furias omnes, monſtra omnia contra
Relligio exſtabit *victrix*, ſemperque manebit.
Quam ſolet, aptatis varie pro tempore remis,
Tuta gubernaclo firmo; Rectoreque *Navis*
Aſſue-

(a) *Hi duo præcipue Gallicani Scriptores præſtantiſſimi a Philoſophorum incurſibus Religionem vindicarunt, & vindicare porro pergent.*

Aſſueto ventos, tempeſtateſque domare;
(a)Vincere ventorum furias, calcare procellas,
Pergereque infenſas ſulco victore per undas.
Aut veluti ſolet in cælum ire, expoſtaque Ponto,
Multa trophæa altis oſtentans undique pinnis,
(b)Surgere; & immenſo ſcopulo *Arx* fundata, tumentes
Frangere, & illiſos immota retundere fluctus.
Hæc ego, ad *Eridani* umbroſas, Vatumque canori
Agminis aſſiduo reſonantes carmine ripas,
Tum cecini (exilio quærens ſolatia cantu)
(c)Cum *PIUS*, & re præcipue, & cognomine *SEXTUS*,
Quas *Sexti* attulerant alii ſarcire ruinas
Natus, tergeminumque ſua Pietate Tiaram
Nactus, ad excelſam, *Petri* digniſſimus hæres,
Conſcendit Cathedram, claveſque accepit utraſque;
Magnifica, ingenti ſpe Relligionis, & Orbis.
Hanc *Navem*, hanc *Arcem* e cælo Deus ipſe tuetur:
(d)Propterea que tibi, *PIE*, dat, mandatque regendam.
Vive diu felix. Votorum hæc ſumma meorum.
Cætera præſtabis ſpes tu ultra, ac vota Piorum.
Siqua fides oculis, primo auſcultare libenter

(a) *Imperavit ventis, & mari*. Matth. 8. v. 26.
(b) *Fundata enim erat ſuper petram*. Luc. 6. v. 48.
(c) *Electus die XV. Feb.* 1775. *Vivat feliciter*.
(d) *Quia diligit Deus Iſrael, & vult ſervare eum in æternum, idcirco poſuit te ſuper eum Regem, ut facias judicia, atque juſtitiam*. 2. Paral. 9. v. 8.

Visa est, ac mœstam paullatim exporgere frontem:
Indeque respirare, manumque abducere vultu:
Ac tandem luctus posuisse, & dulciter ore,
Blandius atque etiam mihi subrisisse Poesis.

J U D E X.

Conſurgant, & aſcendant gentes in vallem Joſaphat: *quia ibi ſedebo, ut judicem omnes gentes.*

CARMEN XLIII.

EN fuit, & jam ſupremos conſedit in ignes,
Et nihil eſt, & vix ardet, vix fumigat orbis!
Tot Regna, excelſæque urbes, monumentaque Regum,
Eximiæque artis portenta, hominumque labores,
Et queis fidebant auri, argentique ſuperbi
(a)Theſauri, & quidquid nuper ſpectabile toto
Orbe fuit; triſtes cineres, putreſque favillæ
Sunt! Jubare extincto lugubribus obrutus umbris,
(b)Et nunquam jam oriturus poſthac occubuit Sol:
Luna cruentatos, moribundoſque horrida vultus
Extulit: obſcuris ſiluere ſepulta tenebris
Sidera, & ardentes Terram oppreſſere Cometæ!
(c) Magna, & amara dies Domini hæc eſt. Hactenus orbem

(a) *Argentum eorum, & aurum eorum non poterit liberare eos in die iræ Domini: in igne zeli ejus devorabitur omnis terra.* Sophon. 1. v. 18.

(b) *Sol convertetur in tenebras, & Luna in ſanguinem.* Joel. 2. v. 31. *Stellæ cæli... non expandent lumen ſuum.* Iſa. 13. v. 10. *Stellæ cadent de cælo.* Matth. 24. v. 29.

(c) *Magnus enim dies Domini, & terribilis valde.* Joel. 2. v. 11.

(a)Abjeciſſe hominum arbitrio, peregreque profectus
Eſſe videbatur; nos audaciſſima quæque,
Tanquam ſi nunquam dein jam rediturus abiſſet,
Egimus interea. Sed majeſtate tremendus
Nunc redit. Ecce vocat, fremitumque imitata tubarum
(b)Vox Domini, immenſo terras, cælum, æthera complens
Clangore; imperio jubet omnipotente ſepulchris
Erigi, & ad ſolium excelſum, ad ſublime tribunal
Siſti Mortales quot ſunt, quot & orbe fuere
Omnes. Ecce adſum, & carne, & circumtegor ipſa
(c)Rurſus pelle mea: meaque arida, putridaque oſſa
(d)Audivere tubæ ſonitum, Dominique vocantis
Vocem: juncturiſque ſuis aptata, ſuiſque
Nexibus, accepere iterum lucemque, diemque.
Quæ ſubter me condiderat, preſſitque jacentem
Tellus, reſtituit ſalvum. Ut quæ vaſta vorarat
Evomuit Piſtrix, poſuitque in litore *Jonam*
In-

(a) *Sicut homo qui peregre profectus, reliquit domum ſuam, & dedit ſervis ſuis poteſtatem cujuſque operis.* Mar. 13. v. 34.

(b) *In voce Archangeli, & in tuba Dei.* 1. ad Theſſal. v. 4. *Omnes, qui in monumentis ſunt audient vocem filij Dei.* Jo. 5. v. 28.

(c) *Rurſus circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum meum.* Job. 19. v. 26.

(d) *Oſſa arida audite verbum Domini.* Ezech. 37. v. 4. *et acceſſerunt oſſa ad oſſa unumquodque ad juncturam ſuam. Ibid. v. 7. & vixerunt, ſteteruntque ſuper pedes ejus. Ibid. v. 10.*

Incolumem. Aut veluti granum tellure repoſtum,
Et moriens, gemmat rurſum, rurſumque reſurgens
E tumulo, longo poſt tempore, alacrius alte
Extollit caput, atque erumpens vertice rurſum,
Vitales iterum carpit frondoſior auras.

Quæ fortuna olim invexit diſcrimina iniqua
Inter mortales, ſublata hic omnia: nil jam
(*a*)Proſunt divitiæ, neque refert ſanguine cretum
Auguſto, aut Atavis Orbis dominatoribus ortum.
Nec juvat ingenio excelſo, mentiſque vigore
Eminuiſſe, omneſque avide excurriſſe per artes.
En quot felices quondam dum vita fluebat
Mortalis, quos vix genitos jam purpura cunis
Excepit, quorum ſiluit conterritus orbis
Aſpectu: quique ingenio, qui mente valebant,
Majus & imperium nacti, ultra funera, & ultra
Mortem regnarunt; nunc mœſti, & lumina vultu
(*b*)Dejecti incedunt, incurvanturque pudore.
Heu ſero agnoſcunt, per devia, perque tenebras
(*c*)Erraſſe. At contra multi neque laude decori
Ingenii, neque doctrina, neque origine clari,

(a) *Non proderunt divitiæ in die ultionis.* Prov. 11. v. 4.

(b) *Oculi ſublimes hominis humiliati ſunt, & incurvabitur altitudo virorum... in die illa.* Iſa. 2. v. 11.

(c) *Ergo erravimus a via veritatis.* Sap. 5. v. *6.*

(*a*)Qui genus indecores, qui despectissima turba
(*b*)Esse putabantur; rapiuntur in aera Regi
Obviam, & augusto diademate tempora cingunt.
Sed vero quatitur tonitru, ac totum undique cælum
Panditur. Agmen agit, Regem & præcedit euntem
(*c*)Præfulgens, & adhuc divino sanguine rorans
Crux. Planctum terrarum omnes populique, tribusque
Dant: amor has Sanctis lacrimas expressit; at horror,
Et pavor his Jesum qui contemsere, crucemque
Detrectaverunt humeris portare, voluptas
Queis semper fuit, & tumefacta superbia cordi.
(*d*) Quem confixerunt, legionibus undique cinctus
Innumerabilium Aligerum, pompaque, quadrigis
(*e*) Fulmineis, rapidos late spirantibus ignes,
Descendit cælo, omnipotentemque explicat iram
(*f*) Rex: quam multa illa diademata tempora cingunt:
Ex

(a) *Hi sunt, quos habuimus aliquando in derisum, & in similitudinem improperij*. Sap. 5. v. 3.

(b) *Rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in aera*. 1. ad Thess. 4. v. 16.

(c) *Tunc parebit signum filij hominis in cælo, & tunc plangent omnes tribus terræ*. Matth. 24. v. 30.

(d) *Aspicient ad me quem confixerunt*. Zachar. 12. v. 10. *Exercitus qui sunt in cælo sequebantur eum*. Apoc. 19. v. 14.

(e) *Ecce Dominus in igne veniet, & quasi turbo quadrigæ ejus*. Isa. 66. v. 15.

(f) *Oculi autem ejus sicut flamma ignis, & in capite ejus*

Ex oculis flammæ erumpunt, ore eminet ensis:
Et femori inscriptum descriptumque undique veste
(*a*)Hoc illi est nomen, *Rex Regum*: interlita multo
Quem large effudit, chlamys est, & rubra cruore.
Incassum miseri colles, montesque precantur,
(*b*)Ut super incumbant sese: penetralibus abdi
Terræ, ipsisque Erebi sepeliri immitibus umbris
(*c*)Optant. Sic Agni, sic est & Judicis ira
Terribilis! Fuga præclusa est, perstantque, manentque,
Quas fugere optabant lacrimas, pœnasque daturi.
Jam Superum pennata cohors, celeresque manipli
Explicitis pompa pennis inito undique gyro,
(*d*)Sontibus insontes abjungunt: crimine vitæ
Intactos, & qui lacrimis commissa piarunt,
Judicis ad dextram; sceleratos parte sinistra,
San-

jus diademata multa. Apoc. 19. v. 12. *Et de ore ejus procedit gladius*. Ibid. v. 15.

(a) *Et habet in vestimento suo, & in femore suo scriptum: Rex Regum, & Dominus dominantium*. Ibid. v. 16. *vestitus erat veste aspersa sanguine*. Ibid. v. 13.

(b) *Tunc incipient dicere montibus: cadite super nos, & collibus operite nos*. Lucæ 23. v. 30. *Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me, & abscondas me, donec pertranseat furor tuus*. Job. 14. v. 13.

(c) *Abscondite nos a facie sedentis super thronum, & ab ira Agni*. Apoc. 6. v. 16.

(d) *Exibunt Angeli, & separabunt malos de medio Justorum*. Matth. 13. v. 49. *Et statuet oves quidem a dextris; hædos autem a sinistris*. Matth. 25. v. 33.

Sanctorum medio avulsos raptantque locantque.
Audin qui gemitus? Qui luctus? Amicus Amico,
Et socius socio assiduus, fraterque sorore,
(a)Gnato etiam Pater, & quam dulci a conjuge conjux
Nunquam iterum se visuri, æternoque futuro
Dissidio, immensum proh! divelluntur, utrinque.
(b) Haud longe *Solymis*, crudeli ubi morte peremtus;
Nostram morte sua quæsiverat ipse salutem;
Nunc solio sidit Rex: argumentaque amoris
Indignabundus majores vertit in iras.
(c)Compellatque reos ipsos, quæ vulnera gestat
Ostentans: Nunquidnam aliud sibi poscere, nunquid
Plus optare sibi potuissent? Hiscere contra
Nemo. At qui justi quondam gemuere silentes;
Nunc alte extollunt vocem: & quæ pessima passi
(d)Nil meriti, lamentantur: cassosque labores
Qui fecere suos, magnamque dedere ruinam
Constanter digito ostendunt; pœnasque reposcunt.
Quo gemitu, flent inviti, damnantque nocentes

(a)Ipsi

(a) *Erunt duo in lecto uno: unus assumetur, & alter relinquetur*. Lucæ 17. v. 34.

(b) *In vallem* Josaphat... *ibi sedebo*.

(c) *Habitatores Jerusalem, & viri Juda judicate inter me, & vineam meam. Quid est quod debui ultra facere vineæ meæ, & non feci ei?* Isa. 5. v. 3. & 4.

(d) *Tunc stabunt Justi in magna constantia adversus eos, qui se angustiaverunt, & qui abstulerunt labores eorum*. Sap. 5. v. 1.

(*a*)Ipsi se, & mire anguntur, trepidantque suorum
Aspectu scelerum, quæ confidenter, & ore
Impavido, abjectoque olim admisere pudore;
Nunc rubor ora subit, domuitque infamia frontem.
Contra ac debuerant, perversoque ordine rerum
Omnia agebantur mortalis tempore vitæ.
Immerito plerumque scelus fulgebat honore;
Vertice conspicuo incedebant crimina; virtus,
Relligio, Pietas conculcabantur inique:
(*b*)Et quicunque sequi optabant vestigia Christi,
Hos peracerba odia, atque atrocia cuncta manebant;
(*c*)Si nihil ultra esset mortem, si nulla fuisset
Sors alia; injustus Deus, atque indignus amari,
Et fautor scelerum foret, assimilisque Tyranno,
Præmia qui largus sceleri manu utraque libenter,
(*d*)Et solas lacrimas tanquam patrimonia Sanctis
Impartiretur. Sic porro nexa vicissim
Una, eademque Dei caussa est, & caussa Piorum.
En cur magna dies, toto spectante theatro
Orbis terrarum, dicta hæc est: nequis inultus
San-

(a) *Inimicos ejus induam confusione*. Ps. 131. v. ult.
(b) *Omnes qui pie volunt vivere in* CHRISTO IESU *persequutionem patientur*. 2. ad Timot. 3. v. 12.
(c) *Si in hac vita tantum in* CHRISTUM *sperantes sumus; miserabiliores sumus omnibus hominibus*. 1. ad Cor. 15. v. 19.
(d) *Plorabitis, & flebitis vos, Mundus autem gaudebit: vos autem contristabimini*. Joa. 16. v. 2.

Sanctorum, nequemve in Christo habuisse repostam
(a)Spem pudeat. Dum Mundus erat, dum vita manebat,
Fabula agebatur; nunc acta est: scena remotis
(b)Aulæis, finem nacta est jam, quamque gerebat
Quisque, olim dum vita fuit, persona recessit.
Orbis erat dominus *Nero* quondam; carcere *Petrus*,
Paulusque ignoti, abjecti, vinctique jacebant.
Quam mira, atque ingens nunc est conversio rerum!
Aspice quid tandem *Nero* nunc? fæx ultima, fundo
Carceris igniti, piceæque voraginis imo
Volvendus, nunquam tamen absumendus ab igne.
Aspice quid *Petrus*? quid *Paulus*? sidera cæli
Fulgidiora duo: duo prima sedilia Regi
Proxima utrinde tenent, hic ense, & clavibus ille
Insignes: Mundi Heroum, Regumque futuri
(c)Arbitri adorandi, regnaturique perennes
Inter delicias, longe ultra vota beati.
En paupercula anus quæ despectissima Mundo
(d)Stercoris instar erat; sed erat gratissima Divis,
Et

(a) *Etenim universi qui sustinent te non confundentur*. Ps. 24. v. 3.

(b) *Præterit enim figura bujus Mundi*. 1. ad Cor. 7. v. 31.

(c) *Cum sederit Filius hominis in sede majestatis suæ sedebitis & vos super sedes duodecim judicantes*. Matth. 19. v. 28.

(d) *Tanquam purgamenta bujus Mundi*. 1. ad Cor. 4. v. 13.

Et Christo; cujus morientis imagine, vitam
Augustam, & duros didicit tolerare labores.
(*a*)Pœnarum comitem, comitem quoque gloria Christi
Subsequitur, sceptrumque gerit, fulgetque corona.
Plaudite qui Jesum vita, qui morte sequuti:
Quæ mala passi estis brevis, & rapidissima vexit
Hora, eademque iterum nunquam turbanda deinceps
(*b*)Ponderis immensi, infinitaque gaudia vexit:
Et quos invidit, quos olim Mundus ademit
(*c*)Nunc venerabundus cum fœnore reddit honores.
Dum peragebatur perituri fabula Mundi,
(*d*)Larva ibant homines tecti: quid quisque fuisset
Ignotum, nequedum veros tum cernere vultus
Concessum: fallax oculos ludebat imago;
Perfidiosaque erant mendacia proxima veris.
Hæc erat exspectanda dies, qua fraude subacta;
Nulli fas animo contraria verba sonare,
Nulli jam vultus discordes mente liceret
Fingere: & unicuique suus color, & sua cuique,
Veraque jam facies, fuco, larvisque remotis,
Assignaretur. Quidquid *Venus* improba, quidquid
Im-

(a) *Cum* Christus *apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria.* Ad Coloss. 3. v. 4.
(b) *Quod in præsenti est momentaneum, & leve tribulationis nostræ supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis.* 2. ad Cor. 4. v. 17.
(c) *Nimis honorificati sunt amici tui, Deus.* Ps. 138. v. 17.
(d) *Mundus totus in maligno positus est.* 1. Joa. 5. v. 19.

Impulit ut faceres sitis ardens, & rabida auri;
Quæ tibi tu tacitus, quæ secretissima cæco
Pectoris arcano, intimioreque condita mente
Servasti; in medio posita, ac nudata retexit,
(a)Vulgavitque Deus: lucem impartitus ab alto
Divinam, sinuosa tui penetralia cordis
Diffidit, ac toto nemo est quin viderit orbe.
Omnia cum fuerint sic jam patefacta, librique
Clausi, & inaccessi mundanæ tempore vitæ
(b)Ante oculos positi, & coram omnibus undique aperti,
Propatulique, audi quæ sit sententia: Judex
Quos habet ad dextram aspectans placidissimus ore:
(c)O mihi vos, Patrique meo charissimi, adeste,
Et regnaturi mecum mea sceptra tenete.
Sic porro meriti, namque esuriemque sitimque
Ex-

(a) *Nibil enim est opertum quod non revelabitur, & occultum, quod non scietur.* Matth. 10. v. 26.

(b) *Et libri aperti sunt... & judicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris secundum opera ipsorum.* Apoc. 20. v. 12.

(c) *Tunc dicet Rex his, qui a dextris sunt: Venite benedicti Patris mei: possidete paratum vobis regnum... esurivi enim, & dedistis mihi manducare: sitivi, & dedistis mihi bibere: hospes eram, & collegistis me. Nudus, & cooperuistis me: infirmus, & visitastis me: in carcere eram, & venistis ad me.* Matth. 25. a v. 34. ad 36.

Expertus, memini, vos occurristis utrique.
Nudus eram; mihi vos tegumen, vestemque dedistis:
Hospes eram; tecto vos me excepistis amico:
Æger eram; vos me vestro recreastis amore:
Carcere vinctus eram; venistis visere vos me.
Hæc vero Sancti haud capiunt, dubitantque, rogantque:
(a)Quando hæc? & Judex: cum subvenistis egenis,
Cum miserati inopes estis, minimosque meorum;
Tum vos, tum mihi opem, & solatia cuncta tulistis.
Ad lævam dein terribilis, vultuque revolvens
(b)Immensam irarum molem: Discedite in ignes
Æternos, inquit: quoniam vidistis acerba
Me fame confectum, ac nudum, vinctumque catenis,
Atque ægrum, & despexistis: neque porgere panem,
Auxilioque venire inopi, nudumve fovere,
Aut misereri ægro, aut vincto didicistis. At illi
Attoniti: quando ah! nos te despeximus? Et Rex:

(a)Cum

(a) *Amen dico vobis, quandiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis* v. 40.

(b) *Tunc dicet & his, qui a sinistris erunt: Discedite a me maledicti in ignem æternum... esurivi enim, & non dedistis mihi manducare... nudus eram, & non cooperuistis me: infirmus, & in carcere, & non visitastis me.* v. 41. & 43.

(a) Cum renuistis opem miseris, cum terga dedistis;
Tum me vos inopem, tum despexistis egentem.
(b) Nec mora: præcipitant hi, involvunturque profundis
Ignibus, & scandunt illi sublimia regna.

CONCLUSIO.

Hactenus, alme Deus, potui, exiguique laboris
Pro te suscepti, quoniam tu parva rependis
More tuo magnis, magna hæc mihi præmia posco:
Ut cum corporeis vinclis me, & carcere solves;
Quæ puer hispano recitabam carmine, vate
Xaverio dictante, mea hæc sint ultima verba,
Intima & hæc postrema meæ suspiria vitæ:
Ut flagrem, Deus alme, tuique inflammer amore,
Haud equidem promissa movent me munera cæli;
Nec me adeo impellunt horrendæ ad Tartara pœnæ,
Quominus in te ausim quidquam tentare protervus.
Hoc moveor, quia te Jesu charissime, cerno
Tergemino infami confixum vulnere trunco,
Ora cruentatum, & lacerum crudeliter, inter

Op-

(a) *Amen dico vobis: quandiu non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis*. v. 45.
(b) *Et ibunt hi in supplicium æternum: justi autem in vitam æternam*. v. ult.

Opprobria, inter tormenta exſpirare, morique.
  Aſpectu hoc uror, ſic & mihi pectora fervent,
Ut ſi nec pœnæ, neque gaudia me ulla manerent;
Sponte vererer adhuc, & adhuc te ſemper amarem.
  Deme, licebit enim per me, quæ magna paraſti
Præmia: nam quamvis tua tu mihi præmia demas;
Non ſecus atque ultro te amo nunc, ardenter amabo.

FINIS.

ERRATA	CORRIGE:
Part. I. Pag. XI. lin. 10 cæterique.	cæterisque.
p. XIV l. 4 Latinorum Principes.	Latinorum Principum.
p. XXIII. l. 5 post triennium.	post biennium.
p. XXIV. l. 7 Civili jure.	Civili juri.
p. 60 v. 2. tantare.	tentare.
p. 108 v. 5. lecrimæ.	lacrimæ.
p. 110 v. 41. amarum.	amararum.
p. 121 v. 15. nostris.	rostris.
p. 148 v. 98. funera.	funere.
p. 153 v. 3. signa.	si qua.
p. 157 v. 78. fluat.	fuat.
p. 159 v. 122. incedebat.	incendebat.

Part. II. Pap. 5 v. 42. furura.	futura.
p. 65 v. 85. deinde.	dein.
p. 80 v. 14. despondere.	despondete.
p. 92 v. 109. Præter.	Prætor.
p. 99 v. 1. Ad vepres.	Ad vepresque.
p. 108 v. 61. pa iere.	patiere.
Ibid. v. 65. demissere.	demisere.
p. 131 v. 2. Connubisque.	connubijque.
p. 156 v. 186. axaltata.	exaltata.
p. 164 v. 357. pe orbem.	per orbem.
p. 185 v. 39. dominatoribus.	domitoribus.